

**OVERZICHT VAN
COLLECTIES BETREFFENDE DE FIRMA DE GRUYTER:**

**DE GRUYTER PRODUCTEN ARCHIEF - NOORDBRABANTSMUSEUM
[bestand 585]**

en

**COLLECTIES DE GRUYTER - STADSARCHIEF
[bestand 210]**

door

drs Valentijn Paquay

's-Hertogenbosch - maart 2003

[aanvullingen tot en met 2007]

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING EN VERANTWOORDING

BEDRIJFSGESCHIEDENIS EN OVERLEVERING – een aanzet

	Inv.nrs
I. ADMINISTRATIEF EN DOCUMENTAIR MATERIAAL	1-336
A Familie De Gruyter en het familiebedrijf (-1916)	1-66
A.1. Prive / familie	1-5
DEELCOLLECTIES Familie De Gruyter	6-30
Stichting Paul de Gruyter	31-36
A.2 Directie en Raad van Bestuur DG	37-42
Naamloze Vennootschap	37-39
Jaarverslagen	40-42
A.3 Geschiedschrijving en jubilea	
100-jarig bestaan, 1918	43-46
Geschiedschrijvingen	47-51
DEELCOLLECTIES: VAN DE SANDEN en DE BONT	52-66
B Gebouwen: Fabrieken en Kantoren	67-163
B.1 Bouwzaken	67-72
Bedrijfsarchitect - FONDS Wilschut	68-70
B.2 Fabrieken	73-125
Fabriek I / A - Orthenstraat: o.a. kantoren, 1915-1980	73-107
BOUWTEKENINGEN DG, 1915-1977; FONDS HTA	85-108
Fabriek II / B - Industrierrein, 1933-1980	109-120
Fabriek III / C - Parallelweg, 1955-1978	121-125
B.3 Boedelinventarissen en machinepark	126-134
B.4 Fabricageprocessen	135-159A
HOOFD AFD. KOFFIE - DEELCOLLECTIE ZWIETEREN	150-153
B.5 Bezoeken	160-163
C. Bedrijfsafdelingen en Winkels	164-270
C.1 Algemeen	164-169
C.2 Organisatie en Positionering	170-191
Algemeen	170-181
Public Relations	182-187
Documentatie	188-191
C.3 Inkoop	192-198
HOOFD AFD. KOFFIE - FONDS GOMMERS	193-198

C.4 Financiën en boekhouding	199-206
C.5 Wagenpark, Distributiecentrum	207-210
C.6 Bezorgdienst, Buitendienst	211-216
C.7 Grootverbruik en klanten(service)	217-221
C.8 Drukkerij	222-226
C.9 Winkeltak en winkels	227-270
Algemeen	227-231
Concepties en Instructies	232-249
Kijkshop: deelcollectie Van Hemmen	244-245
Reclamecampagnes	250-251
Winkeladministraties	252-253
Winkelopeningen	254-255
Winkelpersoneel	256-257
Beeldmateriaal	258-264
Klanten	265-270
D. Personeel	271-336
D.1 Algemeen	271-274A
Periodieken	275-285
Centrale Ondernemersraad DG, 1957-1977	
- DEELCOLLECTIE KOEDIJK	286-305
Personeelsfeesten, Uitstapjes, jubilarissen	306-321
Pensioenfondsen DG	322-327
D.2 Bijzondere categorieën personeel	328-336
Personeel Winkels en filialen	328
Personeel Fabrieken	329-331
Personeel Kantoren	332-334
Personeel chefs, filiaalhouders (voor 1970), bedrijfsleiders (1972-)	335-336
II. RECLAMEMATERIAAL	337-428
A. Afd. Reclame	337
Ontwerptekeningen	340-349
Fotomateriaal	350-355
Diareeksen	356
Archiefdossiers	p.m.
B. Reclamecampagnes	357-382
C. Periodieken	383-393
D. Reclamedrukwerk en audiovisuele middelen	394-400
E. Snoepje van de Week	401-413
F. Reclameadvertenties in kranten en tijdschriften	414-428
III. VERPAKKINGSMATERIAAL	429-562
A. Archiefdossiers Afd. Reclame	429-451
DEELCOLLECTIE CDG	440-451
B. Werkdossiers Afd. Reclame	452-473
DEELCOLLECTIE Scharenburg-dossiers	474-549

Geordend	474-510
Dubbelexemplaren	511-549
C. Los materiaal	550-562
IV. SCHARENBURG-COLLECTIE, 1986-1999	563-645
A. Museum <i>Snoepje van de Week</i> / Noordwijkerhout	563-569
Tentoonstellingspanelen	570-576
Reproducties	577-584
B. Eigen collectie	
Documentatiemappen	585-630
Documentatie met origineel materiaal	631-641
C. DE MOOR-Publicaties – DEELCOLLECTIE (4 verhuisdozen)	642-645
V. NBM: Collectie Scharenburg, particulieren en tentoonstelling	646-647

Bijlagen:

Lijst van schenkers aan Scharenburg, NBM en GAHT.

Recapitulerend overzicht van archivalia betreffende DG-opvolgerbedrijven, 1970-1978 (1985).

Krantenkoppen 1970-1979

INLEIDING OP HET OVERZICHT

DOEL EN OPZET

Eén overzicht en twee bestanden

De hierna volgende inventarisatie is van virtuele aard, d.w.z. op 'papier'/computer wordt een integrale beschrijving gegeven van alle Collecties betreffende het Bossche levensmiddelenconcern De Gruyter (DG), berustend bij het GAHt. Bijna alles is papier, althans plat materiaal. Op het Noord-Brabantse Museum berusten de driedimensionale objecten uit dezelfde collecties.

Fysiek echter bevinden zich in het depot van GAHt de DG-collecties, op basis van de eigendomsrechten, afzonderlijk in twee gescheiden bestanden opgesteld:

1) eigendom GAHt:

Collectie De Gruyter (CDG) I: 19 dozen en 4 registers; CDG II: 4 dozen; HTA: 22 dozen en een fotoalbum en serie dia's; Aanwinsten: 2 dozen en 1 deel. Ook in de Bibliotheek van GAHt waren al boekjes, kranten(knipsels), jaarverslagen en tijdschriften aanwezig.

Het overgrote deel is via schenkingen aan GAHt gekomen. Van diverse herkomst, d.w.z. vanuit instanties dan wel particulieren kennen zij nauwelijks een interne historische ordening.

Uit deze vier afzonderlijke collecties is uiteindelijk een geïntegreerd bestand samengesteld volgens de ordening die het beste van toepassing bleek op het NBM-bestand (zie hierna (2)).

Daarmee zijn de eerdere beschrijvingen, voor zover bestaand (Van der Heijden 19?? en Kappelhof 1998), vervallen.

2) eigendom NBM:

Collectie Scharenburg (aangekocht 1999); Collectie Museum (schenkingen 1999/2001), die in drie fasen naar GAHt zijn overgebracht, aangevuld met nagekomen materiaal.

Het meeste kende geen werkelijke ordening en is volgens hierna toe te lichten beginselen thematisch geordend. Zoals zo juist is gezegd, is de hierboven genoemde andere bestand (1) in dezelfde volgorde omgezet.

Ten behoeve van een betere raadpleging zijn beide bestanden op onderwerp ineen geschoven.

Omwille van de omvang en daarmee de meest complete collectie, is DG-NBM als uitgangspunt genomen. Daarin zijn vervolgens verwijzingen naar DG-GAHt (met inleidende woord Vergelijk / Vgl.) opgenomen en doorlopend genummerd. Met een betreffend eigendomskenmerk op de doos zijn de bezitsverhoudingen vastgelegd.

Bij de meeste stukken is een vermelding van eventuele schenking / herkomst niet afzonderlijk aangegeven. Alleen samenhangende dossiers blijven op naam aangeduid: als 'deelcollecties' werden zij toegeschreven aan een bepaald onderdeel.

Beide collecties zijn omgepakt in zuurvrije papieren omslagen en opgeborgen in Amsterdamse dozen van het standaardmodel of grootmodel. Buitenformaat stukken zijn in grote platte dozen opgeborgen en buiten de stellingen geplaatst. Eén tekening is vanwege extreme grootte gedeponeerd en gecatalogiseerd voor een HTA-kast (formaat ??).

Archief en collectie

Al deze DG-Collecties samengenomen vormen geen archieffondsen, laat staan een integraal samenhangend archieffonds. Van wat een DG-bedrijfsarchief mag heten, is in werkelijkheid weinig overgeleverd. Wat de firma DG tot 1970 resp. nadien SHV hierover in bewaring had (of heeft), is als zodanig niet overgedragen. Over de lotgevallen van het bedrijfsarchief doen verschillende verhalen de ronde, zonder dat hierover zekerheid bestaat.

Alles wat hierna volgt is niet meer dan een losse verzameling van archivalia en documentatie, die langs velerlei wegen en tal van omwegen uiteindelijk zijn bijeengeraakt. Toeval is dus alles overheersend bij de overlevering.

Een andere doorslaggevende factor vormt de voorgeschiedenis van de beide heterogene bestanden. Voordat alle mogelijk DG-materiaal bij genoemde instanties belandden en voor de toekomst werden veilig gesteld - midden jaren negentig lijkt wat dat betreft een keerpunt -, was veel van dit materiaal in handen van particuliere personen. Menigeen had een DG-verleden. Vele Bosschenaren hadden gewerkt in de Fabrieken dan wel op de Kantoren. Elders in het land hadden vele vrouwen in de winkels gestaan, of waren mannen filiaalhouder of gewoon bezorger geweest. Zij allen hadden persoonlijke papieren omtrent hun arbeidsrelatie in bezit, vaak aangevuld met

gedenkwaardige stukken. Toen DG ten onder ging en uiteindelijk opgedoekt werd en zeker toen het hoofdkantoor/fabriek in 1980 tegen de vlakte ging, moet 'half Den Bosch' zich op achtergelaten administratie hebben geworpen en uit nostalgische overwegingen hebben meegenomen. Nostalgie beheerst die generatie tijdgenoten die dit soort materiaal op ruime schaal bewaarde en verzamelde. Dat verklaart het succes van de in 2001 gehouden tentoonstelling. De deftige winkelinterieurs spraken de volwassene aan; ieder kind keek uit naar het Snoepje van de Week. Nog altijd zijn er mensen die thuis DG-memorabilia hebben, al zien we de generatie die de glorie van DG nog ten volle hebben meegemaakt, nu geleidelijk uitsterven. Daarmee wordt De Gruyter steeds meer tot een historisch begrip, waarnaar nog altijd weinig gedegen onderzoek is gedaan.

Collectioneers stortten zich ook op DG-memorabilia. Van Scharenburg te Noordwijkerhout wist een enorme verzameling bijeen te brengen. Met niet nalatende ijver heeft hij verzameld, geordend, gedocumenteerd en ten toon gesteld. Hoe precies hij eraan kwam, is voor het merendeel niet duidelijk. Van kleine onderdelen van diens bestand is bekend dat hij van tal van particulieren schenkingen ontving. Ook met nazaten van de familie DG stond hij in contact. Vervolgens zien we commerciële figuren de verzamelaarsmarkt betreden. Zij kenmerken zich voorzover in onderhavige collecties terechtgekomen, meer door goedkope reproducties dan door een toegevoegde waarde.

Deze grote en kleine verzamelaars die doorgaans weinig professioneel te werk gingen, drukten stempels op het hier beschreven materiaal, die bij de archivalische herordening op de belangrijkste onderdelen intact zijn gelaten. Zo rangschikte Scharenburg veel reclame- en verpakkingsmateriaal en legde hij documentatiemappen aan voor zijn museumbezoekers. Zo konden sporen van originele ordening uit de tijd van De Gruyter door hen worden geëlimineerd.

Desondanks stuit men bij het herordenen op tal van sporen die verwijzen naar de firma DG. Het herkomstbeginsel terugvervolgend, laat toe het nodige materiaal te herleiden tot een of andere vorm van bedrijfsarchief. Toch is dat bedrijfsarchief niet meer te reconstrueren.

Deelcollecties en themata

Al deze sporen van een eerder bepalend, achtereenvolgend verleden willen we zoveel mogelijk intact laten en laten uitkomen. Om duidelijk te maken dat er een samenhang bestaat, primair in overlevering soms tevens in onderwerp, noemen we die bestandsonderdelen hierna DEELCOLLECTIE. De achtergrond van een Deelcollectie kan van persoonlijke aard zijn (Familie dG, Gommers, e.d) of rechtstreeks teruggaan op DG-afdeling (Afd. Reclame, Vaste Goederen). Met name bij de particuliere fondsen kunnen zaken van meer persoonlijke aard in combinatie met veelverbreid DG-materiaal meegenomen zijn. Dat laatste dan geeft niet de doorslag. Afhankelijk van de doorslaggevende bestanddelen werden die fondsen ondergebracht bij een bepaalde hoofdcategorie of thematiek.

Schematische invoeging van Fondsen in Thematieken

Archief / documentatie	Reclamemateriaal	Verpakkingsmateriaal	Coll. Scharenburg
Familie	x		x
St Paul DG	x		
Zwieteren / GA		x	
Sande / GA			
Koeslag / GA			
HTA / GA			
Bont / GA	x		
Wilschut	x		x
Gommers	x		
Scharenburg	x	x	x

Het resultaat is dat sommige onderwerpen uitsluitend belicht zijn vanuit een specifiek Fonds. De overlevering blijkt op dat punt dus uiterst zwak (Gommers = Inkoop; Koeslag = Ondernemersraad). De deelcollectie Wilschut zeg bij voorbeeld meer over de persoonlijke relatie met de familie dG dan over de werkzaamheden van de huisarchitect. Voor een commerciële grootonderneming is nog altijd te weinig bekend over de winst / verlies, inkoop / verkoop / omzetcijfers e.d., al zijn inmiddels een paar interessante balansboeken, magazijnvoorraden en financiële verantwoordingen boven water gekomen. Echter nog altijd geen notulen of vergaderstukken op bestuurs- en directieniveau. Van de Personeelsadministratie resten bijna altijd uitgegane stukken, nauwelijks interne administraties.

Winkelpersoneel dat lang samenwerkte en hechte vriendenkringen kon vormen, legde bijzondere gebeurtenissen op lokaal vast. Ook de vele klanten verzamelden spontaan het een en

ander. Juist uit archieven van derden zullen rekeningen en kwitanties van DG opgediept moeten worden.

De diversiteit kan van fonds tot fonds verschillen. De meeste namen nog wat reclamemateriaal in de ruime zin van het woord mee, veel minder vaak werd verpakkingen bewaard. Waaraan juist anderen weer veel waarde hechtten en de administratieve kant lieten voor wat het was. Vanouds zocht het GAHt primair naar archivalia en bezat nauwelijks visueel materiaal, al bevonden zich er enkele opmerkelijke stukken tussen. Dankzij Scharenburg verkreeg het NBM een rijke verzameling aan reclame- en verpakkingmateriaal naast de nodige archivalia en documentatie.

Ordering en hoofdthematieken

De ordering begon met het opstellen van plaatsingslijsten voor alle afzonderlijke bestanden. Na Kappelhof 1998 m.b.t. CDG II, door Paquay in 1999 NBM-Scharenburg, CDG I en II, nogmaals Paquay 2000 voor NBM-Schenkeningen en HTA. Zo werd voor het eerst een compleet overzicht verkregen van het totaal. Daarbij is zoveel mogelijk nagegaan of er samenhangen bestonden en wie eerdere bezitters waren. In de vorm van oude inventaris/plaatsingslijsten resp. digitale bestanden zijn die toegangen nog altijd te raadplegen (Zie Afd. V). Zij kunnen dienen om op stuksniveau nadere informatie aan de raadpleger te bieden, alsmede herkomst van afzonderlijke stukken te traceren.

Vervolgens werd het serieel materiaal op een rij gezet. Met name de collectie afkomstig van Van Scharenburg kende de volgende min of meer geordende series:

- I. Verpakkingsmateriaal, Amsterdamse dozen genummerd 1-37, voorzien van inhoudsopgave.
- II. Verpakkingsmateriaal *Dubbels*, Amsterdamse dozen genummerd: 1-30.
- III. Verpakkingen. Oorspronkelijk ongenummerd; nu nrs 1-15.
- IV. Advertenties Kranten. Oorspronkelijk ongenummerd; nu nrs 1-13.

Deze vier series zijn, afgezien van een lichte uitzuivering, intact gelaten. Periodiek verschijnend drukwerk leverde verschillende andere reeksen op.

Bij deze eerste ordering werd gelet op de aard van het materiaal evenals op de herkomst ervan. In hoofdzaak zijn drie soorten historisch materiaal te onderscheiden:

❑ Archieven / documentatie

Deels dossiers rechtstreeks afkomstig van specifieke afdelingen van DG.; deels losse stukken afkomstig van verschillende particuliere schenkingen aan Scharenburg / Noordwijkerhout resp. aan NBM of GAHt. Bij de opheffing van DG verhuisde het bedrijfsarchief naar nieuwe eigenaar, SHV, maar minder belangrijk geachte stukken moeten zijn achtergebleven dan wel voor vernietiging zijn bestemd (storthoop / container). Werknemers en / of particulieren zullen hiervan stukken hebben meegenomen.

Voormalige werknemers van DG, zowel winkelpersoneel als productiemedewerkers, stonden aan Scharenburg, vaak na een bezoek aan zijn museum, of na een oproep in de pers, stukken af die zij van de zijde van DG hadden ontvangen. Het betreft vaak personeelsinstructies, cursusmateriaal, pensioenregelingen, gelukwensen ter gelegenheid van een jubileum, e.d. Voornamelijk betreft het papier en drukwerk. Een minderheid mag als unieke stukken worden beschouwd. Een deel van de uitgaande correspondentie is zeker clichématig, maar krijgt door adressering een uniek en persoonlijk karakter. Vooral vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw is op grotere schaal dan voorheen gereproduceerd (stencil, fotocopie), waardoor rapporten een grotere oplage kregen en soms meer dan een exemplaar aanwezig is.

❑ Reclamemateriaal

Met drukwerk op allerlei manieren verspreid - van de officiële pers via huisaanhuis-blaadjes tot losse folders toe, maakte DG op grote schaal reclame. Met waardebonnen en spaarzegels gericht op de zuinig inkopende huisvrouwen alsmede Snoepjes van de Week speciaal gericht op kinderen, deed DG aan klantenbinding.

Materiaal gericht op het propageren van produkten, stimuleren van verkoop bestemd voor de landelijke en de internationale consumentenmarkt, veelal gedrukt in de eigen huisdrukkerij. Van dit

massagoed hield in principe de afdeling Reclame zelf een voorbeeld achter en legde hiervan archiefdossier aan. Voor het merendeel bewaarde de consument zelf het nodige reclamemateriaal.

Te onderscheiden is eenmalig verschenen reclame tegenover periodiek terugkerend. Daarnaast is huiaanhuisblad anders dan in de winkels zelf beschikbaar geseld materiaal. Hiermee samenhangend speelt de materiele kwaliteit een rol bij de overlevering: hoe duurzamer, hoe eerder en beter bewaard.

Externe medewerkers van DG hielden soms eigen documentatie bij, zoals een samenstelster van kookrecepten die werden gepubliceerd in reclamebladen.

Voorts verzamelden particulieren, soms als vaste klant van DG, blijkbaar allerlei voorlichtings-, reclame- en koopactie-materiaal, in het bijzonder het bekende Snoepje van de Week. Zelfs bestellijsten, bonnen en dergelijke bleven zo bewaard.

❑ **Verpakkingsmateriaal**

Materiaal als omslag voor produkten, met aanduiding van produkt en DG-logo. Eerst lange tijd letterlijk pakmateriaal voor los verkochte produkten, werd het later met standaardprodukten een herkenbare versiering vergezeld van informatie.

Het leeuwendeel van wat Scharenburg bij elkaar heeft gebracht is wat we hierna samenvattend verpakkingsmateriaal zullen noemen, d.w.z. papier, plastic of soms metaal waarin allerlei waar werden opgeborgen, vervoerd en verkocht. Het meest illustratieve is het bedrukte materiaal, terwijl juist het onbedrukte, dat niet onmiddellijk te identificeren is als DG, maar gezien de herkomst wel als zodanig beschouwd mag worden, veelzeggend is voor de aanvangsperiode van de levensmiddelen-detailhandel.

Beide laatste categorieën zijn massaal geproduceerd en ook binnen de Collectie soms ruimschoots in veelvoud voorhanden. Deze gezichtsbepalende categorieën Reclame- (Zie II) en Verpakkingsmateriaal (Zie III) werden daarom afzonderlijk bijeengezet. Dit opvallend aspect van firma-identiteit werd grotendeels gecreëerd door een speciale bedrijfsafdeling, in het bijzonder de Afd. Reclame en uitgevoerd door de Afd. Drukkerij. In zoverre komt toch weer het archivalisch actorenbeginsel om de hoek kijken. In de zogeheten werkdossiers komt iets van de ontstaansgeschiedenis van een design- of reclameproduct naar voren.

Wat overbleef betreft administratie en documentatie, zoals doorgaans in archieven is aan te treffen (Zie I). Vele krantenknipsels over de ondergang van DG, afkomstig van talloze particulieren, bewijzen bij voorbeeld hoe sterk de firma en/of de winkelketen bij de mensen leefde. Van een Collectie Scharenburg in strikte zin (Zie IV) kunnen we spreken met betrekking tot stukken, niet afkomstig uit het bedrijfsarchief van DG. Voor een deel slechts reproducties van originele stukken missen zij veelal authenticiteitswaarde. Vernietiging is te overwegen. Desalniettemin mag bijzondere waarde worden toegekend vooral aan mappen betreffende winkelpuien, winkelinterieurs, tegeltableaus. Daarnaast is er materiaal dat in woord en beeld zijn verzamelen en presenteren in het kader van een museumpje documenteert.

Behalve Scharenburg fabriceerde een zekere Fred de Moor te Weesp een omvangrijke verzameling documentatie over DG (Zie Fonds De Moor). Deze figuur onderscheidde zich van de eerstgenoemde door zijn commercieel oogmerk. Zijn mappen met fotocopies, opgesierd met allerlei memorabilia / prullaria, heeft hoogstens documentaire waarde. Een handig naslagwerk om een eerste indruk te krijgen voorhanden materiaal over DG, waaraan we hierna geen nadere aandacht besteden. Vernietiging verdient overweging.

De inventaris wordt afgesloten met materiaal over de meest recente periode (zie V): overdracht van de Collectie Scharenburg aan het NBM en de wervingsacties door hetzelfde Museum opgezet om aan aanvullende materiaal te komen. De overdrachten van DG-familiestukken vormt een kwalitatief hoogstaand tegenwicht tegen de hoeveelheid van ander, meer triviaal materiaal.

Thema's en selectie

Het niet-seriële materiaal is zoveel mogelijk op onderwerp in nieuw aangelegde dossiers bijeengezet. Binnen ieder inventarisnummer is zo mogelijk de chronologie aangehouden, die met aparte omslagen tastbaar kan zijn gemaakt. De voorhanden onderwerpen zijn onder een overkoepelend thema bij elkaar gezet. We hebben ervan afgezien dergelijke thema's al te direct te identificeren met bedrijfsafdelingen, in het bijzonder hun activiteiten en hun toenmalige archiefvorming.

In grove lijnen is volgorde en rangschikking van de thema's van algemeen naar specifiek. Er werd naar gestreefd samenhangende themata bij elkaar te zetten, ook al lukte dat niet altijd. Het administratief en documentair materiaal liet zich over vier thema's verdelen (zie I.A-D): algemeen,

gebouwen, bedrijfsafdelingen en personeel. Het Reclamemateriaal kent zes soorten (II.A-F), waarbij de ontwerpen uit de tekenkamer aandacht verdienen. Het Verpakkingsmateriaal (III.A-C) valt op grond van manier van verwerking dan wel wijze van bewaring uiteen.

Zo rijst de vraag van selectie en vernietiging. Omdat de ordening niet minutieus tot op stuksniveau plaatsvond, is terughoudendheid betracht. Bleken meer dan een paar identieke exemplaren aanwezig, dan zijn de meest gaven ervan bewaard; de overige werden verwijderd. Enkele keren werd toch de voorkeur gegeven aan verspreid bewaren van identieke exemplaren, omdat die onder verschillende invalshoeken kunnen worden geordend.

Conservering en opberging

In uitvoering en bij raadpleging valt een onderscheid tussen traditionele en jongere informatiedragers: audiovisuele materiaal zoals foto's, film en video, grammofoonplaten en cassettebandjes. Hoe afwijkend van de traditionele ook, de moderne informatie met beeld en geluid is ondergeschikt gemaakt aan de thematische ordening. Een apart overzicht is samengesteld als Bijlage.

Ook hier geldt eenzelfde indeling naar herkomst. Van het bedrijf zelf stammen films, fotoalbums, fotonegatieven, vaak van professioneel niveau. Wat van particulieren komt blijft doorgaans kiekjes en amateurfilmpjes. Scharenburg liet oude negatieven en ander beeldmateriaal opnieuw afdrucken of reproduceren.

Op naam van DG kwamen langspeelplaten uit of waren cassettebandjes te koop. Zo maken geluidsdragers deel uit van deze omvangrijke collectie.

Omwillen van een goede conservering zijn bepaalde AV-middelen elders in depot ondergebracht.

Wat de conservering betreft is veel hinderlijk materiaal (paperclips, plastic hoesen, klemmappen, e.d.) verwijderd. Opgeplakt materiaal (met lijm of plakband) laat inmiddels los met gevaar voor verlies van originele samenhangen. In mappen of dossier bevinden zich soms bedrukte metalen plaatjes van aluminium of blik. Zij verkeren in roestvrije toestand en lijken weinig gevaar op te leveren voor de materiële toestand van het papier. De hele verzameling van Scharenburg zat vol met plastic mapjes in alle mogelijke vorm, maten en condities. Al deze werden zo veel mogelijke verwijderd.

Menig aangetroffen map kende een hoogst rommelige inhoud. Die gevallen, van recente datum, konden zonder bezwaar worden opgeheven en over de thema's en onderwerpen worden herverdeeld. Anders zijn in principe dossiers, mapjes e.d. gehandhaafd om de context zoveel mogelijk intact te laten.

Voorzover mogelijk zijn moderne inlijstingen uit de lijst gehaald. Contemporaine belijsting (glas!) is gehandhaafd, wat consequenties heeft voor de opberging.

Kwetsbaar is vanzelfsprekend een oude glasplaat met een vastgelegde toespraak door een dG. Ook veel oude reclamekranten/blaadjes vooral van 'voor de oorlog' blijken snel in te scheuren. Speciale voorzorgsmaatregelen?

Beperkte overhevelingen

Ondanks alle respect voor de eigendomsverhoudingen, hebben we op zeer beperkte schaal overhevelingen vanuit verschillende bestanden, d.w.z. eigendom van GAHt of van NBM, toegepast om zo consistent en zo compleet mogelijke dossiers te verkrijgen. GAHt beschikt over een omvangrijke verzameling bouwtekeningen over de Orthenstraat, maar compleet bleek die niet. Er werden nog diverse bij gevonden. Die zijn bij wijze van supplement in een doos bijeengebracht. Over de bouwtekeningen hield DG zelf al een archivering bij die in het GAHt-bestand grotendeels intact is gelaten. Voor het overige is een chronologie aangehouden om de achtereenvolgende (ver)bouwfases beter te kunnen volgen.

De voltooiing van de grootscheepse verbouwing in 1939 vormde de aanleiding het gehele fabrieks-annex kantorencomplex in beeld te brengen. Belangrijkste lacunes waren administratieve stukken betreffende bouwactiviteiten die uit alle mogelijke kanten kwamen aanwaaien. Zij zijn bijeengebracht in een samenhangend dossier als onontbeerlijke aanvulling op de bouwtekeningen.

Wat de beide andere, jongere complexen betreft beschikte het GAHt nauwelijks over bouwpapieren, maar hierover bracht Scharenburg (via particuliere schenkingen) het nodige bijeen, zonder dat hij hiermee uit de voeten kon.

Samengebracht is voorts serieel drukwerk, dat ook deels reeds aanwezig was in de Bibliotheek van het Stadsarchief. Daarheen waren eerder ontvangen exemplaren al in 1983 overgebracht. Jaarverslagen, ook die van de 'opvolger-firma's', zijn bijeengebracht. Zo ontstonden drie complete reeksen, twee ten behoeve van NBM (deelcollectie Familie en hoofdbestand ad NV) resp. een serie voor de bibliotheek. Overgebleven exemplaren zijn voorlopig ondergebracht in de Collectie DG van GAHt. De eigen Knipselkrant van de afd. Public Relation is zoveel mogelijk

gecompleteerd met behulp van her en der te voorschijn komende losse exemplaren. Het GAHt-bestand bevat nauwelijks een exemplaar. Dubbels zijn bestemd voor vernietiging, omdat geen noemenswaardige nieuwe reeks, soms zelfs geen complete nummers waren op te bouwen. Diverse series aan firma- en personeelsbladen zijn eveneens tot zo compleet mogelijke reeksen gecompleteerd. Al deze series zijn voorzover eigendom van GAHt ondergebracht naar de Bibliotheek. Wat aan overcomplete exemplaren resteert, berust nu vooralsnog in de GAHt-collectie. Zo is ook een verzameling verknipte exemplaren als een consistent documentie bijengehouden.

Introducties en specificaties

De thema's worden kort toegelicht, vooral om op eventuele sporen van bedrijfsafdelingen ten opzichte van de per onderwerp samengebrachte stukken te onderscheiden. Voorafgaand wordt in enkele woorden een geschiedenis en een algemene karakteristiek van het overgeleverde bronnenmateriaal gegeven.

Nadere specificatie of toelichting volgt bij ieder inventarisnummer, indien nodig. Zoals stadia van bewerking bij afbeeldingen: ontwerp, toepassing en gebruik; bestemming voor export naar buitenland; vandaar teksten in Frans, Duits of Engels of een andere taal. Dossiers, mappen e.d. zijn zoveel mogelijk intact gelaten. Gewezen wordt tevens op aspecten vanuit historisch perspectief, zoals tijdsgeboden woordgebruik e.d. Als er jaartallen worden vermeld, zoveel mogelijk opgenomen dan wel oudste en jongste vermeld.

Evaluatie en nabewerking

De hoofdrubrieken worden afgesloten met een evaluatie, die de historische waarde van de collectie op dit onderdeel wil aangeven.

Definitieve inventarisatie, fysieke herordening alsmede het uitsélectioneren van het meervoudige, overvloedig aanwezige Verpakkingsmateriaal zal nog enige tijd vergen.

Nader zal moeten worden bekeken wat overgedragen kan worden aan andere instanties of musea (Industriele Vormgeving e.d.) dan wel definitief vernietigd kan worden. Het uiteindelijk doel voor de toekomst dient te zijn een geïntegreerd firma-archief.

BEDRIJFSGESCHIEDENIS EN OVERLEVERING

- een aanzet

In 1916 zocht het koopmangeslacht De Gruyter aandeelhouders en werd de familiefirma een naamloze vennootschap onder de naam *N.V. Industrie- en Handelsmaatschappij P. de Gruyter en Zoon*. Zo kwamen gelden bij elkaar om grootschalig te investeren in de toekomst van het bedrijf. De oorsprong van deze Bossche firma lag toen al bijna een eeuw terug. Twee jaar later, in 1918 zouden directie en personeel het eerste eeuwfeest uitbundig vieren. Het tweede eeuwfeest zou de firma niet meer halen, want zij ging in de jaren-1970 definitief ten onder.

Ter introductie volgt een korte bedrijfsgeschiedenis, vooral toegespitst op het hierna volgende bestand dat met name licht werpt op de verhouding tussen producent en consument. Als daartoe aanleiding bestaat, volgt een enkele uitstap. De eigen blik op het verleden van het bedrijf is zo'n aspect. Hier kan voorlopig niet meer geboden worden dan een aanzet.

In 1818 was Piet de Gruyter (+ 1867) eenvoudig begonnen met een handel in grutterswaar. Met het opkopen, verwerken en doorverkopen van erwten, bonen, graan en meel deed hij, en later (met) zijn zoon Louis (+ 1911) goede zaken en vergaarde kapitaal. De familie verwierf aanzien en zou op het landgoed De Pettelaar (aankoop 1875) gaan wonen.

De chronologie en de vaak meegegeven periodisering in DG's bedrijfsgeschiedenis, gaat nog te vaak uit van de familiegenealogie. Vanuit bedrijfshistorisch oogpunt zal die moeten worden bijgesteld, waarvoor we de omvorming tot NV als een wezenlijk keerpunt beschouwen. Een andere kwestie die telkens opduikt en nog steeds bij betrokkenen emoties oproept, is de schuldvraag van de ondergang.

Lit:

A. Kramer, *Bibliografie voor de bedrijfsgeschiedenis*, Rotterdam 1993, vooral 225-228 levensmiddelen-detailhandel [codenr 65]. Bevat geen verwijzing naar DG!

P. Kriele, *De Gruyter's Snoepje van de Week*, Den Bosch 1992.

[H 668] Voornamelijk *oral history*; in marge van tekst summiere bedrijfsgeschiedenis; chronologie; stamboom; grafiek winst/verlies.

R. Mielliet, C. Halzet-Van der Linden, *Honderd jaar grootwinkelbedrijf in Nederland*, Zwolle 1994, pag. 234-245 De Gruyter.

[V 1031]

1 Voorgeschiedenis 1818 - 1916

Telde DG nog rond 1905 een enkele fabriek met vijftien man personeel en wat winkels, tien jaar later waren er in het hele land bijna 80 winkels voorzien vanuit een fabriek in Den Bosch waar een paar honderd man emploi vond. In de eerste decennia van de twintigste eeuw werd DG in Nederland hét leidinggevende grootwinkelbedrijf in de levensmiddelensector. De eerste winkel buiten Den Bosch was in 1896 te Utrecht geopend. In 1902 werd de sprong naar Amsterdam gewaagd. In 1905 volgde de successlogan: '10 procent' korting bij contante betaling op gedane aankopen. Met de bouw van de eerste nieuwe grutterijfabriek werd in 1904 begonnen, die in 1912 met een koffiefabriek uitbreiding kreeg. De Orthenstraat werd de zo herkenbare hoofdzetel van een nationaal doorbrekend plaatselijk familiebedrijf.

Sinds in 1897 de broers Lambert (+ 1951) en Jacques (+ 1940) als firmanten waren toegetreden, hadden zij de tijd mee. Opbloeiende landbouw na de zware crisis van 1880/90; verbeterde infrastructuur vooral waterwegen met goede verbinden naar het centrum van Nederland. Vervolmaakt spoorwegen- en tramnetten legden Brabant open. Mechanisering d.w.z. vervangen van paardentractie door stoom/gasaandrijving, vanaf ca. 1920 door electriciteit. Integratie van productie en detailhandel was het fundament onder DG sinds het einde van de vorige eeuw. Een geïntegreerd netwerk van winkels werd bevoorraad volledig vanuit Den Bosch.

De doorbraak is wel te plaatsen in de jaren 1905-1910. Deze positieve ontwikkeling had ook zijn keerzijde. Vanouds had DG op het platteland van de Meierij zogeheten magazijntjes ofwel dorpswinkeltjes. In 1907 volgde de overname van Bluysen in Asten met een winkelketen van 52 winkeltjes in Oost-Brabant, maar DG ging slechts door met zes waarvan voor 1914 de helft weer werd gesloten. DG koos voor de klant in de grotere steden, in het bijzonder in het bevolkingsrijkere en welvarendere westen. Niet de boer maar de chique stadsvrouw in de deftigere wijken kwam centraal

te staan. DG profileerde zich niet als een gewone kruidenier op de hoek, waar de kerfstok handel en wandel beheersten.

Rond deze tijd moet de familie naar financieringen hebben gezocht. De firmanten DG zetten aandelen uit om een nieuwe expansiegolf te bekostigen. Later zou blijken dat Bergh-Jurgens ofwel Unilever / Oss heel wat aandelen in handen had. Dat was nog het geval tot 1970. Ondanks de economische moeilijkheden tijdens de Eerste Wereldoorlog verstrekte DG haar positie in de levensmiddelenbranche, doordat het bedrijf fungeerde als depothouder in het kader van de Rijksgraaninzameling.

Het hoofdgebouw was tot 1980 nog een herinnering in steen aan die aanloopperiode. Op die locatie werd in 1903 het eerste pand opgekocht, waar tot in de jaren dertig alle activiteiten waren geconcentreerd. Voor kantoor en fabriek ontwierpen architecten A. Peijnenburg en W. Welsing een indrukwekkende gevelwand.

Uit die vroege tijd en de jaren van doorbraak (1818-1916) is in het hierna volgende bestand nauwelijks materiaal voorhanden; veelal wat fotocopieën van officiële documenten. De bedrijfsadministratie is vooralsnog spoorloos op een balans- en vermogensrekening over enige jaren rond de eeuwwisseling na, afkomstig uit het privebezit van Lambert.

Pels? 19de eeuwse stukken? (zie Sanden V, pag. 1)
{Kriele: er leeft ca. 1990 uit die pionierstijd niemand meer.}

2. Eerste grootwinkelbedrijf 1916-1944

Tot de oudste originele stukken behoort een rapportage of *dagboek* uit 1915/17 met betrekking tot bouwactiviteiten aan de fabriek aan de Smalle Haven. Hierbij hoort de nodige correspondentie, wat een aardige blik geeft op de begin-20ste-eeuwse manier van bouwen. In de voortdurende aangepaste en vergrote fabriek I kwamen steeds meer machines volgens de nieuwste ontwikkelingen te staan.

Lit.:

Jaarverslagen DG

[GAHt Bibliotheek.

Volledige reeksen 1916-1970 in onderhavige collectie.

Kriele, a.w., ad Broek, Gommers, Hegge, Heuvel, Holla, Keulemans, Klaue, Klerkx, Mallant, Moers, Monte, Nap, Peijnenburg, Sande, Sanden, Scholz, Schouten, Thijssen, Veggel, Verhulst, Vervoordeel, Wetzer, Vromans, Vugt, Wannijn, Welsing, Wetzer, Wiel, Wilschut, Woensel, Woerkom, Zande, Zwartkruis

In 1918 klopte de familie het zogenaamde honderdjarig bestaan op om met een toegedichte ver verleden de firma aanzien en respect te verschaffen. De groots gevierde festiviteiten zijn gedocumenteerd met zangbundels, foto's en de plaquette die het personeel de directie aanbood. Bij koninklijk besluit mocht DG zich sinds 1918 sieren met het predicaat *koninklijk*. Nog rond de eeuwwisseling gold 1819 als stichtingsjaar. Toen Den Bosch een groots stadsfeest in 1938 te vieren had, presenteerde DG zich dan ook als een Bossche zaak.

De expansie in Utrecht en Amsterdam verliep betrekkelijk vlot. In 1926 werd een pand in de Leidsestraat van de hoofdstad aangekocht, dat mede in verband met een kostbare en bijzondere inrichting (theebar) het pronkstuk van de firma werd (zie tekening Welsing / Arnhem). In Den Haag bleek het moeilijker terrein te winnen op de concurrentie, maar met een reclamecampagne gedurende een jaar waarbij gespaard kon worden voor een porceleinen servies was de doorbraak bereikt. Het winstpercentage lag rond 1910 bij vier procent. Vroege winkels bevonden zich ook in Breda (1908?), Arnhem (1907), Nijmegen 19?.

Gezichtbepalend waren de winkels met hun karakteristieke inrichting, waarvoor tot in 1927 architect Welsing, daarna Wilting verantwoordelijk was. Naast moderne nikkelen kassa's trokken rode koffiemaalmachine, deftige kroonluchters, marmeren toonbanken e.d. de aandacht van de klant. In het bijzonder vielen op de grote tegeltableaus aan de wand met taferelen verwijzend naar de aangeboden producten. In tegenstelling tot deze huisstijl voor het interieur kenden de winkels geen uniforme pui, al zijn er markante exemplaren bij. DG's winkelspel [ca. 1930; na 1935; (pag. 83)] bracht deze keten voor de klanten in beeld.

De sinds 1926 opgezette Bezorgdienst werd een begrip in Nederland. Hiervoor werd mannelijk personeel ingehuurd bij de plaatselijke winkels waar geuniformeerde meisjes de klanten vanachter de toonbank beleefd bedienden. Mobilisering verliep hiermee parallel; aanvankelijk karren of bakfietsen. Grootafnemers waren tal van kloosters. Later kwamen er hotels, restaurants, kantines

bij. De zogeheten Kloosterafd. vormde het begin van de Afd. Grootverbruik, die eigen labels voerde. Voor productie en distributie kon DG aanvankelijk vertrouwen op de klassieke vervoersverbindingen. Daarna stapte DG over op vervoer over de weg met de bakfiets.

Vanaf 1918 behoorde Winandy / Luik met een 40-tal winkels in Wallonie tot het expanserende concern DG. Voor expansie richting Duitsland werd de stap gezet naar aanleiding van een tentoonstelling in Dusseldorf 1912/13, waar in dat jaar drie winkels onder de naam DG werden geopend. In de zuivelsector nam men Reichelt over met zo'n 143 winkels vooral in het Rijnland. In 1962 kon het vijftigjaar bestaan worden gevierd van Otto Reichelt (1920). De grote Berlijnse afzetmarkt bedienden 240 winkels onder Nordstern, welke joodse firma in 1933? werd overgenomen. Het Keulse filiaal van Kwatta / Breda nam DG over in 1937, toen het onder sterke Nazi-invloed kwam te staan. Omdat de bedrijfsleiding deze buitenlandse vertakkingen geheimhield, bleef het internationale web van het concern lang buiten het gezichtveld.

Het buitenland van het concern DG blijft ten onrechte vaak buiten beschouwing, maar komt in onderhavig bestand regelmatig voor met voorbeelden uit later tijd. Enerzijds doordat eigengemaakte produkten in het duits, frans, engels en zelfs een scandinavische taal werden aangeprezen. Anderzijds werd speciaal voor de buitenlandse afzetmarkt produkten onder eigen naam verkocht. Voor de Vlaams-Belgische markt bestond een merknaam. Chocola zou een internationaal exportartikel worden.

Hiermee samenhangend onderhield de familie zelf contacten met Duitsland, waar sommige zonen ervaring opdeden en carrière maakte, of op een zijspoor werden gezet. Economisch geschoold was vooral de Winkel-tak. Die hield voeling met de jongste ontwikkelingen op het vlak van bedrijfseconomie, toen nog een specialisme in opkomst. De directie liet zich nogal eens door deskundigen adviseren en al voor de oorlog het bedrijf doorlichten. Cursussen voor het vrouwelijk winkelpersoneel werden georganiseerd vanuit Amsterdam om de klantvriendelijkheid te bevorderen.

Mechanisering van levensmiddelenproductielijnen, meestal bediend door vrouwelijk personeel, werd gestimuleerd door de Productie-staak van de familie. Eerste vrouwelijk personeelid trad in dienst in 1905. De fabrieksmeisjes vormden een aparte groep van het ongehuwde *Damespersoneel*, tegenover het vrouwelijk winkelpersoneel. Eveneens in 1905 trad de eerste buitenlander in dienst. Een machinemonteur uit Dresden moest de nieuwste apparatuur aan de gang houden en voortdurend aanpassen. Er heerste in het algemeen een Duitse sfeer binnen het bedrijf; niet ongebruikelijk binnen het betrekkelijk recent industrialiserend Brabant.

De een na de andere generatie bij veel families uit Den Bosch en vooral uit de omstreken kwam te werken bij DG. Zogeheten DG-huwelijken kwamen daaruit voort. Voor het uitbreken van W.O. II werkten er ongeveer 500 mannen en vrouwen op de fabrieken (grijze kledij) en kantoren. DG staat voor een collectief verleden voor een aanzienlijk deel van de Bossche bevolking, via het omvangrijke winkelpersoneel en de talrijke klantenkring tevens voor de rest van Nederland.

Afdelingen en assortiment

Zo'n snel groeiende firma moest zijn interne structuur vanzelfsprekend aanpassen. De bedrijfsorganisatie bestond aanvankelijk uit drie *Afdelingen*. In 1913 kwam het tot oprichting van Afd. Centrale ter ondersteuning van directie (secretariaat; haut finance) naast Boekhouding en Expeditie enerzijds en Winkeladministratie anderzijds. Zo wenste de directie kortetermijn-overzichten met vaste regelmaat te ontvangen. Er is nauwelijks archiefmateriaal bekend dat afkomstig kan zijn van deze meest wezenlijke afdelingen waar veel cijfermateriaal zal zijn omgegaan.

Hoe de organisatiestructuur zich voor de Oorlog had ontwikkeld is minder duidelijk, waarbij hier de afdelingen Reklame en Drukkerij in het bijzonder de aandacht verdienen. De Reklame begon min of meer als een eenmansafdeling o.l.v. Duitser Arthur Klaue (1921-1954; + 1969), die met de overname van Reicholt was meegekomen naar Den Bosch. Hij was beeldend ingesteld en bedacht het DG-mannetje, bestaande uit de karakteristieke kassabon als lijf en de gulden als hoofd. Naast advertenties moesten met name wekelijkse winkelacties de klanten visueel lokken, wat fotomateriaal in beeld brengt. Met gestencilde *Etalagecouranten* werd het winkelpersoneel bij de inrichting ervan geïnstrueerd. Voor het reclamewerk werd een huisdrukkerij rond 1920 opgezet. Dit creëerde de beste voorwaarde om een eigen imago op papier te zetten, dat op grote schaal werd verbreid.

Een wezenlijke stimulans vormde de uitbreiding van het assortiment in de richting van de zuivel en koloniale waar: er kwam boter en margarine bij, waarvoor in 1918? een aparte keten onder de naam BOKA werd opgezet. Het nevenbedrijf stopte in 1925, maar leefde als een vastgoed NV voort. De overname van de Duitse Reichelt hangt eveneens met deze zuiveltak samen. Vóór 1920 volgden koffie en thee, waarop de bekende tegeltableaus met hun koloniale uitstraling betrekking hadden. Rijst bleek begin jaren twintig ook een succes. Naast meelproducten in de vorm van vermicelli en spaghetti verschenen rond 1930 chocolade en suikerwaar. Gedroogde zuidvruchten

vulden sinds 1934 de schappen. Wijnen en dranken (brandewijn) behoorden vlak voor WO II eveneens tot het winkelassortiment. De eerste huishoudelijke artikelen lijken dan ook al aanwezig te zijn. Waren- en prijslijsten alsmede toevallig bewaarde facturen uit die tijd geven uitsluitsel over wat zoals te koop was (CDG, inv.nr 11: prijscouranten 1932-1938).

Al deze producten werden vanouds los verkocht; de klant kon de hoeveelheid aangeven. Verpakkingsmateriaal bestond nog hoofdzakelijk uit zakjes en builtjes, die geleidelijk aan een eigen opdruk meekregen. Aan vooroorlogs verpakkingsmateriaal is niet zoveel aanwezig; zie ook nevenbestanden CDG.

Met de opkomst van de vaste verpakkingen nam het bedrijfsimago toe. Zeker met de koffie bereikte DG een landelijke bekendheid en wist een nationaal marktaandeel van twintig procent te bereiken. Participatie in het Groningse bedrijf Kahler verstreekte die positie. Ook met chocolade verwierf DG naam en opereerde internationaal.

Lit.:

P. Reinders e.a., *Koffie in Nederland. Vier eeuwen cultuurgeschiedenis*, Zutphen 1994: Hfst 7: Ik ben makelaar in koffie. De koffiehandel in de negentiende en twintigste eeuw, pag. 119-126; 170 grafieken. Vgl. pag. 156 (Scharenburg), 159 (tekening Heijenbrock part. bezit)

Reclamecampagnes in de pers tenminste sinds ca. 1920 in lokale kranten, later ook in tijdschriften. Een ingehuurd reclamebureau Atlas / Nijmegen organiseerde die campagnes sinds 1912. De ijzersterke slogan legde nadruk op de kwaliteit (betere waar) en de korting (kassabonnen). Het vormgegeven imago weerspiegelt tegelijkertijd de tijdgeest: de wijze waarop de zichzelf respecterende klant wenste te worden benaderd. Zeker al rond 1930 speelde men in op Sinterklaas met chocoladefiguurtjes in gepaste vormgeving.

Onder de winkels spanden Amsterdam en Rotterdam met meer dan tien filialen de kroon. Ter gelegenheid van de opening van de 225ste winkel gaf de directie opdracht tot het samenstellen van een fotoalbum door de bedrijfsfotograaf. Ook het productieproces in de nieuwe fabriek werd meer omwille van ergonomische motieven rond 1935 in beeld gebracht; zie fotoseries. Bij het uitbreken van de oorlog telde DG 268 winkels in heel het land.

Het landelijke netwerk aan winkels was in districten of rayons verdeeld onder leiding van een regio-inspecteur/leider. Meestal per fiets inspecteerden deze zeventig man als ware potentiaatjes de onder hen vallende winkels. De provincies dienden wellicht als basis voor een meer verfijnde geografische indeling. Alle winkels werden rechtstreeks bevoorraadt vanuit Den Bosch, vanwaaruit eveneens strakke centrale leiding en controle kwamen. Directieven, correspondentie en wat zoal meer terecht kwam bij het winkelpersoneel belandden via particuliere schenkingen in deze collectie. Het meeste is evenwel naoorlogs.

Fabrieken

Zoveel mogelijk in eigen beheer vervaardigen van alle aangeboden artikelen impliceerde voortdurende uitbreiding van de fabriek. Door de ongeëvenaarde expansie in het land en de beperkte ruimte in de binnenstad van Den Bosch werd de bouw van een tweede fabriek buiten de oude stadskern noodzakelijk. Op het Industrierrein / Veemarktkade verrezen tussen 1933 en 1938 nieuwe bedrijfsgebouwen voor de fabricage van soep en jam; bouwtekeningen voor gebouwen en machines zijn bekend. De werkvloercapaciteit vermeerderde tot bijna 30.000 m² bij een min of meer gelijkblijvend aantal arbeidsplaatsen. Met ruim duizend arbeiders in de fabrieken had DG zich ontwikkeld tot een van de grootste werkgevers in het industrie-arme Den Bosch en tot de grotere in Zuid-Nederland. Hoofdgebouw bleef de prestigieuze Orthenstraat (foto: ca. 1925?), waar de kantoorruimten een moderne inrichting kregen en toen eveneens de drukkerij was gevestigd.

Positie van de werknemers werd bij CAO (1931) vastgelegd. Een variabel loonstelsel was ingevoerd in 1920 dat tot na de Oorlog in stand bleef. Een Fabrieksreglement (1931) legde eerder verplichtingen en gedragsregels op aan de arbeiders dan dat deze hun rechten garandeerde. Een eigen Pensioenfonds (1937) startte, aanvankelijk alleen voor het mannelijk deel van het personeel.

Vaak en gemakkelijk schrijft men de gunstige ontwikkelingen toe aan karakter en zakelijk inzicht van de heren directeurs De Gruyter met hun streng katholieke achtergrond. Verschillende familieleden waren tot de geestelijke stand toegetreden. Persoonlijke relaties zou met name de Winkel-staak aanknopen met andere katholieke ondernemersdynastieën, zoals de familie Vehmeyer (V&D) en Brenninkmeijer (Hema), terwijl de Fabrieken-staak goede connecties onderhield met Jurgens (Unilever). Lambert, een serieus figuur verantwoordelijk voor de produktie (1891-19??), en Jacques de levensgenieter die de winkelbranche voor zijn rekening nam (1896-1940), waren zeker

persoonlijkheden met zakelijke capaciteiten. De eerstgeneemde broer overheerste de ander, zodat de productie de voorwaarden voor de verkoop stelde. Hun opvolgers uit de familie, in totaal zes zonen, namen vanaf de jaren veertig de dagelijkse leiding over. Crisistijd drukte de winst, maar had slechts negatieve uitwerking in de korte periode 1934/38. Juist dankzij de buitenlandse belangen kwam men zo gunstig uit.

Lit:

Kriele, op naam; Sande III, 79-80.

3 Wederopbouw en modernisering 1945-1960

De Tweede Wereldoorlog en de Duitse bezetting brachten de nodige problemen met zich mee. Inbeslagname van voorraden; vordering van wagenpark. Tijd van schaarste met zijn door de regering opgelegde distributie dwong tot improvisatie. Importprodukten die niet meer te krijgen waren, werden vervangen door *surrogaten*, waarvan de kwaliteit hogelijk werd aangeprezen (kaneel, peper). Nieuwe produktielijnen voor surrogaten moesten worden opgestart. In deze periode van krapte ziet men ook extracten opkomen (soeparoma, picalilly, vispasta, tomatenpuree). De distributievrije productie van soep kon toen vrij tot ontwikkeling komen.

Doordat Den Bosch in het najaar 1944 werd bevrijd en het noorden nog tot mei 1945 onder Duitse bezetting bleef, was bevoorrading voor de winkels boven de rivieren dwars door de frontlinie niet mogelijk. De fabrieken in Den Bosch hadden oorlogsschade opgelopen. Wederopbouw van het landelijk netwerk aan winkels werd gevolgd door verdere expansie. In 1950 draaiden 300 winkels, in 1960 meer dan 400. Uiteindelijk herrees de bezorgdienst in 1949 onder het motto *Winkel Thuis*. Bakfietsen werden geleidelijk vervangen door bestelauto's. Een nieuw wagenpark voor logistiek binnen het bedrijf en de bezorgdienst bestond uit een vijftigtal wagens.

DG bleek weer winstgevend in 1949. In wezen werd de vooroorlogse lijn met bedieningszaken en verticale prijsbinding voortgezet. Het personeelsblad *Onder Ons* dat sinds 1945 verscheen, droeg het Bossche samhörigheidsgevoel uit. Een bedrijfsfilmpje uit 1946 laat zien hoe jubilarissen een rondvaart aangeboden kregen. Overigens stimuleerde de directie met haar vormelijke omgangsvormen bij het personeel sociale omgang, laat staan vakbonden weinig. In katholieke zin werd het wel regelmatig gesegregeerd op retraite gestuurd bij nonnen en paters. Een personeelsraad fungeerde vanaf 1957. Voor het personeel zaten er wel de nodige verbeteringen in bij CAO-rondes. Een werkclassificatie moest rond 1950 nog besparingen opleveren, maar in 1953 konden er al provisies worden uitbetaald (*merit-rating*). Sinds 1961 kregen de werknemers niet alleen een vijfdaagse werkweek maar deelden tevens in de winst. Dan volgden de loonexplosies van de jaren zestig.

Lit:

Kriele (1992), ad Belkum, Blom, Boom, Bosch, Brugge, Cappers, Claassen, Decker, Heuvel, Hofstad, Jongelene, Klompen, Koedijk, Krom. Lamers, Meijer, Minderop, Oord, Smeets, Somers, Star, Valk, Verdonk, Versteeg, Wiel, Woerdman, Zwijenberg.

De traditie van hoge kwaliteit gekoppeld aan tien-procent-korting vormde voor een vaste relatie naar de klantenkring. Een dicht netwerk van relatief kleine bedieningswinkels (ca. 50m²) verzorgden een half miljoen huishoudens. Een doorslaand succes was wel de actie Snoepje van de Week, bedacht in 1949, dat zich richtte tot de kinderen van de klant. Bij aankoop van een buil snoep kreeg het kind een speels cadeautje mee. Uit bedrijfseconomische gronden (volledige productie stimuleren; gevolg van distributie van zoetwaar; overschotten aan suiker) was deze actie op trouw gezet. De Afd. Reklame nog steeds o.l.v. A. Klaue (1921-1954) en de eigen drukkerij gaven gestalte aan de ontwerpen van J. ten Bosch. Import van prullaria uit Azie. Het cadeau gedane drukwerk kwam een tijd lang uit Engeland. Deze fase vindt men terug in enkele fraaie grootformaat mappen met allerlei reclamemateriaal.

Lit.:

Sande III, pag. 47-49 Afd. Reklame o.a. etalagecampagnes

Kriele (1992), ad Bosch, Cooijmans, Jansen, Lamers, Versluis.

P.-J. van der Heijden, Snoepje van de Week', in N. Herweijer, *Op de koop toe. Weggevertjes in Nederland*, Zwolle 199?, 82-87.

Door de naoorlogse politieke verhoudingen kwam de Amerikaanse markt open te liggen. Lemberger (New York) zien we vanaf 1947 in het verpakkingsmateriaal terug. Export van chocolade ging richting Antwerpen / België waar het merk Karare werd geïntroduceerd, en richting Scandinavië of verder over de wereld. Het opzetten van een nieuwe winkelketen in de Scheldestad mislukte evenwel (1955-1964).

Nieuwe produktielijnen in de vorm van slagerij en bakkerij werden opgezet. Integratie van eigen productie en detailhandel bleef het fundament onder DG. Het personeelbestand steeg hierdoor uit boven de duizend werknemers. DG begon in 1964 met een eigen bedrijfsschool, bestemd voor jongelui met deficiente opleiding. Tegelijk met uitbreidingen van de bestaande fabrieken startte een nieuw gebouwde derde in 1960 aan de Parallelweg. De bedrijfswinsten beliepen in de miljoenen.

Een merkwaardige toekomstvisie van de directie spreekt uit de woorden van de produktieman Lodewijk bij gelegenheid van het aannemen van de duizendste employe in 1956: Hij vreesde een ernstig personeelstekort, wat tot verdergaande kapitaalvergende mechanisatie moest leiden. Dit zou in het overbevolkte Nederland tot productie- en consumptiedaling leiden m.a.w. ernstige depressie! Macro-economisch gesproken zat hij er helemaal naast.

Met het toetreden van Hegge tot de directie werd het familiemonopolie in 1962 doorbroken. Toch raakte de directie van buiten de greep op de ontwikkelingen kwijt. Tekenen van het doordringen van de moderne wereld, d.w.z. de Amerikaanse manier van leven toegespitst op het dagelijkse inkopen, zien we bij DG terug. In 1953 werd in het herbouwde Rotterdam de eerste zelfbedieningszaak (ZB) geopend, al was het bedrijf niet de eerste in Nederland. Rond 1957/60 functioneerden er 80 winkels op die basis. In tien jaar tijd was dit aantal uitgegroeid tot bijna 400. De opening van de 200ste zelfbedieningszaak in 1959 was aanleiding tot het aanleggen van een groot fotoalbum met winkelinterieurs.

Tijdens de jaren vijftig bestond het hele assortiment nog uit 300/500 artikelen. Een explosieve groei van assortiment zette zich daarna in. Steeds meer werden *non-food* artikelen betrokken van derden. De klant wenste een ruimer assortiment, wilde deze zelf uitzoeken. Vruchten en groentenconserven ging DG verkopen onder eigen naam. Bij speciale gelegenheden zoals kerst of sinterklaas, kwam meer luxe in de winkel. Dameskousen waren verkrijgbaar. Vanaf ca. 1955 werd de concurrentie met name Albert Heijn steeds meer voelbaar die tien jaar later DG in omzet zou passeren.

Reklame werd nog belangrijker dan voorheen al het geval was. In plaats van het winkelpersoneel moesten nu de producten de klant verlokken. Afd. Reklame groeide explosief en kreeg meer intern-hierarchische verhoudingen: illustrator, ontwerper, studiochef in de persoon van T. Lamers (1947-1964), die Klaue was opgevolgd. Reclamecampagnes van een geheel andere snit gingen af op wat marktonderzoekingen naar voren brachten. Als mascotte werd het mannetje vervangen door *Bijdehandje* in plaats van de mislukte *Tinus Procent* (1961). De huisdrukkerij, in 1959 overgeplaatst naar Fabriek III en versterkt met typo- en lithografen, kreeg de beschikking over de modernste apparatuur. Uit deze periode stamt veel verpakkingsmateriaal in de collectie Scharenburg.

Op den duur ontwikkelde zich een nieuwe bedrijfscultuur. Doorlichten van de Nederlandse tak van het sterk geëxpandeerde concern door een *bedrijfsingenieur* had al in 1939/40 plaatsgevonden. Met bedrijfsanalyses liep DG binnen de branche zeker voorop. Het concern nam hiervoor *bedrijfsorganisatoren* in vaste dienst. Het talrijke en sterk wisselende winkelpersoneel kreeg al nauwkeurige instructie hoe zich te gedragen tegenover de klant. Cursussen door bedrijfskundigen gegeven tegen einde van de oorlog en in druk uitgebracht kort daarna, geven het begin aan wat de toekomstige decennia zouden brengen voor het gehele personeelsbestand. Afd. *Public Relations* opereerde sinds beginjaren zestig (zie Knipselkrant). Marketing / bedrijfseconomen en enqueteringen van klanten waren vanaf ca. 1950 merkbaar. Een mainframe computer (1963) werd ingezet bij de gigantisch groeiende administratie.

Een organigram uit de jaren vijftig laat een wijdvertakte organisatie zien. Afd. Vaste Goederen dateert pas van na 1945. Van de meeste afdelingen vernemen we in het voorhanden bestand weinig of niets. Het leeuwendeel van het materiaal zal samenhangen met Reklame en Drukkerij, maar over het intern functioneren ervan staat weinig op papier. Rijk daarentegen is de collectie aan eindprodukten in de vorm van zakjes, verpakkingen en wikkels waarvoor soms nog ontwerpen overgeleverd zijn.

4 Supermarkt en teloorgang 1960-1970

In 1959/1962 startte DG met de formule van de supermarkt waarmee de Nederlander nog vertrouwd moest worden gemaakt. De klant moest een consument worden die zelf de weg wist en zijn keuzes

maakte. Rotterdam, symbool van de naoorlogse vooruitgang, had de primeur. Uitbreiding van steden en snelle suburbanisatie met leegloop van oude wijken waren fenomenen die zich onstuitbaar overal in het land zouden voordoen en het oude netwerk aan DG-winkels ondergroeven. Lastige kwestie bleef van welke omvang die nieuwe categorie winkels moest zijn. Amerikaanse voorbeelden lieten verschillende opties open.

Lit:

Kriele (1992), a.w., ad Ackermans, Beks, Dries, Entken, Groesen, Hartman, Hartman, Janssen, Kuys, Netten, Nooyen, Oekel.

Een nieuwe winkelformule onder *Metromarkt* werd gelanceerd in 1966. Naast het gebruikelijke ruime assortiment vormden dagversproducten een wezenlijk onderdeel, waaraan andere eisen werden gesteld. In eerste instantie vond de introductie plaats bij de toen overgenomen Amsterdamse winkelketen van Zijlstra. De overgang van personeelsintensieve winkels naar winkelpanden met verhoudingsgewijs weinig personeel verliep stroef. Sluiting van oude kleine zaken was nodig om de nieuwe grote voldoende klandizie te garanderen. Er ontstond overcapaciteit, wat de lasten sterk deed toenemen. Het nog altijd stijgend aantal winkels was dus niet een teken dat op een positieve ontwikkeling wijst.

Tot het einde toe bleef men vasthouden aan de band tussen produktie en handel, waarbij de balans al jarenlang doorsloeg naar de eerste, terwijl de algemene trend zich juist ten voordele van de detailhandel ontwikkelde. Ook de internationalisering en het verdwijnen van gesloten nationale markten waren aspecten die te weinig aandacht kregen. Dat heeft DG in een tijd van hoogconjunctuur nooit bijtijds ingezien. Met de expansie van de bedrijven in Den Bosch ging zij ondertussen door. Er kwam in 1967 een vierde fabriek bij (Rietveldenweg), waarmee de bedrijfsoppervlakte een toppunt bereikte van 120.000m². Dit leidde ook in deze sector tot overcapaciteit en te grote productiviteit.

De personeelsomvang vertoont een constant stijgend lijn. Bij alle mogelijke Nederlandse onderdelen van het concern werkten meer dan 7400 mannen en vrouwen. De samenvoeging van de personeelsbladen in *En / En* (ca. 1960) moest eenheid in het zo diverse werknemersbestand brengen. Juist midden jaren zestig stegen de lonen explosief en bracht een algemene welvaartsniveau. De consument wilde alles direct kunnen kopen. Het moest passen bij zijn nieuwe welvarender levensstijl: filter- of anders oploskoffie, borrelhapjes of TV-repen voor de avond, snel te bereiden of liefst kant en klaar eten. Nieuwe ingrediënten tot complete maaltijden toe wilde men uitproberen.

Reorganisatie en mismanagement

In 1964 werd een grootschalige reorganisatie doorgevoerd. Algemeen uitgangspunt was decentralisering van het dirigistische Den Bosch. Onder leiding van bedrijfsleiders en winkelchefs kregen de plaatselijke winkels meer zelfstandigheid. Managers volgens een nieuwe districtsindeling hielden toezicht. Ingrijpender wellicht was een generatiewisseling die men ziet voltrekken onder het kaderpersoneel. Doctorandussen van Tilburg en Rotterdam kwamen vooral via de economische geschoolde Winkel-staak binnen en kregen meer invloed. Hun inzichten getuigden lang niet altijd van zakelijk inzicht en instinct of tact, wat baar beneden toe demotiverend uitpakte. Het Bossche hoofdkantoor werd topzwaar. De concerndirectie, de Raad van Bestuur, was vergrijsd met autoritair optredende leden uit de familiekring, die veelal te laat beslissingen namen. De jongste generatie was te lang buiten de deur gehouden maar ook voor het leidinggeven aan een concern minder capabel.

In 1967 kwam DG in de rode cijfers, wat het jaar daarop weinig aanleiding gaf het 150-jarig bestaan te vieren. Populaire reclameacties zoals een uitstapje naar Londen met *Swing over* (...) in 1967, hielpen niet het klantenbestand te laten terugkeren. Toen verdere verliezen onafwendbaar bleken, eiste grootaandeelhouder Unilever dat er ingrijpende veranderingen zouden plaatsvinden. Raad van Commissarissen kwam met een preadvies. De tien-procentkorting werd in deze tijd van reële inkomstenverbetering afgeschaft. DG-dynastie die verdeeld was maar alleen als een blok (*unisono*) zakelijke beslissingen namen, trok zich definitief terug omstreeks 1970. Alleen een DG-fonds onder eigen naam, ingesteld door de cultureel georiënteerde Paul, bestaat nog. Het in 1966 geïntroduceerde concept *Metromarkt*, waar een kassa *check-out* heette, bleek niet echt aan te slaan en verdween van het toneel in 1971. De consument die nu een ongekennde welvaart beleefde, en dat onder alle lagen van de bevolking, koos massaal voor een ander soort voorziening van de dagelijkse behoefte (*discount*-beginnsel).

5. Opdeling en onttakeling 1970-1976 / 1978

Veel documentatie op het vlak van instructie of voorlichting voor personeel resp. klant is uit deze weinig florissante slotfase voorhanden. Herstructureringen en reorganisaties brachten intern veel

papier voort: bij de vleet inventarisaties, calculaties, marketingboeken, cursussen en herscholing, van hoog tot laag. Tal van destijds gevierde bureau's, zoals McKinsey (1971), trokken hun conclusies, maar weinig vermocht het tij keren.

Lit:

Heilig systeem bracht DG ten val' *Management Plus* Jaargang 1, week 26 (1978 juli 1)
Kriele (1992), a.w., ad Poeke, Renders.

Overgenomen door SHV leefden enkele onderdelen van DG onder eigen naam voort, zoals Hamido. Groot opgezette reorganisaties moesten redding brengen. Veelvuldige mutaties op directieniveau signaleren dat er veel fout zat. Met uit Engeland overgenomen nieuw logo DG, winkelkleur (geel) e.d. kortom en totaal nieuwe huisstijl dacht een bureau nog in 1972 de consument weer te kunnen winnen. Ondersteund met een reclamefilm mislukte de nieuwe formule grandioos. *Check In* als personeelsblad van SHV, met Barend Barendse op de foto, e.d. laten zien hoe armzalig en vertwijfeld dergelijke pogingen waren. Uitverkoop volgde; van Trefcentra aan Bijenkorf, van Kijkshops aan V&D, beide in 1973. De bezorgdienst, omgetoverd tot Buitendienst, werd gestaakt na 1975. In 1976 sloten de laatste winkels onder de traditionele naam. Het faillissement werd uitgesproken over de laatste restanten DG in 1978. De landelijk bekende naam verdween definitief uit het straatbeeld.

Bijlagen:

Stamboom familie De Gruyter (ca. 1735 - ca. 1990)
(Kriele (1992), pag. 306)
Opbouw van het concern DG (ca. 1916 - 1980)
Organisatieschema (ca. 1955)
Overzicht van bedrijven (ca. 1955)

Blik op eigen verleden

Opdracht tot het samenstellen van een eigen bedrijfsgeschiedenis heeft de directie nooit gegeven. Met het oog op het 150-jarig bestaan werd aan een gepensioneerd kaderlid Van der Sande inzage gegund in bedrijfsgegevens uit het verleden. Hij stelde een hoogst persoonlijk getint verhaal samen, dat gezien de moeilijkheden waarin het bedrijf in 1968 verkeerde, nooit werd gepubliceerd. Al eerder had Pels historische materiaal bijeengebracht in een uitgetypt boekwerkje, dat aan de directie was aangeboden en buiten de familiekring nauwelijks bekendheid kreeg. Vanuit meer technologisch standpunt is een in 1953 geschreven en ongepubliceerd gebleven memorandum door Peynenburg. We moesten het tot voor kort veelal doen met terugblikken tegen in reclame- en voorlichtingsmateriaal die summier wat historische hoogten vermelden.

Buitenstaanders schreven artikelen zoals P.-J. van der Heijden, archivaris verbonden aan het Stadsarchief, in 1984. Vaak bleef het bij een oppervlakkige geschiedenis over meer dan honderdvijftig jaar in een tiental rijk geïllustreerde pagina's, meer rond de familie dan het bedrijf. De Bossche journalist P. Kriele legde vooral gesprekken met oud-medewerkers van DG vast. Dergelijke *oral history* blijft vaak in het anecdotische steken. De persoonlijke d.w.z. selectieve herinneringen worden te weinig kritisch benaderd en getoetst aan de feiten. Uiteraard is deze detailrijke benadering beperkt tot nog levende personen, die bij een bedrijf dat al dertig jaar verdwenen is, steeds minder in aantal worden. Zij gaan met moeite terug tot de jaren dertig. Sommigen van hen hadden zelf al het een en ander op papier gezet na hun pensionering of na de ondergang van hun bedrijf, maar dat alles bleef veelal ongepubliceerd. Zie Collecties De Bont en Van de Sanden; Hegge?; namen van informanten vermeld bij Kriele. Schriftelijke documentatie bestaat voor het merendeel uit beeldmateriaal in de meest ruime zin van het woord. Het eigenlijke administratieve bedrijfsarchief vanuit de directie en de afdelingen van de fabrieken en kantoren is de grote afwezige.

Mielliet kwam in 1994 met een gedegen schets in het perspectief van de eveneens behandelde concurrentie (Albert Heijn, Simon de Wit, Edah, Jamin). Op gedegen bedrijfsgeschiedenis met oog voor de vele aspecten aan een van de belangrijkste Bossche bedrijven van deze eeuw wachten we nog steeds.

Vanuit bouwhistorische achtergrond betreurde men rond 1980 de sloop van het markante bedrijfsmonument aan de Orthenstraat, waaraan nu niet meer dan een restant van een muur en de nieuw geïntroduceerde benaming *De Gruyterpassage* herinnert.

De nog altijd voortbestaande Duitse tak onder de naam *Reichelt* vierde in 2003 het honderdjarig bestaan. Het eigenlijk bedrijfsarchief, dat zich destijds in Berlijn bevond, is in de Oorlog verloren gegaan.

Lit. Orthenstraat

- C. Aalst en P. Nijhof, 's-Hertogenbosch. Fabrieks- annex kantorencomplex DG in: *Stedebouw en volkshuisvesting* 58 (1977), 562-563
[KC Mp 452]
- T. Deelstra en J. Stehouwer, *Sloop of hergebruik*, p. 108-111 [tekeningen DG]
[KC 498]
- W. Rietbergen, Beschermen en behouden van bedrijfsmonumenten *Monumenten* 7 (1986), nr 10, pag. 10-11. [T 80]
- J. den Hollander, *Ooit gesloopt Nederland*, Amsterdam 1985, 106-107
[KC 435]
- Brabants Dagblad* 1986 mrt 19: De Gruyter passage.
Gemeenteverslag 1915, pag. 4 onderzoek naar ouderdom van de firma DG overgelaten aan C. Köffler te Den Haag.

Van een totaal ander orde is de aandacht die de verdwenen DG krijgt in de pers en bij de buitenwacht. Met een nostalgische hang naar verdwenen glorie begonnen sommigen aan een verzameling memorabilia. Bosschenaren hebben zich gestort op achtergebleven restanten van het bedrijfsarchief. Hoeveel er onder particulieren berust, laat de vervingscampagnes door het Noord Brabants Museum in de afgelopen jaren zien. Scharenburg begon al in 1986 met verzamelen en opende een Museum *Snoepje van de Week*. De Moor richtte een fanclub op en begon een handeltje met DG-herinneringen. Uit deze hoek voornamelijk komt veel van het hierna volgende bestand voort.

VERZAMELAAR HENNI VAN SCHARENBURG

In 1986 begon Henni van Scharenburg te Noordwijkerhout met het verzamelen van DG memorabilia. Hij wist beslag te leggen op restanten van het bedrijfsarchief, in casu Afd. Reklame en Drukkerij, waar talloze wikkels, buitjes e.d. bij stapels waren achtergebleven. Dit moet langs indirecte weg zijn gebeurd.

Verbonden aan de psychiatrische inrichting Sint-Bavo begon hij in het Museum Langeveld, dat achter het hoofdgebouw lag, een eigen museum met zijn verzamelingen. DG's Snoepje van de Week was daarvan een onderdeel, dat de publiciteit trok. Bezoekers stonden op hun beurt weer stukken af die zij thuis hadden bewaard. Via verzamelaarsbeursen en de nodige relaties groeide de verzameling gestaag aan.

Per 1 januari 1999 moest Scharenburg zijn permanente expositie sluiten en nam het Brabants museum zijn deelcollectie over, waarvan hierna wat het papier betreft een overzicht volgt.

Lit.:

Snoepje van de Week verheven tot museumstuk' *Volkskrant* 1991 mrt 2
[KNIP 1991-0051]

Heimwee naar De Gruyter: nostalgisch museum moet zijn deuren sluiten
BN / DE Stem 1998 dec. 22, p. 19 [KNIP 1998-0071]

Zogeheten documentatiemappen d.w.z. fotokopieën van krantenknipsels, reclameblaadjes, fotomateriaal e.d., samen met memorabilia en objecten uit vervlogen jaren, per map, beplakt met allerlei afbeeldingen werden rond 1995 samengesteld door Fred de Moor / Weesp, voormalig werknemer?, een selectie uit de eigen maar vaak uit Scharenburgs verzameling.

Soms enkele originele stukken, nogal eens vergezeld van tijdschriftafleveringen *Ons Amsterdam*, maar overwegend toch fotokopieën bood deze figuur te koop aan op tweedehands-, rommelmarkten of verzamelaarsbeursen door UITGEVERSHUIS. Scharenburg die zelf het nodige materiaal leverde, heeft ook deze bij zijn uitgebreide verzameling gevoegd.

Dezelfde De Moor leidde een fanclub: Winkelwijs-winkelthuis. DG's fanclub.
Diens collectie is apart gehouden.

I. ADMINISTRATIEF EN DOCUMENTAIR MATERIAAL

In contrast met het overvloedig voorhanden reclame- en verpakkingsmateriaal wordt onder deze eerste categorie al het andere, doorgaans minder visueel gericht materiaal bijeengezet. De boven korthedshalve gegeven aanduiding dient daarom in ruime zin te worden opgevat. In de tot dusver verschenen literatuur over de firma DG komt dit toch hoogst informatieve materiaal doorgaans te weinig aan bod.

A. Familie De Gruyter en het familiebedrijf.

Voordat de firma DG tot Naamloze Vennootschap (N.V.) werd, was het een echt familiebedrijf, waardoor prive en zaken niet altijd scherp te scheiden zijn. Juist uit familiebezit komen enige interessante archiefstukken die licht werpen op de voorgeschiedenis, die de familie resp. de firma traditioneel in 1818 laat beginnen. Tevens kan in verband met deze integratie van familie- en firma-archivalia het familiebestand in zijn geheel worden opgenomen zonder de hierna volgende indeling ernstig te verstoren. Van belang is wel de beide familietakken De Gruyter te onderscheiden, namelijk de 'fabriekstak' tegenover de 'winkelstak'.

Elders zijn tevens gegevens over de familie en de voorgeschiedenis van het bedrijf aan te treffen. Zo stond de huisarchitect Wilschut in nauw contact met de 'Winkelstak' (zie Fonds Wilschut), waardoor familiecorrespondentie is overgeleverd.

A.1 Familie De Gruyter

Al aan Scharenburg hadden familieleden (o.a. Bert en Lauri dG, Winkelstak/Poppel) stukken van diverse aard geschonken. Een belangrijke aanwinst kwam in 1999 aan het NBM via de erven L. de Gruyter (Fabriekstak) waaronder enige oude financiële registers uit de beginperiode. Gewezen zij nog op registraties van magazijnvoorraden uit de eerste helft van de twintigste eeuw (NBM 15.579). Daaraan aansluitend volgden nog dankzij de Stichting Paul de Gruyter (Winkelstak) in 2000 enige oude archivalia (NBM 15.737). De aandacht trekken fraaie fotoalbums die soms in meervoud aanwezig zijn. Blijkbaar werd ook een dubbele boekhouding gevoerd door de beide compagnons (vgl. balansboeken voor 1914), maar er blijkt nergens onomstreden een complete schaduw-zakenadministratie aanwezig zijn geweest ten huize van DG's. Ook de neerslag van werkzaamheden door de huisarchitect voor de DG's prive lagen kennelijk op de Orthenstraat. Wat er nog aan echt prive-archief is, blijft onbekend. Een fotoreportage van een afscheid uit de Raad van Bestuur (1968) en enige portretten van familieleden zijn stukken uit jongere perioden. Het lijkt weinig waarschijnlijk dat er zich nog veel over de firma onder de jongere nakomelingen bevindt.

Tenslotte kwamen via deze firmantenfamilie ook weer de nodige trivialia alsmede een complete reeks Jaarverslagen binnen. Eigenlijk zouden die kunnen worden overgeheveld naar de algemene collectie, omdat geen direct verband met de familie kan worden aangetoond (bijv. persoonlijk aantekeningen). Sommige stukken dragen zelfs zakelijke herkomsttekens (bijv. Afd. Reclame) en stammen dus uit het fabrieksarchief.

- 1 Familieberichten, merendeels drukwerk, 1940-1989:
Rouwbeklag, rouwkaart J. De Gruyter met foto (5 exemplaren), bidprentje dankbrief, 1940.
Rouwkaart L. de Gruyter met foto, 1951 (3 exemplaren); Dorsemagen, 1996.
Bidprentje pastoor L. de Gruyter, 1954.
Bidprentje, rouwadvertentie. L. de Gruyter, 1989.
Programma bij afscheid uit Raad van Bestuur door G. de Gruyter, 1965
Foto Karin [de G(?)] me brief van Marietje aan 'Miep en Jan', 1967.

1 omslag

Buitenformaat DOOS 4

- 2 *Heilwensch aan mijn duurbaren (sic) neef Louis de Gruijter, priesterwijding 1900 door Gerard de Gruijter, broeder Sixtus*, drukwerk op karton, [uit inlijsting; zie stempels], 60 x 78 cm. 1 stuk

Grootformaat DOOS 1

- 3 Tekeningen echtpaar De Gruyter (?), door J.B. Wijnmalen? [20ste eeuw]. 2 stukken
- 4 Fotoalbum: Feest familie DG t.g.v. afscheid L. de G. uit Raad van Bestuur, Chateau Maurick, Vught, 1967 mei 19 1 deel
- 5 Stukken betreffende bouw en/of verbouw aan prive woningen, 1916-1917. 1 omslag

DEELCOLLECTIE Familie De Gruyter

Oorspronkelijk bestonden er drie mappen met de volgende opschriften:

Ontstaan Fabrieken DG [NBM 15579.24]

Brochures DG jaren-1960 [NBM 15579.25]

Divers oud / historisch materiaal DG [NBM 15579.23].

Inhoudelijk bleken deze echter hoogst divers. Die mappen zijn opgeheven en herordend tot dossiers volgens het in dit Overzicht gehanteerde indeling (onderstreping). In verband met de geringe omvang heeft er slechts op beperkt schaal uitsplijting naar onderwerpen plaats gevonden. Zeker bij deze directeursfamilie is het lastig te onderscheiden wat persoonlijk en wat zakelijk was. Naar deze nieuwe indeling zal verderop ter verduidelijking wederom worden verwezen.

- 6 Familie en directie 1 omslag
 Schuldbekentenis L. de G. / Bilsen aan Dg, genoteerd op zakenrekening, 1901.
 In memoriam L. de Gruyter; extract *Onder Ons* 1951 nr 56.
 Dankbetuiging na begrafenis, 1951.
 Necrologie, rouwadvertentie e.d. in krant (3 expl.).
 Foto's afscheid van L. de Gruyter als lid van Raad van Bestuur, 1967; 15 stuks.
- 7 Firma
 Statuten NV koninklijke Industrie en Handelsmaatschappij DG, 1917
 Statuten DG, 1936
 Prospectus inschrijving 1957 NV DG
 Brochures DG, viertalig, [ca. 1960] (2 verschillende expl.)
 Crediteuren in faillissementen [ca. 1930; krantenknipsel [1923].
 Dreigbrieven, handgeschreven en afschrift uit Maas-en Waalbode, [1905?].
 Huurcontract L.A. deG met zoon L.J. deG m.b.t. winkelpand in Hoge Steenweg en de grutmolen in de Orthenstraat, 1897. 1 omslag
- 8 Jaarverslagen DG 1916-1970:
 N.V. Industrie- en handelsmaatschappij van P. de Gruyter en Zoon
 Groot formaat 1916-1935; klein formaat 1936-1953; groot formaat met illustraties 1954-1970.
 Wisseling in boekjaar naar 1 januari 1948. ?? delen
 Andere identieke series onder Bedrijfsarchief, Directie; GAHt, Collectie DG (onvolledig) en Bibliotheek (nagenoeg volledig).
- 9 100 Jaar bestaan, 1918 1 omslag
 Krantenknipsels Noordbrabantsch Dagblad / Huisgezin 1918.
 Plaque, knipsel uit tijdschrift?
 Ansichtkaart tuinfeest
 Feestlied, drukwerk

Grootformaat F 4

- 10 Fotoalbum *P. de Gruijter & Zoon*. 1 deel
 Donkerrode kaft. Fabrieken, winkelpanden, kantoorruimten, [wellicht 1918]
 Voorin toegevoegd mapje zwart/wit foto's: Afbraak fabriek Smalle Haven [1980].
 Losliggend knipsel mevr. Susuki [1905]; rouwkaart Lambert DG, 1951.
Een dergelijk uitgebreide fotoreportage zal naar aanleiding van een bijzonder gebeurtenis zijn vervaardigd, wat ongewijfeld het 100-jarig bestaan in 1918 zal zijn geweest. Daarom hier geplaatst ondanks tal van indrukken van de fabriek, het arbeidsproces en de vele winkels. Vgl. inv.nr 84.*
- 10a Herinneringsalbum 1818-1918. Fotoalbum van het feest ter gelegenheid van het 100jarig bestaan gevierd 1918 juni 19. 1 deel
GAHt, HTA, Fonds Albums:
 Herinneringsalbum 1818-1918. Fotoalbum van het feest ter gelegenheid van het 100jarig bestaan gevierd 1918 juni 19.
- 11 Geschiedenis 1 omslag
 Historie, groei en organisatie: jaartallen, statistiek, bedrijfsstructuur [1957]; fotocopie.
 Uitgetypt afschrift van ingezonden stukken door dG in Prov.Noord-Brabantse Courant 1850-1853, [ca. 1920?].
 Inlichtingen over DG uit Nieuw Archief Godshuizen 1850-1851, [ca. 1965].

Ad B: Gebouwen

- 12 Orhenstraat 1 omslag
Kranten Noordbrabantsch Dagblad en Standaard 1936 juli 1, knipsel.
 Plaatsing Mariabeeld in kantine, fotocopie
 Akte van aankoop winkel Hoge Steenweg, 1822; overzicht van pand De Lintmolen 1828-1905; winkel Hoge Steenweg 1822-1914; uittreksels kadaster, 1940.
 Tabel kantoor en Fabriek A, 1904-1938.
 W. Peynenburg, *Iets over het ontstaan en de ontwikkeling*, 1953.
 Fotomateriaal: Orthenstraat, Ansichtkaarten
 Ansichtkaarten Hoofdkantoor 1950
 Kadaster Hoofdkantoor, jaar van verwerving; fotocopie
 Havenkant; opgeplakt, [ca. 1910]
 Kantoor interieur uit (fotoalbum?), [ca. 1920]
 Koffie extractie-apparaat, 1954
 Tekening vogelvlucht nieuwbouw Orthenstraat [1980?].
- 13 Bedrijfsfotoalbums *Kantoren P. de Gruyter & Zn NV. Na verbouwing 1939, in ringband:* 3 delen
 Deel I: ring verloren; neg.nrs, deels onderschriften, latere bijschriften, plattegronden, vaak lege bureauruimten, soms foto van afdelingshoofden
 Losinliggend: Orthenstraat by night; Gerrit de Gruyter.
 Deel II: achterkaft verloren, waardoor laatste foto's beschadigd en 2 losliggende bladen.
 Neg.nrs, geen onderschriften.
 Deel III: geen opschrift; band gaaf, geen neg.nrs, latere bijschriften.
Opm. In alle drie de delen merendeels dezelfde foto's in wisselende composities.

grootformaat F 4

- 14 Fotoalbum *Fabrieken DG, eind jaren 1950*. 1 deel
 Blauwe kaft. Ingeplakt ansichtkaarten; losliggend: foto, folder (fragm.).
- 15 Bezoekers 1 omslag
 Brochures: *Dat gaat naar Den Bosch toe. Een bezoek aan DG fabrieken* (2 expl.)

Ad C: Bedrijfsafdelingen

- 16 Organisatie
Organogram Afd. Administratie [ca. 1960?]
1 omslag
- 17 Inkoop
Zakelijke correspondentie en rekeningen, 1906-1913
Notitieboekjes:
Magazijnvoorraden, per soort, 1900-1901
Magazijnvoorraden, per soort, 1922
Magazijnvoorraden, per soort uitgetypt [1931?], [mei 1940]; inliggend: correspondentie 18-19 mei 1937.
1 omslag
- 18 Fotoboek
N.V. Koffie Handelmaatschappij Matagalpa Amsterdam, 8 apr 1952.
Relatiegeschenk aan directie DG t.g.v. ingebruikname van nieuwbouw. Fotoalbum. Inliggend foto Cohen Bendiks Sr, begeleidende brief.
1 deel

Financiën

- 19 Balansboek 1904 juli 1- 1913 juni 30;
Los inliggend: balansstaten 1910-1913; notities omtrent kapitaal bij Oprichting van de NV, 1914.
1 deel
- 20 Balansboeken 1904-1916:
(schenking Lauri de Gruyter?)
1904 juli 1 – 1913 juni 30; grotendeels onbeschreven. Vanaf 1905 per juni 30.
1914 juni 30 – 1916 juni 30; grotendeels onbeschreven.
2 delen
- 21 Grootverbruik
Correspondentie en weekberichten 1903-1917
Prijzlijsten en prijsboekjes, deels franstalig, getypt en drukwerk 1903-1952
1 omslag
- 22 Drukkerij
Fotoalbum Inwerkingstelling koperdiepdruk installatie door burgemeester Loeff, 1960.
1 deel

Winkels

- 23 Formulier Weekontvangsten districten A-C, [1940?]
Handleiding [Winkelleiding], drukwerk met aanvullingen. Signatuur: D. Jansen - Den Haag.
Rekening Dg aan Spaarsoep Commissie, 1876; aan NN / Boxtel, 1902.
Fotomateriaal:
Eerste Spijkerauto A'dam
DG winkelkeet in dorp
Winkelpui Den Bosch
1 omslag
- Grootformaat F 7**
- 24 Fotoboek *P. de Gruyter & Zn. Winkels door heel Nederland. 225 Winkels 1 juli 1935.*
Op schutblad: foto's door Hr Gonlag (?). Fotoalbum met onderschriften.
Losliggende foto's: Oosterbeek 1950, Eindhoven, Middelburg (groot formaat);
Verdwenen: A'dam - Ferd.Bolstraat. Elders erasiesporen.
Zie voor vrijwel identiek bedrijfsexemplaar hierna inv.nr 263 (I.C.9: Winkels).
1 deel

- Grootformaat 7
- 25 Fotoalbum 1959. *Aangeboden bij de opening van de 200ste zelfbedieningswinkel. N.V. Breedveld, Rotterdam 18 november.* 1 deel
Witgrijze kaft. Los inliggend: 3 foto's Den Haag, Scheldestraat (waar?).
Zie voor identiek exemplaar hierna inv.nr 255 (GAHt, CDG).
- 26 Winkel Utrecht resp. Stichtse Gruttershandel 1 omslag
Eerste winkel Utrecht-Vreeburg 1901; moderne reproductie naar oude foto.
Reclamemateriaal, prijslijsten en bestelformulieren Stichtse Gruttershandel, 1904-1905

Winkels buitenland
- 27 Fotoalbum Reichelt Düsseldorf 1962. 1 deel
50-Jarig bestaan, foto's winkelpanden met adres (her)openingdata, soort winkel (SB = *Selbstbedienung*), oppervlakte. Voorin statistiek 1950-1962, achterin begeleidende brief.
Aan het hoofd van deze Duitse winkeltak van DG stond steeds een familielid.

Ad D: Personeel

- 28 Jubilea en Pensioenfonds 1 omslag
Statuten en pensioenreglement, 1948
Fotomateriaal: Reünie [ca. 1973]
Diner 25 Jaar Jubileum Aarts 1932 okt. 1
Diner [19??]
Jaarlijks Uitstap meisjes, z.j.
Plaatsing Mariabeeld; fotocopie

grootformaat F 7

- 29 Fotomateriaal, beide in passepartout
25 Jarig jubileum mr Aarts
25 Jarig jubileum mr Schols.

AD II. Reclame

- 30 Drukwerk 1 omslag
Reclamemateriaal, prijslijsten
moppenboekje *Gein bij wijn* 1; beschadigd.
DG Blad voor de huisvrouw, 1952 sept.
Zie ginds komt de stoomboot e.d., [ca. 1900]-1967.

31-35

DEELCOLLECTIE Stichting Paul de Gruyter, Aardenhout.

De cultureel onderlegde laatste winkeldirecteur Paul riep een stichting onder eigen naam in het leven, waarin nog altijd nazaten zitting hebben. Die Stichting was ook erfgenaam van zijn in 1978 nagelaten boedel, waarvan een summier overzicht gepubliceerd is; zie hierna inv.nr 34, vooral pag. 17-18 nrs 1-18 (hierna Vreeze). Een aantal stukken hieruit werden in 2000 overgedragen aan NBM, die met hun Vreeze-nummer voorzover identificeerbaar worden aangegeven. Zie copie Bewijs van Ontvangst, 24 juli 2000 hierna Afd. V-NBM.

Buitenformaat DOOS 1

- 31 Interview door NBC-radio met mr Paul de Gruyter, New York 1949; 78 toeren
grammofoonplaat. 1 stuk
Vreeze nr 16. ZEER BREEKBAAR
- 32 Toespraken: P. de Gruyter, 'Het is duidelijk (...)' Getypte lezing.Afscheidsrede P. DG voor Lo
DG, 1967 mei 31'. *Banquet The Institute of certificated Groces 1909-1930: tafelordening*
(drukwerk) en foto (Zie voor foto: **Buitenformaat doos 1**). 1 omslag

- 33 Krantenknipsels: 1 omslag
 Brabants Dagblad 1967 mei 28
 Telegraaf 1967 juni 2
 [onbekend]
 Elsevier 1966 mei 21
 N.B. *DG Knipsel- en Informatiekrant*, 1966 dec. 29 overgeheveld naar betreffende reeks;
 zie inv.nr 187.
- 34 J. de Vreeze, *Paul de Gruyter (1912-1978). Feiten en Herinneringen*, [St. P.DG] 1989. 3 stukken
- Buitenformaat DOOS 1**
- 35 Foto van Paul de Gruyter, [ca. 1930]. 1 stuk
- 36 Vgl. GAHt, CDG (voorheen CDG II, doos 4 nrs 5-7)cFamilieberichten 1 omslag
 Overlijden Jacques dG, 1940
 Overlijden Lambert dG, 1951 (2 expl.)
 Dankbetuiging t.g.v. benoeming in ridderorde, 1953.

A.2 Directie en Raad van Bestuur DG

Vanaf het moment dat DG op basis van uitgegeven kapitaalaandelen opereerde, zou men kunnen spreken van de vorming van een eigenlijk bedrijfsarchief, dat zich ook fysiek bevond ten kantore aan de Orthenstraat.

- 37-38 Naamloze Vennootschap
- 37 Stukken betreffende Naamloze Vennootschap, 1919-1968: 1 omslag
 Acte van oprichting en Statuten NV DG 1919 (2 fotocopie in mapje) *Zie voor originele documenten Deelcollectie Familie inv.nr 7.*
 Uitgifte aandelen, prospectus, 1957 (2 expl.)
 Prae-advies van de Raad van commissarissen aan aandeelhouders, mei 1968; 22 blz.
 Folder P. DG en Zoon N.V., viertalig [ca. 1956] (4 expl. zwart en rood)
 Brochure DG door Raad van Bestuur, [ca. 1966?]
- buitenformaat 1**
- 38 Kerst- en nieuwjaarswensen, ongedateerde en 1960/61; incl. verzendenvelopen.
- 39 Vgl. GAHt, CDG (voorheen CDG, doos 2 nr 4; Aanwinst 2001 afkomstig SHV; aanwinst 2004): 1 omslag
 Stukken betreffende de NV:
 Prospectus over uitgifte van aandelen, 1919
 Rekening m.b.t. sigaren, 1920
 Adressenlijst, [1935?]
 Kerst- en nieuwjaarswensen, 1960/61 en zonder jaar
 Statutenwijzigingen, 1971, 1980.
 Notariële akte en publicatie in Nederlandse Staatscourant [1980?].
- 40-41 Jaarverslagen 4 omslagen
- 40 Jaarverslagen DG 1916-1970:
 N.V. Industrie- en handelsmaatschappij van P. de Gruyter en Zoon
 Groot formaat 1916-1935; klein formaat 1936-1953; groot formaat met illustraties 1954-1970. Wisseling in boekjaar naar 1 januari 1948.
 Bijgevoegd: 1969 met aantekeningen en begeleidende correspondentie.
Andere identieke series onder Deelcollectie Familie, inv.nr 8; GAHt, Collecties DG (onvolledig) en GAHt, Bibliotheek (nagenoeg volledig).
- 41 Jaarverslag Steenkolen-Handelsvereniging / SHV Nederland. Jaargangen 1970-1978; ontbreekt 1972.

- 42 Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG II, doos 3 en passim):
Jaarverslagen 1957-1965; 1966-1970. *Aangevuld met dubbels uit Coll. DG-NBM t/m 1970 en SHV 1970.* 1 pak

A.3 Geschiedschrijving en jubilea

100-jarig bestaan, 1918

Zie ook Deelcollectie Familie, inv.nr 9-10.

- 43 Menukaart; 3 foto's A-C; 2 muziekbladen bij aanbidding plaquette en Heilwens; hulde van personeel aan gebroeders DG [1918]. Plaquette, aangeboden aan directie, fotocopie, 1918. 1 omslag

Buitenformaat 1

- 44 Toekenning predikaat Koninklijk DG, drukwerk, 1918; ingelijst 1 stuk
N.B. destijds 2de etage Orthenstraat; er bestaat nog een tweede exemplaar.

Vgl. GAHt, CDG

- (voorheen CDG II, doos 4 nr 4):
45 Feestprogramma, muziekbladen en liedteksten. 1 omslag

Bedrijfsjubileum 1943

Wegens tijdsomstandigheden niet gevierd.

Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG II, doos 4 nr 9):

- 46 Circulaire: gratificatie aan personeel, 1943. 1 omslag

Geschiedschrijvingen

- 47 *Ontwikkeling en groei van de Firma DG.* Rood-bruine kft; op rug hetzelfde opschrift aangevuld met: *Band I.* Binnenzijde: *Aangeboden aan de Directie van DG. J.R. Pels.* 1 band
Afmetingen 30 x 23 cm. Losbladig; getypte tekst (genealogie, transcripties bronnen, statistieken) op wit en geel papier; ingeplakte foto's (1897 Kwaker Oats) en tekeningen van gevels en plattegronden 1818-1903. Biografie architect G. Welsing/Arnhem (foto).
Bijgevoegd: reclame Kwaker Oats, [1897].
Opm. Bestond er ook een 'Band II' [20ste eeuw?]??

- 48 W. Peynenburg, *Iets over het ontstaan en de ontwikkeling*, 1953 (ca. ?? blz.) Uitgetypte tekst; ingebonden (onbruikbaar) copie naar stencil. 1 omslag
Vgl. GAH, CDG (voorheen CDG I, inv.nr 1 en 49):

- 49 manuscript en doorslag; fotocopie. 1 omslag

Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 11.

Vgl. GAHt, CDG (voorheen CDG I, inv.nr 2):

- 50 *Historie, groei en organisatie van DG:* jaartallen, statistiek, bedrijfsstructuur [1957]; fotocopie.

Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 11: Historie, groei en organisatie: jaartallen, statistiek, bedrijfsstructuur [1957]; fotocopie.

- 51 *Historie van de firma P. de Gruyter en Zoon*, [z.j.; ca. 1962]; (5 blz.). 1 omslag

Deelcollectie Van de Sanden.

Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG I, inv.nr. 18-22; schenking V/d Sanden; aanwinst 1983):

- 52-56 Handschrift Van der Sanden 1912-1968, [1966/68]. (5 delen)
Bedrijfsgeschiedenis door gepensioneerd medewerker (-1959); deels egodocument.
52 Dl. I: Voor 1912 (o.a. namen van eerste werknemers)
53 Dl. II: 1912-1920
54 Dl. III: 1920-1940
55 Dl. IV: 1940-1960
56 Dl. V: 1960-1967/68; supplement 1971.

Deelcollectie DE BONT.

Vgl. GAHt, CDG

- 57-59 (voorheen CDG I, inv.nr 25-27; schenking De Bont / Den Bosch, voormalig assistentbedrijfs-leider Suikerwerken Fabriek II), Bedrijfsgeschiedenis van DG, [ca. 1985]).
Concept-verhaal uitgetypt; gelardeerd met ingeplakte foto's, documenten, verknijpte personeelsblaadjes en bijgevoegde jaarverslagen. Materiaal is aantoonbaar deels afkomstig van archief van Afd. Reklame. 3 pakken
57 DG 1818-1945, pag. 1-121a
NB pag. 133 (!): Fotoalbum Bouw Veemarkt 1937, drukwerk.
58 DG 1940/45-1959, pag. 122-213
59 DG 1960-1970, pag. 214-270 (volgorde verstoord)
NB: Schema financiën DG 1943-1970.
- 60 Vgl. GAHt, CDG, (voorheen aldaar, inv.nr 28) 1 deel
Handschrift De Bont
Fotokopie van manuscript e.d.; zie hiervoor inv.nrs 25-27.
- 61-66 De Bont-Documentatiemappen. 5 omslagen, 1 pak
Vgl. GAHt, CDG, (voorheen aldaar 29 A-D): *Voor zover consistent in opbouw zijn deze mappen intact gelaten en als vervolg beschouwd op zijn geschiedschrijving. Zie voor specificatie van oorspronkelijke samenstelling elders. Mappen rond een specifieke onderwerp komen aldaar ter sprake.*
61 Map 'Duplicaat'. Doorslag van uitgetypt manuscript (blz.1-106).
62 Map 'Diverse notities'. Concept-verhaal in manuscript
Opm. chronologie; statistiek lonen.
63 Map met restanten van verknijpte exemplaren *Onder Ons*. (pak)
64 Fenteren van Vlissingen en Albert Hein.Genealogische aantekeningen, krantenknipsels.
65 DG SHV 8/5 1970 – 1982 Opgeplakte knipsels uit kranten en personeelsbladen; chronologisch.
66 *Winkels DG*
Veel archiefmateriaal, krantenknipsels, knipselkrant, ondernemingsraad, personeelsbladen; chronologisch geordend, ca. 1970-1975; 1979-1984.
- HTA
** Diaserie DG door Subelack,[1980/88] 6 diacassettes
Geschiedenis van gebouw en firma inclusief reproducties van documenten, kranten en oude beelden; sloop van fabrieken.

B. GEBOUWEN: Fabrieken en Kantoren

B.1 Bouwzaken

Alle honderden winkelpanden waren eigendom van de firma. Zij werden beheerd door de Afd. Vaste Goederen. Dat huizen- en grondbezit vertegenwoordigde een groot kapitaal. Het beheer ervan bewoog zich dan ook voornamelijk op financieel terrein. Zie Afd. Financiën.

Een apart Afd. Bouwbureau plande en coördineerde alle werkzaamheden aan bouw en verbouw van de winkels over heel het land evenals aan de bedrijfspanden in 's-Hertogenbosch. De vaak puur technische bewerking leverde vele bouwtekeningen op, die destijds op de fabriek systematisch werden opgeborgen en bewaard. Sporen van dossiers bouwtekeningen over winkelpanden zijn niet of nauwelijks aangetroffen.

67 Overzicht van het archief van Afd. Bouwzaken m.b.t. Fabrieken I-III, [ca. 1965].

De hier gehanteerde coderingen treft men aan in inv.nrs 85-108.

1 omslag

BEDRIJFSARCHITECT: DEELCOLLECTIE WILSCHUT, 1927-1989

*Eerste bedrijfsarchitect was de Arnhemmer W.G. **Welsing** (19??-1928), die in 1915 betrokken was bij de bouw van de Fabriek aan de Orthenstraat. Zie over hem hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 45: Geschiedschrijving.*

Opvolger in 1928 werd T. Wilschut (Ridderkerk 1905). Hij verhuisde uiteindelijk naar Den Bosch, waar hij overleed in 1961.*

De opvolging impliceerde in architectonisch opzicht een overstap van art nouveau naar zakelijke bouwstijl. Zie Deelcollectie Scharenburg hierna.

De weduwe Wilschut droeg omstreeks 1990 wat nagelaten documentatie over aan Van Scharenburg. Er bevinden zich geen echte bedrijfstukken onder. Neutrale, dan wel niet specifiek op naam staande documentatie, zoals veel verspreid drukwerk en een zegelboekje op naam van DG is overgeheveld. Hoewel weinigzeggend, zijn documenten rond diens pensioenregeling gehandhaafd binnen deze deelcollectie. Daarentegen dragen enkele ontwerptekeningen, afkomstig uit het bedrijfsarchief, zijn persoonlijke hand.

68 Correspondentie met fam. De Gruyter (betreft voornamelijk Winkel-staak)

1 omslag

Ansichtkaart San Remo: G. de Gruyter aan mevr. Wilschut, 1966

Rouwbeklag:

H. Bout (1981); foto 1956

J. Sweegers (1965); rouwadvertenties; kranteknipstel

S. Booster (1957); knipsel

O. Brenninkmeijer (1964); reactie

J. de Gruyter (1940)

L. de Gruyter (1971)

J. Vermeulen (1953); reactie

P. de Gruyter (1978)

G. de Gruyter (1970); kipsels

Rouwadvertenties (1988-1989)

Geboortekaartjes 1944-1969

Huwelijksaankondigingen 1954-1967

Reactie op gebeurtenissen [z.j.].

69 Pensioenregeling

1 omslag

Stichtingsacte Pensioenreglement DG, 1937

Correspondentie aan Wilschut, 1982-1985 (2 brieven)

70 Toespraak bij begrafenis T. Wilschut, 1961.

1 omslag

71 Tuinarchitect G. Bleeker / Santpoort

1 omslag

Fotocopie artikel (1952)

Tekeningen voor tuinontwerpen: Aerdenhout, Lekkerkerk en DG prive / Den Bosch (1940).

72 Tekening in kleur van winkelpui in Leidsestraat door architect; Arnhem 1927 jan. 5. 1 omslag

B.2 Fabrieken

Het familiebedrijf DG begon in de negentiende eeuw aan de oostzijde van de Orthenstraat, maar verplaatste rond 1900, ongeveer gelijktijdig met de expansie, de hoofdzetel naar de westzijde in verband met een betere aanvoeroute via de Smalle Haven, dat in erfpacht van de gemeente prive terrein werd. Ten tijde van de ondergang, zeventig jaar later, telde DG drie bedrijfslocaties binnen de gemeente s'-Hertogenbosch. In de jaren dertig kwam er een fabriek op het Industrierrein (ter hoogte van de Brabant Hallen), gevolg in de jaren vijftig door een derde fabriek, vlak achter het station.

Fabriek I / A - Orthenstraat: o.a. kantoren

Op de oude locatie aan de westzijde van de Orthenstraat ontstond geleidelijk aan een enorm gebouwencomplex, dat het straatbeeld sterk bepaalde.

Ondanks de sloop in 1980, die op zich al redelijk in tekst en in beeld is gedocumenteerd, maakt een omvangrijke collectie aan bouwtekeningen, fotoalbums en administraties het mogelijk een indruk van het verdwenen geheel te krijgen in zijn achtereenvolgende stadia gedurende het meer dan zestigjarig bestaan ervan.

Zie Inleiding voor problematiek van overhevelingen m.b.t. bouwactiviteiten.

73	<i>Dagboek der arbeidsdagen en –uren van uitvoerder (...) bouw van een fabriek met pakhuis a/d Smalle Haven. Weekspecificatie; materialen; weekrapportage, juli 1915 - febr. 1917</i>	1 deel
	Inliggend: bestek juli 1915 (2 expl.); bestek en contract schilderwerk, schilderwerk 1916; contract stucadoorwerk 1916; idem voegwerk 1916.	
74	Bijgevoegde correpondentie m.b.t. bouw, ca. 1915: briefkaarten (meeste postzegels verwijderd!; 43 expl.).	1 omslag
75	Correspondentie, bouwvergunningen, notities e.d. over bouw, originelen en fotocopieën, 1915-1918.	1 omslag
76	Bouwvergunningen, notities e.d. over bouw en verbouwingen, originelen en fotocopie, 1915-1981.	1 omslag
76a	Correspondentie m.b.t. bouw en onderhoud, 1914-1947(Aanwinst 2003)	1 omslag
77	Bouwtekeningen van verbouwing van Grutterij, [1944?].	1 omslag
	Buitenformaat doos 4	
78	Calquen van bouwtekeningen (62 x 55 cm)m.b.t. Nieuwe Grutterij nrs 40-49 [51]
[nr ??] Dwarsdoorsnede G-H. Afgesneden
[nr ??] Dwarsdoorsnede E-F. Afgesneden
Nr 49 Dwarsdoorsnede C-D
Nr 48 Dwarsdoorsnede A-B. Beschadigd
Nr 47 Dak
Nr 46 5 ^{de} etage
Nr 45 4 ^{de} etage
Nr [42]1 ^e etage.
Nr 41 Begane grond
Nr 40 Kelder
Ontbreken nr 43-44 (2-3 etage).
N.B. VOORZICHTIG. HOOGST KWETSBAAR	10 stuks
79-80	Plattegronden van fabriek/kantoorcomplex, calques, clichés, copie, ingekleurd, 1947-1972.	1 omslag; 1 deel
81	Tekeningen; Fabriek Den Bosch, ingekleurd en beschadigd, [ca. 1950?] (3 bladen); Wijnkelder, ingekleurd, 1939; Directiekamer, ingekleurd, gekartoneerd, [1939?].	1 omslag

- 82 Foto's DG bedrijfsgebouwen: 1 omslag
 Schafttijd voor de fabriek, [ca. 1915?]
 Fabriek aan Orthenstraat, 3 foto's in passe partout (ca. 1925?; ingekleurd).
 Toren, [ca. 1960]
 Ansichtkaarten (3 expl.), [z.j.]; 1949, 1955.
 DG's Fabrieken, drukwerk, [1925?]
- 83 Tuin 2 delen
 Bestek tuinaanleg. DG tuinarchitectenbureau Buys etc, Den Bosch 1958
 1 band; 13 blz.
 Zomerexcursie B.N.T. 1961 o.a. Binnentuin kantoorgebouw DG (incl. 2 foto's).

Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nrs 12-14:

Akte van aankoop, foto's Weijnen, nieuwbouw 1975?, tabellen, ansichtkaarten 1950, kadaster, e.d.

- 84 Vgl. GAHt, CDG (voorheen CDG I en II, passim) 1 omslag
 Foto's bij nacht, luchtfoto, 1950.
 Zie ook GAHt, HTA, recordnrs 2496-2497.

Buitenformat doos 3

- 84a Luchtfoto van de fabriek Orthenstraat, op board, [ca. 1930].

* GAHt, HTA, Album nr 23:
Fotoalbum m.b.t. kademuren aan Smalle Haven, 1921.
Afkomstig van bedrijfsarchief aanwinst uit Collectie Mosmans. 1921
Zie voor specificatie HTA, recordnrs 2564-2574.

Vgl. GAHt,

DEELCOLLECTIE Bouwtekeningen DG, 1915-1977 (voorheen HTA, zonder signatuur)

Door medewerkers van het Stadsarchief, R. van de Laar en P.-J. van der Heyden, werden in 1982 in een archiefkelder van DG aan de Parallelweg een selectie gemaakt uit talloze daar aanwezige bouwgegevens over de DG-gebouwen. Hun keus viel op de historische bedrijfsgebouwen en kantoren aan de Orthenstraat. Overdracht van andere gegevens zoals over diverse winkelpanden, moest eerst via de Raad van Bestuur van de nieuwe eigenaar SHV worden geregeld, maar een dergelijke archiefoverdracht is nooit geëffectueerd.

De authentieke nummering op de dozen is niet doorlopend; diverse nummers komen niet voor, zoals Fabriek 8, 16, 17-18 en Kantoor 2-4, 6 en 8. De ongenummerde doos 23 bevat materiaal van uiteenlopende aard en uit verschillende periodes die op verschillende gebouwen betrekking heeft. Het betreft hier bedrijfsarchieven van de Afd. Bouwzaken, waarvan een architect en een technisch ingenieur deel uitmaakten.

Die afdeling zelf schoonde de bouwkundige informatie al deels op en bracht een ordening aan waarop men kon terugvallen. De hier aangebrachte volgorde is zoveel mogelijk gehandhaafd, omdat de oorspronkelijke dossiers lang niet altijd kunnen worden hersteld. Ook de jongste selectie maakt dit onmogelijk. De ordening is door middel van omslagen meer grijpbaar gemaakt. Mogelijk is het een en ander via Nieuwe Secretariearchief en Gemeentelijke Bouwvergunningen nader aan te vullen. Er zijn verschillende bouwfasen aan de Orthenstraat vast te stellen. DG hanteerde ook intern deze faseringen en sprak van 'Fabriek 1917' of 'Fabriek 1930'. Later zouden begrippen zoals Fabriek A naar de locatie of naar een fabricageproces bijv. Chocoladefabriek in zwang komen. Een ander deel werd zo de Theefabriek.

Een omvangrijk en groots opgezet kantoorpand verrees in 1939, waarvoor de eerste ontwerpen al uit 1933 dateren. Het was een markant pand: toren met koffiekamer, statige entree, chique directiekamer. Met een zekere luxe voorzien straalde het zakenpand de 'moderne zakelijkheid' uit, waarvoor omstreeks 1980 in Den Bosch weinig waardering bestond en werd gesloopt.

Voortdurend werden al deze bouwonderdelen aangepast. De jongste gegevens dateren zelfs uit de tijd na het faillissement (1977). Ook het buitenterrein aan de Smalle Haven, dat van de Gemeente in

erfpacht werd genomen, wijzigde zich door de aanwezigheid van DG. Uiteindelijk werd het afgesloten als openbare weg en verrees er een bedrijfspoor met portiershuisje.

- 85-87 DOOS Diversen [nr 23] 2 omslagen, 1 lias
Er is afgezien deze ene archiefdoos te integreren in de andere omdat daardoor de oude ordening zou worden gestoord. Calquen, blauwdruk, lichtdruk; soms t.b.v. bouwvergunningen, dossier bouwvergunningen; aantekeningen, materiaal-berekeningen; weekstaten e.d.
- 85 1915-1940
Fabriek Smalle Haven: wijziging begane grond, 1915
Idem: fundering 1915
1930 (nrs T 1 - T 15)
Kademuur, overkluizing, 1933-1934
Fabriek A, kelders-riool en begane grond [1930?]
- 86 1950-1971: met losse correspondentie
Chocoladefabriek 1950
Betonnen vloeren, 1954, 1955
Verbouwing Grutterij 1956
Uitbreiding Kantoor 1959
Voorgevel 1963, 1974 en 1977
- 87 Kwitanties m.b.t. representatiekosten, 1962-1964. (lias)
- 88 Doos FABRIEK A nr 1-5
Fabriek 1904-1912; 1938-1963
Fabriek 1917-1919
Met notities over uitbreiding 1918, schilderwerk 1919, vergunningen 1918/19. Staal 1917, Staal 1918; met correspondentie Duitse firma Hermes. Fabriek-1917 1930-1964; wijziging poort 1959. NB C 164 – C 165 !
- 89 DOOS FABRIEK A nr 6
Rapport gescheurde scheidingsmuur Smalle Haven, 1923-1925
o.a. foto, rapport 1914, bouwtekeningen 1923-1925.
Bestek: omschrijving, begroting, etc. architect Welsing 1923-1924
Berekening gewapend beton, 1923
Sloop en uitbreiding 1923-1924; lozing 1934.
- 90 DOOS FABRIEK A nr 7
Verbouwing:
Grondplan te slopen percelen, 1929
Fabrieksbouw 1930 (CT 0)
Grafiek boringsresultaten
Foto's fabrieksbouw 1930 (negatieven, afdrukken m.b.t. sloop)
Sommige met opschrift: achtergevel/pand Verhees; opname 11 febr. 1930.
Sloopwerk en voorbereidingen bouw, 1929.
Fabrieken 1930 I en II: Bestek, inschrijving, afrekening, 1930-1933
Bestek en Voorwaarden Fabriekbouw 1930 2 stukken
Berekeningen funderingen 1930
Weekrapporten nrs 1 – 59, 1930 juni 8 – 1931 juli 25.
- 91 Doos FABRIEK A 9 (I)
Bouwvergunning Chocoladefabriek 1930
Blauwdrukken idem 1930
Calques idem, diverse series 1930
Bouwtekeningen, berekeningen, werkschema, inventaris 1932 e.d. 1930.
- 92 Doos FABRIEK 9 (I)
Chocoladefabriek 1930 CK 0 – CK 5

- Chocoladefabriek C 1- C 56; 1960
Blauwdruk C 18 – C 31
- 93 Doos FABRIEK 9 (II)
Chocoladefabriek C 57 – C 132
- 94 Doos FABRIEK 9 (III)
Chocoladefabriek 1930 C 133 – C 200
Verbouwingen 1939-1960; met aantekeningen
- 95 Doos FABRIEK A (1930-I), nr 10
Ned. Staalindustrie D 5940 spanten en balken 1930
De Vries-Robbe, D 670 ramen 1931
Vincent, trap
Stork-Nebima, lift 1929
Bruin, branddeuren 1929
Walther, ketel 1930.
- 96 Doos FABRIEK A (1930-I), nr 11
Neonverlichting, 1932?
Kademuur Smalle Haven, 1933; met rapport, foto's, retroacta 1915.
Verwarmingsketels in kelder, 1956
Loopbrug, 1936-1937
Varia 1948-1963.
- 97 Doos FABRIEK A (1930-II), nr 12
Bestektekeningen theefabriek, 1930-1931
Betontekeningen theefabriek, 1932.
- 98 Doos FABRIEK A (1930-II), nr 13
Tekeningen theefabriek T 14-T 82 resp. CT 1-13
Uitbreiding entresol/ Drukkerij, 1936-1937; 1949
Verbouwing transformatorruimte, 1952; resp. ramen 1959.
- 99 Doos FABRIEK A, nr 14 en 15
Verbouwing Grutterij, 1954-1955
Afsluiting Smalle Haven, 1935-1947; 1956-1957
Gasdrukregelstation 1954-1965
Afd. Reclame 1965
Proefwinkel 1959-1960.
- 100 Doos FABRIEK A, nr 17 en 18
Chocoladefabriek 1950 (1947)
Schilderwerk 1940-1954
Orthenstraat 1935
Varia 1935-1936.
- 101 Doos FABRIEK A nr 19
Chocoladefabriek Cacao installatie 1948-1949
Chocoladefabriek 1947-1951; 1956-1971.
- 102 Doos FABRIEK A nr 20
Chocoladefabriek 1947-1956; 1966-1967
Chocoladefabriek 1950.
- 103 Doos FABRIEK A nrs 21-22
21 nrs 40-53 Fabriek A-Chocoladefabriek Gebouw 1930 I, verbouwing 1951-1960

21 verbouwing chocoladefabriek, 1957-1962; 1951-1952
 22 verbouwing Oude Grutterij 1955-1957; 1962-1963.

- 103a Doos FABRIEK A nrs 23-24
- 103b Doos FABRIEK A nrs 25-26
- 104 DOOS KANTOOR 1
 Bouwtekeningen 1933-1938 (nrs 1-49).
- 105 DOOS KANTOOR 5
 Beton nrs 1-25
 Sterkteberekeningen
 Ijzer nrs 1-4
 Ijzerconstructies 1911, 1939.
- 106 DOOS KANTOOR 7
 Schokbeton Zwijndrecht 1939
 Braat – Ventilatie, Centrale verwarming 1939.
- 107 DOOS KANTOOR 9
 Bettenhausen brons/hout bekleding 1939
 De Vries Robbe Stalen puilen etc, 1939
 Wijzigingen 1956-1960.
- 108 DOOS KANTOOR 10
 Offertes:
 Braat – Delft verwarming en ventilatie 1938
 Thust en Graff 1939
 Gerechtig exploit/ dagvaardiging 1939
 Bouwvergunningen 1938-1939
 Starlift 1939
 Tesser zonnenschermen 1939
 Nebima lichtkappen
 Reens betimmeringen.
- 108a Calques van Fabriek in Orthenstraat / Smalle Haven, [ca. 1930/40]. buitenformaat
1 rol
- 108b Van Tricht. Informatiepakket Planontwikkeling DG-complex; met bijlagen en kaarten, 1979.
 Dienst Gemeentewerken. Studie betreffende het complex DG m.b.t. hergebruik of slopen,
 opgesteld door Ingenieursbureau Dwars enz. Amersfoort, 1977-1979 (2 omslagen)

Fabriek II / B - Industrierrein

Op het door de gemeente nieuw aangelegde industrierrein langs de gekanaliseerde Dieze liet de sterk expanderende DG vanaf 1933 een nieuw bedrijvencomplex bouwen. Naar dit fabriekscomplex werden in de jaren zeventig alle activiteiten overgebracht en geconcentreerd. Na de opheffing van de Productiebranche Hamido werd het een 'bedrijvencomplex' voor startende kleine ondernemers.

- 109 Bouwtekeningen, bouwvergunningen e.d. Industrierrein Fabriek II. Calcquen, blauwdruk, lichtdruk in kleinformaat, 1933-1957. 1 omslag
- 110 Bouwtekeningen van verbouwingen en uitbreidingen. Calcquen, blauwdruk, lichtdruk in kleinformaat, 1936-1959. 1 omslag

- 111 Bouwtekeningen van verbouwingen en uitbreidingen. Calcquen, blauwdruk, lichtdruk in kleinformat, 1960-1978. 1 omslag
- 112 Administratieve stukken, 1938-1980? Bouwfinanciën: 1 omslag
Map 46 Hoeveelheid m3 beton Hal 5 deel 1962
Fabriek B. Hal 4, 1^e deel Diverse berekeningen
Fabriek B. Hal 4, 2^e deel idem; begroting (3 schriften)
Berekeningen vloeroppervlakten, taxaties, 1938 en z.j.
- 113 Tekeningen Koffiefabriek, incl. Opl[os-]Koffie. Opstand koffie en chocoladefabriek in Fabriek 2. Calcquen – bouwtekeningen machines (1954, 1955, 1956, 1960 1961, 1968, 1969, 1970, 1976) (1 cassettedoos)
- 114 Bouwtekeningen, bouwvergunningen e.d. Industrierrein Fabriek II. Calcquen, blauwdruk, lichtdruk in grootformat, 1933-1957. 1 omslag
- 114a Calques en tekeningen, [ca. 1942] (1 rol)
- 115 Concept. Inspektierapport van DG Fabriek II, Veemarktkade. Door C. Vlucht, procuratiehouder inspectie-advies-afdeling, maart 1972; typewerk. Prospectus Veemarktkade. 1 deel
- 116-117 Fotoreeksen DG Fabriek II 1935/39. Deel I en Deel II 2 mappen
Inhoudsopgave Deel I: DG 1 t/m DG 31 (deels doorgehaald).
Negatieven plus contactafdrukken (ca. 12 per pagina);
nog aanwezig DG 1-25. Fotoalbum "Fabrieken ca. 1935";
Originele fototjes klein formaat (4 x 12 foto's);
Moderne afdrukken groot formaat (41 foto's).
Inhoudsopgave Deel II: DG 26 t/m DG 60
Negatieven en contactafdrukken
Aparte set afdrukken briefkaartformaat; tweevoudig (28 expl.).
Vgl. inv.nr 610: moderne reproducties.
- 118 Luchtfoto's fabrieken I t/m III, zwart/wit en kleur, [1970]. 1 doos
- 119 Film Hamido - verhuizing Verstuivingstoren, 1977. 8 mm film

grootformat

Vgl. GAHT, CDG,

(voorheen CDG I en II, *passim*):

- 120 Toespraak door Vugts, bedrijfsleider Veemarktkade, tot directeur NN dG, [z.j.] 1 omslag
Brochures Hamido. Een goed begin (...) en zonder titel

buitenformat; HTA

- Panoramatekening Uitbreidingsplan Fabriek B, 1942 mei 28; beschadigd. 1 stuk

Fabriek III / C - Parallelweg, 1955-1978

Gebouwd in 1955 heeft het moderne fabriekscomplex, met een eigen spoorverbinding, in de loop der jaren uiteenlopende bedrijfsactiviteiten onderdak geboden. De productie van jam en vermicelli vond hier plaats. Later kwam er een centrale Slagerij. He wagenpark werd hier onderhouden. De Bedrijfsdrukkerij werd ernaar overgebracht.

Het gebouwcomplex achter het NS Station is inmiddels (na 1975) gesloopt.

- 121 Bouw- en verbouwtekeningen Parallelweg Fabriek 3, 1955-1978. 1 pak
- 122 Tekeningen Jam-fabriek, Verm(icelli) fabriek, Slagerij. Fabriek 3. Clacquen – bouwtekeningen machines en fabriekshal (1948, 1957, 1966 1967, 1969). 1 cassettedoos
- 123 Verwarming. 1 omslag
Bouwtekeningen Fabriek 3, 1965.

- 124 Brandbestrijding 1 omslag
Plattegronden Fabriek 3; 1963, 1972, 1973.
- grootformaat**
- 125 Vgl. GAHT, CDG. (voorheen CDG I - COLLECTIE DE BONT), inv.nr 29-D):
Fotoalbum Bedrijfskantoor / Fabriek III, 1955/57. Bijgevoegd: Luchtfoto fabriek III. 1 deel
Vgl. GAHT, HTA, Album De Gruyter:
Fotoalbum door fotograaf M.C. Meyboom, Amsterdam, 1958. *Iedere afbeelding is apart verwerkt in HTA.* 1 deel

B.3 Boedelinventarissen en machinepark

Het is lang niet altijd direct duidelijk waar de vele machines op een bepaald tijdstip stonden. Vooral sinds de jaren zestig vonden overplaatsingen van bedrijfsonderdelen regelmatig plaats. Met het fabricage-onderdeel konden apparaten overgebracht worden naar andere locaties. Als het niet uit de stukken zelf blijkt, laten we nadere lokalisering onvermeld. Documentatie omtrent apparatuur hield zowel verband met het functioneren van het gebouw zelf (bijv. verwarming) als met het toenemend aantal productieprocessen. Een andere complicatie bij archivering c.q. beschrijving vormt het veelal achterwege laten van dateringen op technische bouwtekeningen, maar ook vaak op instructie-/reclamemateriaal.

- 126 Bedieningsvoorschrift Technisch Inst.[= installatie] Fabriek 3; foto-album met toelichting, [z.j.]. 1 map
- 127 Bestekken en memorandum op bouw Fabriek 3 warmwaterinstallatie, 1958, 1961, 1975. 4 delen
- 128 Inventarislijsten 3 banden
Deegwaren, Droge soep, Convenience, Chocolate.
Jamfabriek, Koffie, Thee, Algemeen Gebouwen
Zonder opschrift: Algemeen – Kantoormachines.
Tabellarische overzichten per object met aanschafwaarde e.d., [ca. 1975?].
- 129 Machines 1920-1939. Schema machines en kaartsysteem, 1920-1939. 1 omslag
- 130 Machines 1 pak
Brochures, bouwtekeningen, maatschetsen, e.d., 1937-1981. foto's naar Jaarverslagen; calquen kadastertekening, machine 1954; machinebedieners.
- 131 Correspondentie over machines, wagenpark, e.d.; een samenhangend (perforatie) origineel dossier, 1934-1948. 1 omslag
- 131a Correspondentie met P.M. Duyvis-machinefabriek, 1936-1938. 1 omslag
- 132 Machines. Instructies, offertes, technische tekeningen, installatievoorschriften, e.d., 1930-1979. 1 pak
Specificatie:
Lehmann
Miag
The Food Processing Industries, 1938; incl. blauwdruk. Eigendomsstempel: Technische afd. Foxboro, 1956-1958
Colt, 1968-1974
Grasso
Kiekens
Chronos, 1960
Demag, origineel en fotocopie
Dru-Dugusar
Silo 1976

Arbeidsinspectie, *Het meten aan man-machinesystemen met het oog op het gevaar van nagrijpen*, 1977 (drukwerk)
Nieuwe inrijstellingen, 1979

133	Trox-filters, 1966-1981.
Prijslijsten; reclame luchtfilters.	3 delen
134	Overzicht machinepark Chocolade en Puddingfabriek, [z.j.; ca. 1965?]. Uitgetypt per werkvloer, doorslag; 9 blz.	1 deel

B.4 Fabricageprocessen

*Ooit begonnen als grutterij, d.w.z. het verbrijzelen en bewerken van boekweit en haver, resp. granen en bonen, breidde de firma zich uit met het verwerken van koffie, thee en cacao. Al deze producten vereisten specifieke bewerkingen en bijgevolg andere soorten machines. Met de jongste uitbreiding richting fruit, vlees en andere bederfelijke waren kwam een geheel andere bewerkingsprocessen op gang. Ook werden koelinstallaties noodzakelijk.
Aanvankelijk aangedreven met stoom; later volgde de overstap op electrisch apparatuur.
Voortdurende modernisering en aanpassingen vereisten een steeds meer professionelere bedieningspersoneel, waarvoor binnen het eigen bedrijf cursussen moesten worden gegeven.*

135	Cursus-boek / aantekeningen. Foto's machines; rapportboekje LTS J. v/d Ven 1964/65; vragenlijst	1 multomap
136	Cursus-boek / aantekeningen, Foto's machines; rapportboekje LTS J. v/d Ven 1964/65; vragenlijst.	1 multomap
137	Studieboekje over cacao. Deels manuscript, deels stencil (p. 1-44; incl. cursusvragen); foto's, tekeningen machines e.d. = bedrijfscursus? Inliggend: Hamido knipselkrant	1 multomap
138	Choc. I. Foto's van chocoladevormen, met typeaanduiding (R, T, K, F); 2 losse foto's (a – Y); multomapje verwijderd.	1 omslag
139	Notitiemap. Tabbladen: banket, soep, choc., koffie, prijs, dozen, dv. Van Dam, Oprond, PVC tims, Duplex, Lab. Voorin: palletopslag (1974), correspondentie [ca. 1975], verpakkingsmateriaal	1 multomap
140	Algemeen Planning Productie / Fabrieken Koffie, Thee, Gruterij), 1961-1971. (schenking P. Vissers, Berlicum)
Planning Industriebedrijf, 1969 (doorschijnend plastic voorkaft verwijderd)
Verpakking: Premix complet voor automaten (2 expl.)
Organogram Afd. Administratieve organisatie, 1969
Jaarplan Chocoladefabriek 1966
Jaarplan Theefabriek 1966
Productieplan Thee/Koffie 1971
Productieplan Choc/Rijst 1971
Personeelspanning Jaarplan 1971
Varia: Koffie (...), 1968
Tabellen, formulieren, e.d. meest oningevuld
Planning correspondentie, verslagen e.d. 1967-1970
Goed Nieuws 1 (1974) nr 3
Bouwtekening Flow-sheet Koffiefabriek, 1969.	1 pak
141	Fabriek Koffie	1 omslag
<i>Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 12: Koffie extractie-apparaat, 1954.</i>		
142	Fabriek Thee	1 omslag

- 143 Fabrik Chocolate 1 omslag
- 143a Documentatie en knipselverzameling van H. Oosterloo, bedrijfsleider Dagvers Centrale
1964-1974, 1997. 1 map, 1 omslag
- 144-145 Fotonegatieven Fabricageprocessen 1 doos, 1 pak
In aparte zakjes met code-nrs 39-006, 39-007 (1939?);
In zakjes met opschrift:
soepen mrt 1939
St.Nikolaasfeest meisjes dec. 1946
Excursie huismoeders z.j.
Excursie fabrieksmeisjes Rhenen z.j.
foto's bedrijf.
- 146 Bedrijfsfilm betreffende verwerkingsprocessen bij inpakken van chocolade en koffie e.d.;
zonder titel, tegen het einde korte tussenteksten.
Zwart / wit, kwaliteit: wisselend tot goed; [ca. 1935?].
(In blik op blauwe spoel, 16 mm; duur ca. 30/45 min.)
Bij afdraaien tegen het einde gebroken, beschadigd en op een plaats doorgebrand (vier
losse fragmenten t.g.v. vastlopen en verwijderen bij afdraaien). Te restaureren
Opm. Zie beschrijving hieronder Doosje, ad lege filmroldoosjes met opschriften. Meisjes
hebben nummers op de mouwen. HTA
- 147 Filmroldoosjes met lege spoel. Klein formaat. HTA
8 stuks
Opschriften in zwarte inkt, nummering in potlood (4-11, waarvan een ongenummerd):
Stuk zwart (-)
Choc. Repen. 2 persoons pakmachine (6)
Choc. Letters. Pakken in zakjes (9)
Harten en kransjes. Uitkloppen (10)
Expeditie Fabr. B (11)
Choc.repen. Uitkloppen (7)
Choc. Figuren. Verbeterde methode (4)
Choc. Repen. 1 persoons pakmachine (5)
De films zelf zijn aan elkaar gelast op een grote spoel
- 148 Idem. Grootformaat. 2 stuks
Opschriften in zwarte inkt, nummering in potlood (1-3):
Choc. Figuren. Uitslaan (3)
Choc. Figuren. Pakgroep (1)
- 149 Filmblikken met lege spoelen. waarvan een met opschrift: Choc. Letters a) opvangen van
transportband; b) Uitkloppen en sorteren. Een met inliggende brief: Opname in pakkamer
Fabr.[iek] A, jan. 1944. HTA
? stukken

Vgl. GAHt, CDG
(voorheen CDG I, inv.nr 24):

Afd. Koffie: DEELCOLLECTIE Van Zwieteren

- 150 Algemeen
Een bezoek aan de fabrieken te 'sHertogenbosch, [1959] 1 omslag
CAO 1975
CAO 1978
Waar het bij ons om draait
Waar het om gaat bij betaling van het loon, [ca. 1973]

Afd. Koffie

- 151 *Administratief materiaal* 1 omslag
Map POVG: personeelszaken, koffiefabriek, leerlingcursussen, 1963-1964
Stageverslag Hamido door W. Janssen, 1978
'Werk van een leerling'; huiswerk door Van de Oever, handgeschreven, [z.j.].
- 152 Kasboekje Proeflokaal, maandspecificatie, 1935 okt - 1938 mrt. 1 deel
- 153 Koffiesurrogaat. Correspondentie met Koffiefabriek, 1940-1950. 3 omslagen
- 154 Stukken betreffende de Koffiefabriek, 1956-1978 1 omslag
Instructie koffie branden, z.j. (7 kaarten)
Productiecijfers, tabel en grafiek 1965-1966
Prijstellingen 1956-1972
 Magazijn nrs Koffie, z.j.
 Afd. Grootverbruik, Extraheren koffie / oploskoffie, 1961
Dossier Oploskoffie, 1955-1962
Jaarplannen koffiefabriek 1963-1964
DG Sektor Produktiebedrijven Organisatieschema's: organigrammen, 1972
Kalkulaties Koffie 1973
Kostenplaats fabriek 15-26, [1978]
 Foto: koffieproeven / Oorthuys.
 Bijgevoegd: GAHt, Aanwinsten z.nr: notities over proefdraaien.

Reclamemateriaal:

- 155 Reclamebladen, 1979 en [z.j.] 1 omslag
 En / En. Logboek 1973: artikel over koffie
 Modern Canteen catering 1973: artikel over DG Hamido.
- 156 *Verpakkingsmateriaal: Koffie.* 1 omslag

De meeste stukken hierboven bijeengezet onder Algemeen, zijn weinig specifiek en kunnen zonder bezwaar worden geïntegreerd in de betreffende bestanden c.q. te zijner tijd - indien dubbel aanwezig - worden vernietigd. Wel is een Dagboek over de Off-set overgeheveld naar I.C.8: Drukkerij.

Buitenformaat-doos 2

- 157 Luchtfoto DG Fabriek/kantoor Orthenstraat, 1950; in lijst. (schenking J. van Zwieteren, chef Koffie en Oploskoffiefabriek). 1 stuk

Vgl. GAHt, CDG,

(voorheen CDG - Coll. De Bont, inv.nr ??)

- 158 De Bont-Documententiemap 'Fabrieken'.
 Telefoonlijsten 1967-1980 (3 expl.); etalage.
 Merendeels gepagineerd A-1 etc.

Vgl. GAHt, Aanwinsten 2001 (afkomstig van SHV)

2 dozen

- 159 Patentregistraties, 1935-1970.
 Voor de duur van 10 resp. 20 jaar; opgeplakte merkplaatjes.
 Genummerd; chronologisch opgeborgen
 Bijgevoegd: correspondentie, reclamefolder DG Wijnkelder.

B.5 Bezoeken

Sinds de jaren 1950 kwamen honderden bezoekers per week naar DG. Na afloop kregen zij een brochure over DG mee. Via die personen kwamen uit heel het land die gidsen in de collectie terecht, waarvan vele dubbel, vooral beschadigde en vervuilde exemplaren, zijn verwijderd. Zie ook Deelcollectie Familie, inv.nr 15; Deelcollectie Zwieteren, inv.nr 150.

Ter herinnering aan het bezoek aan DG werd een groepsfoto gemaakt. Vaste locaties zijn dak/toren aan de Orthenstraat (vanaf jaren dertig) en de ingangspartij van kantoor op het fabrieksterrein III (vanaf jaren vijftig).

Zie ook hiervoor I.C. Public Relations.

Een dergelijk massale bezoekerstoestroom moest vanzelfsprekend goed voorbereid worden. Er werden roosters voor groepsrondleidingen opgesteld en een staf aan vaste rondleidsters opgeleid.

160	Bezoekersgidsen:
<i>DG. Een wandeling door de fabrieken [1950?] (4 expl.)</i>
<i>Een bezoek aan DG's fabrieken. Dat gaat naar Den Bosch toe. [1957] (4 expl.)</i>
<i>Een bezoek aan de fabrieken te s-Hertogenbosch, [1959] (4 expl.)</i>
<i>Een bezoek aan de fabrieken te 'sHertogenbosch. (4 expl.)</i>
Opm. De laatste twee titels zijn wat inhoud betreft niet altijd identiek gezien een ingelast meertalig, internationaal vel.	3 omslagen
161	Foto's van bezoekende gezelschappen, 1940-[1960?].	2 omslagen
162	Rondleidingen:
Een dagje uit. Folder met aanmeldingscoupon, 1964.
Rooster rondleidingen 1958 nov. 17-21 (bestemd voor mevr. Van Oerle)
Internationale folder.	1 omslag
Vgl. GAHt, CDG
(voorheen CDG, passim):		
163	Bezoeken
Brochure-boekje
Foto bezoekers; 3 verschillende formaten ca. 1958/59	1 omslag

C. Bedrijfsafdelingen en Winkels

Aan de hand van het weinige overgeleverde materiaal is het lang niet altijd eenvoudig bepaalde documenten specifiek toe te wijzen aan een concrete bedrijfsafdeling. De overlevering heeft soms ook meer te maken met doelgroepen dan met initiërende instanties of personen. Evenmin is duidelijk in hoeverre die bedrijfsafdelingen zelf daadwerkelijk archiefvormers waren. Daarbij komt dat die afdelingen als ondergeschikte uitvoerende instanties in de loop der tijd meer dan eens van naam en taak veranderden.

Al zijn verschillende stukken zonder twijfel toe te schrijven aan een Afdeling, er is hierna afgezien van het begrip Afd. voor de onderverdeling. Soms is vanwege het onderwerp de voorkeur gegeven aan een thematische toeschrijving.

De volgorde bij de onderverdeling is tot op zekere hoogte willekeurig. Wel is zoveel mogelijk gestreefd naar een ordening van algemeen naar specifiek. Zo hangt de Drukkerij nauw samen met Afd.

Reclame, die in verband met uitgebreide collecties aan Reclame- en Verpakkingsmateriaal apart gezet zijn (Zie Deel II: Reclame en III: Verpakking).

C.1 Algemeen

Het betreft voornamelijk kantoormateriaal, maar ook verkoopartikelen die in de winkels verkrijgbaar waren, Gemeenschappelijk kenmerk is dat zij allemaal een DG-logo hebben en onbeschreven (gebleven) zijn.

164	Briefpapier DG, incl. blanco en carbon	1 omslag
165	Interne postmappen, enveloppes, nieuwjaarswensen, met DG-opdruk.	1 omslag
Vgl. GAHt, CDG (voorheen inv.nr ?? Subelack):		
166	Interne postmap	1 omslag

167	Plastic DG-dossiermappen.	1 omslag
168	DG-formulieren <i>Zie voor specifieke formulieren betreffende Afdelingen, zoals Financiën, Drukkerij.</i>	1 omslag
169	Verkoopartikelen met DG-logo. Notitieblokken, schrijfmateriaal e.d.	1 omslag

C.2 Organisatie en Positionering

Op dit vlak bewogen zich uiteraard lang de familie c.q. directieleden zelf. Een vroeg spoor van theoretische reflectie dateert uit de Tweede Wereldoorlog. Gedwongen aanpassingen aan de oorlogseconomie en schaarste dan wel de gedeeltelijke werkloosheid gaf ruimte aan bezinning op de bedrijfsorganisatie. Al in de jaren dertig waren fabricageprocessen, onder Amerikaanse invloed, onder de loep genomen, in welk kader filmopnames waren gemaakt. Pas in de loop van de jaren-1950 en -1960 ontwikkelde en verzelfstandigde zich een Afd. Bedrijfseconomie, op den duur voornamelijk bemand met economen. Reorganisaties en nieuw bedachte winkelformules zijn hun meest herkenbare sporen.

Algemeen

170	<i>De chef en zijn bedrijf. Samenvatting van (...) lezingen (...) door J.A. Hendriks, Den Bosch 1946. Fotocopie; ingeplakte foto's.</i>	1 deel
-----	---	--------

Zie voor origineel exemplaar hiervoor inv.nr 54, 335-336.

171	Interne telefoongidsen, 1956-1980. <i>In 1956 werd een eigen telefooncentrale in gebruik genomen.</i> DG, voor 1970 Grootwinkelbedrijf Hamido, 1980.	17 stuks
-----	--	----------

Vgl. GAHt, Telefoonlijsten <i>Zie tevens hiervoor inv.nr 159.</i>	3 expl.
---	---------

172	Organogram DG, met brief 1962. <i>Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 16: Organogram Afd. Administratie [ca. 1960?]</i>	1 omslag
-----	---	----------

173	Fabriek 1958 L. dG aan Banning, 1958.	1 omslag
-----	--	----------

174	Positionering voor 1970: Overzicht winkels, fabrieken, assortiment [1966]; copie. E. van Bentum, <i>De plaats van De Gruyter in de Nederlandse detailhandel</i> , Afd. Bedrijfsecon[omie], 1966 (stencil). <i>Moderne centrale Slagerij</i> DG (overdruk 1967) Metroconcept, 1968 Boekjes: DG Metroservice [1968] DG Metroservice Goederenbeweging. J. Rabbie, <i>DG terug bij DG</i> (stencil Wij-campagne), [z.j.; ca. 1970].	1 omslag
-----	---	----------

175	Positionering na 1970: Aldimarkt 1973 SHV aan Grootwinkelbedrijf: opsplijting in drie eenheden, 1974 Signalement DG 1974.	1 omslag
-----	--	----------

176	Hamido 1980 Hamido; prospectus	1 omslag
-----	-----------------------------------	----------

Hamido: energieproject (1980)
Hamido: *energiebalans 1980*

- 177-179 Correspondentie DG – Hamido. Destijds Originele archiefdozen met opschrift (I-III), (1963) 1965 – 1977. 3 dozen
- 177 Doos I: '65 / '66 / '67
Rode omslag
correspondentie met Keuringsdienst van Waren 1963-1966
Gele omslag
Idem 1967-1968
Betreft vaak verpakkingsmateriaal, proces verbalen n.a.v. laboratoriumonderzoek e.d.
- 178 Doos II: '68 t/m '71
Gele omslag
Idem 1968-1971
- 179 Doos III: 72't/m '77
Grijze omslag
Idem 1971-1977
- 180 Dossiers Hamido BV 's-Hertogenbosch, 1978 – 1979. 1 omslag
Voornamelijk correspondentie met Keuringsdienst van Waren over verpakkingen
- 181 Dossier Hamido BV 's-Hertogenbosch, 1980 – 1985. 1 map
Betreffende Keuringsdienst van Waren; verpakkingen

Public Relations

Tenminste sinds 1961 fungeerde er een afdeling Public Relations, waarvan J. Entken jarenlang hoofd is geweest. Zij ondersteunde en ressorteerde rechtstreeks onder de Directie. Ook na de ondergang van DG bleef deze afdeling binnen SHV-verband functioneren.

- Grootformaat**
1 deel
- 182 Officiële bedrijfsfotoalbum 1956-1961; niet voortgezet
Zwarte band; authentieke bijschriften; enkele foto's verwijderd. Globale inhoud:
- 1956 Ingebruikname telefooncentrale
1957 Hongaarse vluchteling in dienst
Bedrijfskantoor
Jubileum Van Hoof
Verkiezingen Ondernemingsraad
Samenstelling Ondernemingsraad (namen; pasfoto)
Fabriekscommissie
Zilveren jubilarissen
Bezoek ambassadeur Pakistan
Bezoek prins Bernard
IVIO-cursisten
Bezoek handelsattaché Canada
- 1958 Jubilarissen
Bezoek minister
Bezoek musicus Sammy Price
Ondernemersraad (idem)
Bezoek ambassadeur Israël
- 1959 Directiemutaties
1960 Bedrijfsschool
Bezoek Vaste Commissie Middenstand
Bezoek Papoeadelegatie
Ondernemersraad (idem)
- 1961 Bezoek burgemeester
Mito-Tentoonstelling

183	Bedrijfsfoto's, losliggend, [ca. 1960] In 3 series:
koffieproeven, Blinden instituut Zeist
bezoek filiaal Volendam
optreden Sammy Price [1958].	1 omslag
184	Bedrijf, productieproces, machines, producten, organogram e.d. [ca. 1965]
Dozen groot-formaat dia's genummerd 1 t/m 5	5 diadozen
185	Diaseries over DG-fabrieken en winkels, [ca. 1965-1970].	7 diamappen
186	Discussienota Public Relations (1961).
Huisstijl 1971
DG-Huisstijl, Instituut voor Psychologisch Marktonderzoek, Schiedam 1971.
Voorstel PR-begeleiding bij invoering huisstijl, 1971.	1 omslag
187	DG KNIPSELKRANT. Uit persorganen samengesteld door de afd. Public Relations. Vanaf mei 1974 door Algemeen Secretariaat HK Jaargangen: 1965 nrs 141-142 (2 expl.) 1966 nrs 174-189 plus extra-editie (6 expl.) 1967 nrs 193-194 (7 expl.) 1968 (4 expl.) 1969 (2 expl.) 1970 (4 expl.) 1971 (4 expl.) 1972 (12 expl.) 1973 (13 expl.) 1974 (11 expl.) Opm. 1975 ontbreekt. 1976 (1 expl.) Bijgevoegd: losse fotocopieën, 1978-1979. Muurkrant (5 expl.) <i>Jaargangen niet altijd compleet; intern kunnen de onregelmatig (later maandelijks?) en losbladig verschijnende uitgaven eventueel incompleet of door elkaar zijn geraakt. Zoveel mogelijk zijn dubbels verwijderd en overgebracht naar Collectie DG / Bibliotheek van GAHt. Eerdere genummerde uitgaven dan nr 141 ontbreken! Het is onbekend wanneer het eerste nummer verscheen. Vanaf 1967 niet meer voorzien van nummering, waardoor volledigheid niet direct is te controleren. Vgl. krantenknipsel inv.nrs 188-190.</i> <i>In 1972-1973 verscheen apart een Muurkrant, als uittreksel uit de Knipselkant, voornamelijk bestemd voor het prikbord.</i>	1 omslag

Documentatie

Voornamelijk krantenknipsels over DG en haar vervolgbedrijven, over de ondergang en de sloop. Enkele fotocopieën van krantenartikelen of in tijdschriften verschenen bijdragen over DG. Chronologisch geordend op datum van verschijning. Dubbels niet uitgeselecteerd. Merendeels bijeengebracht via schenkingen van enkelingen, maar er zijn ook knipsels aangeleverd door een officiële knipseldienst, waarmee de P.R.-Afd. een contract onderhield. Daarom hier aansluitend aan Public Relations geplaatst.

188	Kranten en krantenknipsels, fotocopieën, e.d., Voor 1970.	1 omslag
189	Kranten en krantenknipsels, fotocopieën e.d., 1970.	1 omslag
190	Kranten en krantenknipsels, fotocopieën e.d., Vanaf 1971. Bijgevoegd: Dossier (Opening D.G. 's Gravelandse weg Schiedam -) Ondergang D.G. 1975-1976, wellicht door Scharenburg?.	1 omslag

Knipsels deels opgeplakt. Sociaal plan t.b.v. personeel DG (1976); persbericht; Hamido; SHV; SHV Jaarverslag 1975; Check In 1976 (3 afl.), Cor-Logboek 1976, fotocopieën.

Zie hiervoor

Deelcollectie Familie: krantenknipsels, waaronder uit 19de en begin 20ste eeuw.

Deelcollectie De Bont (voorheen inv. 29-A): opgeplakte krantenknipsels.

- 191 Vgl. GAHt, CDG
(voorheen passim):
krantenknipsels, 1958-1981.

Het Stadsarchief beschik over een eigen Knipselverzameling, zie onder Den Bosch Bedrijven - DG.

C.3 INKOOP

Betrekkelijk weinig is bekend over de inkoop, laat staan het inkoopbeleid, door het levensmiddelenbedrijf, dat vanaf jaren 1960 een steeds ruimer assortiment aanbood. De langste traditie bestond op het terrein van grutterswaren, koffie en thee alsmede cacao. Juist de (door)verkoop van boter / margarine van de firma Bergh en Jurgens te Oss, later het concern Unilever zou DG vanwege alle daaraan verbonden condities op de achtergrond, voorwaarden creëren waardoor de ondergang zijn beslag kreeg.

Dankzij particuliere kanalen, zowel van de familie zelf als van een voormalig werknemer, komt iets boven water van de inkoop, vooral de koffie op de Amsterdamse groothandelsmarkt.

- 192 Brief Lieshout m.b.t. zuivellevering door Bergh/Jurgens, 1975. 1 omslag

Afd. INKOOP: DEELCOLLECTIE Gommers

Schenking F. Gommers, Moergestel, 2000 febr 1 en mei 10, uit boedel van zijn vader P. Gommers [+ 1977?], hoofd Inkoop 1921-1958. De Deelcollectie is geordend naar zakelijke en prive aangelegenheden

- 193 Werkkring 1 omslag
Arbeidscontracten 1920, 1924, 1932
Adresboekje, 1936/37
Foto's o.a. collega Paul Scholz, 1930; J. Bendiks assistent directie; Gommers jaren-1950; afd. Inkoop
Afscheidsreceptie 1958
Legitimatiekaart 1944; Deelnemingskaart Bedrijfsvolkstuin; Vrijstelling Arbeidsdienst, 1943
Correspondentie
DG reclamemateriaal
Heilwensch 25 jaar J. v/d Sanden.
- 194 Jubileum 25 jaar, 1946; 30 jaar, 1951. Programma's boottocht, liedjes, speech, felicitaties.
'luistervergunning', receptieboek. Foto (in lijst). 1 omslag
- 195 Zakelijk correspondentie, 1925-1958. 1 omslag
- 196 Zakenrelaties 1 omslag
Correspondentie 1920-1963
Foto Cacaobureau, 1950.
- 197 Pensioenregelingen, ingaand 1958, Correspondentie 1940-1977. 1 omslag
- 198 Prive 1 omslag
Correspondentie o.a. met familie DG, 1940-1972
Weser-Zeitung [ca. 1935?]
Rekeningen 1954.

Zie hiervoor DEELCOLLECTIE Familie, inv.nr 17-18:

Magazijnvoorraden, per soort, 1900-1901
 Magazijnvoorraden, per soort, 1922
 Magazijnvoorraden, per soort uitgetypt [1931?], [mei 1940]; inliggend: correspondentie 18-19 mei 1937

Fotoboek *N.V. Koffie Handelmaatschappij Matagalpa Amsterdam, 8 apr 1952*.
 Relatiegeschenk aan directie DG t.g.v. ingebruikname van nieuwbouw. Fotoalbum. Inliggend foto Cohen Bendiks Sr, begeleidende brief.

C.4 Financiën en boekhouding

		grootformaat
199	Installatie Fabrieken en diversen. Specificatie van afschrijvingen: Fabrieken A-C; auto's; installaties; kantoren; laboratorium; garage; geactiveerde oorlogsschade; diversen, op jaar van aanschaf vanaf 1936/7, 1956-1959	1 (dik rood) deel
Vgl. GAHt, (voorheen Collectie Aanwinsten 2001)		
200	Controle Kasboek, Winkelsadministratie 1908/1909. (schenking Van Woerkom / Vught, oud-hoofdadministratie)	1 deel
201	Financiële administratie: Centrale Holland. Onkosten incl. verpakking, sept. 1930 – 1947.	1 deel
202	Financiële administratie: maandafsluiting Winkelafdeling 1933/34 – 1945/46	1 register
		Grootformaat
203	Agendakaart voor de administratie (dag, week, balans).	1 kaart
204	Balansadministratie, 1963? Procedures Inkoopfacturen, [1970] Intern memo: vraag-antwoord, 1974 Facturering 1974.	1 omslag
205	Cursussen Moret, De Jong en Starke 1968-1970 Procedure-onderzoek 1969-1970 Winkelkasadministratie, 1969 Financiële administratie, 1969 Winkeladministratie, 1969 Winkelgoederenadministratie, 1969 Dagvers afdeling vleeswaren, 1970 Onderwerp Standaardkostprijzen en verrekenprijzen, 1969 Structuering Afd. Administratie en Financiën, 1968 Direct-costing, 1969 Vers vlees, 1969.	1 omslag
206	Rekenschema's Rek Schema DG W.B. [= Winkelbedrijf] Rek Schema Kijkshop, [1975/6]	1 omslag

Zie hiervoor Deelcollectie Familie: Inv.nr 23, Balansboek 1 juli 1904 - 30 juni 1913; Los inliggend: balansstaten 1910-1913; notities kapitaal Oprichting NV, 1914. Inv.nr 19 Balansboeken 1904-1916: 1904 juli 1 – 1913 juni 30; grotendeels onbeschreven. Vanaf 1905 per juni 30. 1914 juni 30 – 1916 juni 30; grotendeels onbeschreven. Inv.nr 23, Formulier Weekontvangsten Winkels districten A-C, [z.j.]

C.5 Wagenpark, Distributiecentrum

Het omvangrijke wagenpark aan vrachtauto's diende voornamelijk het aanleveren van gefabriceerde producten vanuit Den Bosch voor het uitgebreide winkernet in de rest van het land. Met honderden winkels was vanzelfsprekend een groot distributiecentrum vereist die uiteindelijk in Fabriek III werd geconcentreerd.

De rol bij de Bezorgdienst, die toch voornamelijk vanuit de winkels zelf werd bediend, zal eerder beperkt zijn geweest. Wat de centrale distributie betreft kan gedacht worden aan de Afd. Grootverbruik, waardoor grootafnemers zoals kloosters, rechtstreeks vanuit Den Bosch werden bediend.

207	Werkmap / Rijbewijs / Rijtijdenwerkboekje
v./d. Bruggen / Helvoirt (1961-1966), incl. boekje; stamblad
Post / Den Bosch (1967-72) incl. rijbewijs
Koks / Tilburg (1972-1977).	3 stukken
208	Vgl. GAHt, CDG, (voorheen Coll. DG I, inv.nr 49): nummerbewijzen voor motorrijtuig, 1931 en 1948.	2 stukken
209	Foto's van ongevallen. Circulatiebon 1966. Notities over aanschaf van auto's, 1961-1974.
Recapitulatie boxen t.b.v. filialen, [z.j.]	1 omslag
210	DG bedrijfsvrachtwagens, Originelen en fotocopieën van foto's.	1 omslag

Vgl. hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 23: eerste Spijker-auto.

C.6 Bezorgdienst, Buitendienst

Vanouds was het gewoonte dat de leverancier bestellingen bij de klanten thuis bezorgde. Iedere winkel in het land had een man in dienst die met een kar of auto bij de klanten langsging. Deze zogeheten Buitendienst werd, rond 1965 omgevormd tot Bezorgdienst, die vanuit meer centraal georganiseerde punten werkte. Daarvoor was weer een distributiecentrum met eigen personeel nodig. Midden jaren-zeventig kwam aan deze modernisering definitief een einde. Veel klanten hadden geen behoefte meer aan bezorging thuis; zij waren inmiddels in het bezit van een eigen vervoermiddel.

211	Buitendienst (1965)
(Dossier Broekhof / Noordwijkerhout)
Foto's en administratie 1964-1974; reproducties en fotocopiën.	1 omslag
211a	Documentatie C. de Wit, bezorgdienst, [19??]	1 omslag
212	Bezorgboekjes
Twee typen; afkomstig van particulieren
<i>Zijlstra Levensmiddelen Winkelboekje</i> , [voor 1966].	12 stukken
213	Bezorgdienst, varia:
Gids voor DG's Bezorgdienst, 1968 (2 expl.)
25 Jaar Winkel Thuis (3 expl.), 1973
Tekening belettering 1971
Statistieken, 1947-1965
Afwikkeling Winkel Thuis, 1975.	1 omslag
214	Winkel Thuis. DG wekelijkse bestelgids / Weekcatalogus voor gratis thuisbezorging.
Reclameblad met Bestellijst 1 (1996) – 1975.
<i>Hoogst onvolledig aanwezig.</i>	4 stukken
215	Winkel Thuis. Prijs- / bestellijsten, ingevuld. bijgevoegd: losse nummers 1967-1975.
(Afkomstig van mevr. Verberne / Helmond); 1967-1969)	1 pak

C.7 Grootverbruik en klantenservice

DG leverde ook aan allerlei instellingen die in het groot inkochten. De zo katholieke DG mocht menig klooster waarmee Nederland destijds zo rijk bezaaid was, tot haar vaste klantenkring rekenen. Daarvoor werd een eigen dienst in het leven geroepen, de Kloosterdienst ofwel neutraler Grootverbruik (GV). Op het laatst bewoog DG zich ook op de markt van koffieautomaten. Zij kregen rechtstreeks de bestellingen tegen reducties vanuit Den Bosch geleverd. Ten tijde van de jongste fasen van DG was de Afdeling gehuisvest aan Parallelweg 147 = Fabriek III. In 1971 werd deze alsnog overgeplaatst naar Rietveldenweg 54 en leefde enige tijd voort onder de naam Instel.

Zie hiervoor deelcollectie Familie, inv.nr 21: oude documentatie en reclamemateriaal betreffende Grootverbruik.

- 217 Stukken uitgaande van of toebehoord hebbende aan Afd. Grootverbruik: 1 omslag
 Omslag, Grootverbruik (leeg).
Extraheren koffie. Afd. Grootverbruik, 1961
 GV aan Missiebond/ Noordwijkerhout, 1964
Zuivere koffie. Productiviteitscentrum Horecabedrijf, Den Haag 1965
 Stempel: DG Grootverbruik.
 Geschenkpakketten Grootverbruik, 1968
 Geschenkpakketten. Grootverbruik, 1969
 Wij adviseren grootverbruikers.

- 218 Prijscourant DG Grootverbruik. Prijslijst losbladig, 1971 1 band

Vgl. GAHT, CDG

(voorheen CDG II, doos 1 en 2):

- 219 Prijslijsten Grootverbruik 1946-1959 6 omslagen
- 220 Prijslijsten Grootverbruik 1960-1971 5 omslagen
Bbetreffen door die Afdeling consistent bijgehouden bedrijfsdossiers.
- 221 De oplossing van DG. Afd. Grootverbruik, [z.j.; voor 1970] 1 omslag

C.8 Drukkerij

Voor de geschiedenis van het ontstaan zie hierna inv.nr 222.

Een nauwe samenwerking met Afd. Reclame ligt in het werkproces besloten. Zelfs in die mate dat een scheiding niet altijd is te trekken.

Zie voor de eindproducten de bestanden Verpakkingsmateriaal: voor een niet nader aan te geven deel kunnen verpakkingsrestanten afkomstig zijn uit de Drukkerij.

- 222 Vgl. GAHT (voorheen CDG inv.nr 3): 1 omslag
 W. Peynenburg, *Begin en groei van onze huisdrukkerij*, 1959
 (8 blz. doorslag; incl. concept).
- 223 Vgl. GAHT, (voorheen CDG I, inv.nr 3): 1 deel
 Stageverslag Eggen-Offset-diep door J. Foppele, 1939.
- 224 *DG Drukkerij.* Foto's machines en personeel (1960); omschrijving en inschaling van 1 deel
 werkzaamheden in drukkerij [ca. 1960].
- 225 *Flexografie en andere druktechnieken*, z.j. (eigendomsstempel: Bedrijfsleiding Fabriek III) 1 deel

226	Archivalia en documentatie personeel, machinepark 1939 inschaling meisjes 1941 personeel 1942 tarieflijst 1954 personeelslijst 1957; omschrijving werkzaamheden (verknijpt); Drukkerij naar Fabriek 3 verhuisd; krantenknipsel 1959. briefpapier drukkerij werkopdracht 1974 Vierspan 1980 krantenknipsel 1991: Targa.	1 omslag
-----	--	----------

*Zie hiervoor DEELCOLLECTIE FAMILIE, inv.nr 22:
koperdrukmachine, 1960.*

C.9 Winkeltak en winkels

Buiten Den Bosch was een uitgebreide winkelketen met enige honderden filialen in het land het gezicht van DG. Afgezien van een soms opmerkelijke architectonische vormgeving en/of inrichting bestonden er vanaf de jaren 1950/60 verschillende winkeltypen. Hierna wordt het archiefmateriaal daarnaar niet opgesplitst.

Het moderne type zelfbedieningswinkel (ZB's) leidde wel uiteindelijk, zeker na de introductie van dagverse waren (vlees, groente), tot nieuwe functies, zoals kassieres en bedrijfsleiders. Door de verzelfstandiging van de filialen verschoof het zwaartepunt bij het leidinggevend personeel van de districtleiders naar de bedrijfsleiders. Vroeger was een kruideniersdiploma voldoende, later werden talloze cursussen georganiseerd vanuit de bedrijfstop.

Toen was de klassieke DG-winkel al verdwenen. Twee fotoseries - een uit ca. 1935, een tweede uit ca. 1975 - tonen het verschil in winkelkarakteristiek in alle duidelijkheid.

De moderne ontwikkelingen naar de consumentenmarkt leidden tevens tot allerlei andere verschijnselen die weinig meer herinnerde aan de oude aanpak. Campagnes om de klant maar ook het eigen personeel te bewerken kwamen op gang sinds eind jaren-1960 met het inzetten van affiches, reclamestunts, beroemdheden e.d. Winkelopeningen gaan met de nodige reclamecampagnes gepaard. Het meeste materiaal hieromtrent is betrekkelijk recent.

Documentatie over het winkelpersoneel, voornamelijk vrouwen, wordt hier bijeengezet met nadruk op de afzonderlijke winkels, waar nog lang een saamhorigheidsgevoel heerste. Te onderscheiden van Rubriek D. Personeel, waar het accent is gelegd op algemene regels en regelgeving vanuit de centrale administratie in Den Bosch.

Inzicht op wat er in de winkel zoal gebeurde, krijgen we nauwelijks. Er beleven weinig winkeladministraties bewaard. Nadere informatie bij andere gemeentelijke archiefdiensten zou wenselijk zijn. Tevens zouden die gewezen kunnen worden op het hier voorhanden materiaal over voor anderen interessante plaatsen.

Algemeen, 1972-1973

Gezien de datering van dergelijke zakenreizen naar het buitenland op de jaren 1972/73, toen ook de binnenlandse markt werd verkend, lijkt een samenhang met het thema Positionering binnen het SHV-concern aannemelijk.

227	Oriëntatiereis Frankrijk – België, 30 / 5 – 2 / 6 1972. Fotoalbum; los inliggend: reisprogramma, memorandum m.b.t. layout, meubilair / presentatie en sfeer; 4 foto's. Handgeschreven notities.	1 deel
228	Denner Discounts Zürich, [z.j.] Fotoalbum.	1 deel
229	Reidi Discounts Dusseldorf, [z.j.] Fotoalbum; incl. Bossche carnaval.	1 deel

230	Verslag studiereis naar U.S.A. door J. Bloemendaal en G. Bax, 1973.	1 deel
-----	---	--------

*Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 27:
Fotoalbum Reichelt-Dusseldorf, 1962.*

Vgl. GAHt, (voorheen CDG I, inv.nr 29):

231	DE BONT-documentatiemap: DG-winkels DG Winkels; merendeels opgeplakt. Otto Reichelt; fragment van origineel dossier etalage-inrichtingen. Etalage-inrichtingen: instructies 1956-1957; foto's deels genummerd, deels gedateerd; foto's franstalige inrichtingen.	3 omslagen
-----	--	------------

Winkelconcepties en Instructies

*Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 23:
Handleiding Winkelleiding, z.j.*

Instructies ca. 1950

232	Prettig Verkopen 1-10 In 13 delen (2 series).	26delen
233	Instructieboekje, zonder titel, [ca. 1949]	3 delen
234	Prettig Verkopen 1-10 ingebonden.	1 deel

Instructies ca. 1960

235	Welkom juffrouw. Deel 1 en 2.	2 delen
236	Werk aan de winkel, [ca. 1965].	1 deel

Instructies ca. 1970

237	<i>WIJ van de DG. Functieboekje</i> [1970]: 01 Welkom 32 Verkoopster vleeswaren 33 1 ^e verkoopster vleeswaren 34 afdelingschef vleeswaren 62 leerling kassière 63 kassière 85 leerling chef verkoop.	7 delen
238	Dienst Personeel en Organisatie, 1970. In aan pakken bij de kassa.	2 delen
239	Check-Out service DG, blanco en ingevuld.	2 delen
240	Kassa-bediening DG, blanco en ingevuld.	2 delen
241	Introductie voor de eindkassa bij zelfbedieningswinkels: <i>Voor kassieres DG. Gebruiksaanwijzing elektrische kasregister</i> , [ca. 1970]. <i>Voor kassieres en bedrijfsleiders DG. Gebruiksaanwijzing elektrische kasregister</i> , [ca. 1972?] Hoe? Zo!. Instructie voor de filialen DG.	3 delen
242	Diverse handboeken en formulieren nieuwe winkelstijl, 1965-1971: Assortimentenhandboek, 1965. Formulier: Aangepaste Assortiment Presentatie; blanco pak. <i>Nieuwe vellen voor het assortimentshandboek</i> , 1971. <i>Instructieboek artikelgroepen</i> , 1971 (Schenking: Van Groesen; rood boekje)	1 omslag

Wij. Kassabediening, 1970
Wij. Goederenbeweging dagvers. Procedure verpakt vers vlees, 1971
Betere waar in een nieuw jasje, 1967 augustus (stencil)
Vlug klaar. Variatie in uw verkoop door het introduceren van Vlag Klaar Artikelen, [z.j.]
Handboek Vers Vlees, 1970
Productiviteit in de winkelorganisatie, 1971.

Winkelconcepties

- 243 *Metro*, 1966-1971: 1 omslag
 DG Metro-markt (beschadigd); eigendomskenmerk.
 DG Metro service.
 DG Metro service. Goederen bewegen
 Nieuwe methode van voorraadopname in winkels in gelds-waarden.
 De gastvrouw voor de klant: wedstrijd voor de kassiere, 1968 april 1-27.

Kijkshop, 1971-1977

KIJKSHOP: DEELCOLLECTIE VAN HEMMEN

Omdat dit hele pak teruggaat op een schenking door J. van Hemmen. Is alles bijeengelaten, hoewel sommige stukken met evenveel recht elders thuishoren.

- 244 Verslag boekjaar 1976 Kijkshop/SHV: statistieken omzet
 Jaarbalans bijlage 1976 Kijkshop, 1977 jan. 20
 Exploitatiecijfers 1976
 Memorandum nr 3a-67 t.b.v. Jaarbalans 1975, 1975 okt.-dec.
 Instructie overdracht Kijkshop DG aan V&D, 1976; losinliggend notities.
 Formulieren stroomschema / flow analyse 1973
 Rapportering Management Opleidings Centrum, [1974]
 Documentatie: fotocopieën artikelen, organogram SHV, karikatures, reclame
 DG Type instructie, 1971
 Bijlage agenda 1977 jan. 12
 Procedurebeschrijving. Budget- en Investeringsadministratie Filialen, 1972; losinliggend:
 memoranda, tabellen, e.d. 1 pak
- 245 *Handboek Filialen P. DG NV*, [z.j.; kort voor 1970] 1 map
 Losbladig; ongepagineerd.
- 246 *DG Nieuwe Stijl*, [1972-1975] 3 banden
 Administratie (7 subrubrieken, waarvan rubriek 7 'diversen' leeg)
 Kruidenierswaren (7 subrubrieken waarvan rubriek 5-7 leeg)
 Manual Personeel (6 subrubrieken, waarvan rubriek 6 leeg)
- Buitenformaat doos 4**
- 247 Kalender 1972, Maandbladen t.b.v. 'afsluiting', drukwerk; niet ingevuld. Bijgevoegd: GAHt,
 CDG: Instructie voorraden. 1 omslag
- 248 Algemene publicaties, 1972-1975: 1 pak
 Gedateerde publicaties:
 Opleiding bedrijfsleiders, 1972
 Werkorganisatie en werkplanning, 1973
 Cijfermatige bedrijfsbeheer en budgettering, 1973
 Logboek manager, 1973
 Bestrijding Geld- en goederenverliezen, 1973
 Gids voor versheidsgarantie, 1973
 Dagvers, 1974
 DG Marketing werkboek, [1974].

Ongedateerd [vóór 1976]:
 Programma trainingdagen voor verkoopsters Vleeswaren, fotocopie
 Security Richtlijnen
 De verkoop van Nederlandse en buitenlandse kaasspecialiteiten in bediening
 [Zonder titel:] weekoverzichten 1-8, stencil
 Cursus vleeswaren, stencil
 Cursus patisserie
 Los inliggend: vragenlijst
 Vademecum gourmette artikelen, groep 7-21, stencil (2 expl.)
Display Handboek, stencil, (2 expl.)

- 249 Algemene publicaties, 1976-1982: inkelkarakteristiek DG, [overzicht van winkels per district], 1974, 1975, 1977 1 omslag
 VDB Distributiebedrijven BV Vestigingenoverzicht, 1979 mei 30: Spar SM [= Supermarkt] en AD [= Alledag], Gruma, Disky, DG.
 Idem, 1982 mrt 2: idem (maar zonder DG).
 N. Hopman, *Notitie. Inzake sociaal/psychologische aspecten m.b.t. verzelfstandiging van voormalige DG filialen*, 1980.
 Sociaal plan t.b.v. het personeel werkzaam bij VDB en DG Winkelbedrijf, 1976.
 A.G.F. [Gruma] instructie, 1981.
 Instructie Vleeswaren, 1981.

Winkelcampagnes, 1968-1972

- 250 Stukken betreffende introductie van een nieuw winkelconcept: 1 omslag
 Aanpak '67, oorkonde eerste prijs.
 [Metro?]wedstrijd voor het winkelpersoneel, 1968 maart 4 t/m 30
 DG Winkelcompetitie '72; overzicht behaalde wedstrijdpunten
 [Metro-]Winkelaffiches, 1970 (13 stukken)
 [Barend] Barendse Zevenkamp, [ca. 1970]
 Check In - Doe mee: foto's winkelpersoneel?, 1972.
- 251 Aanpak 1969, nrs 1-29, met losse vellen en ongenummerde exemplaren (27 stukken). 1 pak

Winkeladministraties, (1955) 1961-1979.

- 252 Stukken betreffende vestigingsvergunning, kassa-opmaak, bestellijsten. Met onbeschreven briefkaarten ten name van H.J. Dries, Amsterdam. 1 omslag

buiten standaarddozen

- 253 Personeelskaarten rayon Rotterdam, [ca. 1955?] – 1965.
 Ordening naar winkel / straat resp. per plaats buiten Rotterdam
 Vacantiebonnen (op naam) (2 expl.).
 (kaartenbak; fiches)

Winkelopeningen, [voor 1940]-1980

- 254 Stukken betreffende winkelopeningen: 1 omslag
 Reclamemateriaal o.a. Utrecht [ca. 1900], Arnhem 1954.
 Bouwtekeningen winkelinrichting Spijkenisse 1963/72
 Xenos Eindhoven 1973
 Neon-verlichting, Gorinchem, [z.j.]
 Lichtdruk: *4 meter wijnstelling store best* (...), 3 aug. [zonder jaar].
 Toespraken, 300st zelfbedieningswinkel, Leeuwarden 1962
 500ste winkel Super Lombardijen / Rotterdam 1965
 idem feestprogramma
 Gruma Openingsagenda, 1975/79: fotoreportage
 VDB Actueel. Bedrijfsblad voor medewerkers 1980 / 3: artikel.

Vgl. GAHT, CGD (voorheen CDG I, inv.nr 29-D):

- grootformaat**
- 255 Fotoalbum aangeboden bij de opening van de 200ste zelfbedieningswinkel, 1959.
Exterieur en voornamelijk interieur Vught, Rotterdam, Hilversum, Apeldoorn, Antwerpen, Den Haag, Leiden, Winterswijk, Utrecht, Rotterdam, Amsterdam 1949, 1953, 1954, 1957 (z/w, kleur door fotograaf Gerrit Burg).
Zie voor identiek exemplaar Deelcollectie Familie, inv.nr 25 (Winkels).
- 256 Winkelpersoneeladministratie. Samenhangende particuliere collecties omtrent aanstelling en functionering, origineel en fotocopie, 1923-1970. 4 omslagen
Zoveel mogelijk rond filialen ter plaatse geordend. Zie ook I.D. Personeel evenals Winkels en Filialen voor losse brieven omtrent ontslag e.d.
Dordrecht, 1964-1970
Winterswijk: feestprogramma, 1953
Utrecht 1949-1957
Den Haag, fotocopie incl. foto's, 1951
Amsterdam, fotocopie, 1923-1946
Eindhoven, 1954-1967
Arnhem, 1953
- Grootformaat 2**
- 257 Foto van filiaalleidster W. Stroeks; met naambordje. 1 stuk
- Winkel-beeldmateriaal
- 258 Winkelgevels, documentatie, fotocopieën: 1 omslag
Winkelopening, plaats onbekend [Gorkum-Hobbemaplein?]-fotoreportage, [ca. 1965]
Treebeek / Vlijmen?
Amsterdam, ca. 1900
Schiedam?, ca. 1965
Den Bosch
Hoorn
Oisterwijk, 1960.
- 259 Fotoseries van winkelgevels: 1 omslag
Winkelpanden in heel Nederland, klein formaat, [1935?] (62 expl.)
Winkelpanden in heel Nederland, [ca. 1975?] (74 expl.)
Idem in enveloppe met adresvermelding VDB/Spar.
(Aanwinst 2003 febr. 10)
Winkelpanden 1935 en z.j.: Rotterdam, Velsen, Winschoten, Purmerend, Brielle, Den Haag, Schagen, Amsterdam, Hengelo, Oostburg.
- 260 Winkelfoto's-Negatieven (ca. 1935?; zie bovengenoemd fotoalbum) 1 doosje *Gevaert*
- 261 Winkelpersoneel, ca. 1900-1970: 1 omslag
Amsterdam [ca. 1900]
Breda, 1937
Breda 1963/70
Breda / Gorcum, ca. 1940/50
Rotterdam, prijswinnaars
Den Haag 1939/41
Utrecht, [ca. 1900]
Echt, z.j.
Eindhoven, 1947/48
Haarlem, z.j.
- grootformaat**
- 262 *Ter herinnering van het personeel* [DG] *Smaragdplein* [, Utrecht 1965]., fotoalbum. Pasfoto's; interieur; deels in kleur. 1 deel

- grootformaat**
- 263 *DG. Winkels door heel Nederland. 225 winkels 1 juli 1935.* Fotoalbum met lederen omslag. Secundaire invoegingen; losliggende foto's (1944; verwijderingen?). Geordend per stad en provincie. Eigendomsmerk: Afd. Vaste goederen. 1 deel
Zie voor nagenoeg identiek exemplaar DEELCOLLECTIE FAMILIE, inv.nr 24.
Zie ook een vergelijkbare verzameling hierna Collectie Scharenburg, ad Winkelpuizen.

- buitenformaat 2**
- 264 DG zelfbedieningswinkel Osdorper Ban 90, Amsterdam = knipsel in kleur. 1 stuk

- grootformaat**
- 264A 'De Winkels in Amsterdam 1935-1978'. Documentatiemappen door mevr. Dudart Baese / Amsterdam, [2000]. 2 mappen

Klanten

Met het weinige dat hier bijeen is gebracht, willen we het consumentengedrag naar voren halen. Zo is een vorm van respons op wat de reclame beoogde, grijpbaar. Een door een particulier tijdens de oorlog bijgehouden en aan Scharenburg overgedragen huishoudboekje hoort eerder thuis in een familiearchief dan in deze collectie. Toch misstaat dit soort informatie in deze context niet en onderstreept de emotie en herinnering die de oorlogsgeneratie beheerst heeft. Hiermee hangen ook de door de overheid verstrekte (voedsel)distributiebonnen samen. DG kwam in die tijd met eigen bewaarmapjes en surrogaatmiddelen.

- 265 Huishoudboek ca. 1940-1945 1 band
 Per dag uitgaven genoteerd met potlood
 Ingeplakt prijslijstjes
 Particuliere herkomst; wie?
- 266 Distributiekaarten [ca. 1940/45]. Met aanverwante inhoud: surrogaat-producten, bronnen. 4 stuks
- 267 Waardebonnen, prijsbewijs, rentespaarbrieven, spaarzegels (losliggend), 1939-1967; foto: De vergulde klant 1972, door beeldkunstenaar Peter van Hees. 1 omslag
- 268 Zwarte map: In kader van fl 10 een gulden terug; geretourneerde kassabonnen, [midden jaren-1960]. 1 deel
- 269 Spaarzegelboekjes, diverse uitvoeringen, [ca. 1979]. Kassabonnetjes, diverse herkomst 1 omslag
- 270 Vgl. GAHt, CDG. (voorheen CDG I, inv.nr 23, 6-5 (Leblanc): Distributiekaarten, in mapje, 1941-1943, paarzegelboekje, 1967 en [1975/76] (2 expl.). 1 omslag

D. PERSONEELSZAKEN

D.1 Algemeen

In het algemeen is het meeste materiaal afkomstig van verschillende, soms met naam bekende personen. Het betreft veel standaardmateriaal en clichematige correspondentie. Documentatie van algemene strekking ging uit van Personeelzaken, Pensioenfondsen, Financiën, e.d. Zie voor het personeelbestand in fabrieken en kantoren uit jaren 1950-1980 ook telefoonlijsten; inv.nr 171.

Algemeen

271	Algemene richtlijnen, 1943-1976:
Wervingen en Opleidingen, 1967 en z.j.
Advertenties
Loonadministratie
Correspondentie 1949-1976
Spaarplanregelingen, 1959
Veilig werken, uitgave door Arbeidsinspectie [= bijlage bij Personeelsblad]
<i>Waar het om gaat bij betaling van het loon</i> , [1973?].
Waar het bij ons om draait
Wegwijs bij DG, [1962 of later].
<i>Wegwijzer voor het fabriekspersoneel DG</i> , [1944?].
Kostendeclaratie-formulieren
Personeelsfondsen, 1974 en z.j.
Stichting Behartiging Belangen Personeel, 1938-
Fietsvergunning, 1943-1944
Arbeidsovereenkomsten, CAO's
Ziektewet
Personeelsbonnen, 1971.	1 pak
272	Vgl. GAHt, CDG
Algemene richtlijnen:
<i>Waar het bij ons om draait</i> .
<i>Wegwijs bij DG</i> , [1962 of later].
<i>Waar het om gaat bij betaling van het loon</i> , [1973?].
<i>Van de week naar de maand</i> , uitgave Gezins-begrotings-instituut, [na 1956].
<i>Spaarregeling. Extra editie van personeelsblad</i>
Opm. Eén stuk is afkomstig van Archief Afd. Reclame.	1 omslag
273	Herstructurering DG Grootwinkelbedrijf, 1974-1977.
Sociaal plan (3 delen)
Correspondentie, 1976-1977.
Personeel Filialen 1968-1976
Verhuiskostenvergoeding, 1968
Administratrice Metromarkt – concept, 1970
Functieomschrijvingen AVL en Bedrijfsleider, 1971
Landelijke DM-dag / Oisterwijk 1971
Memoranda 1972-1976
Leerlingwezen, winkelindeling
Schema's en organigrammen
<i>Zie ook Deelcollectie Koedijk, inv.nr 297.</i>	2 omslagen
Vgl. GAHt,
(Voorheen CDG I, inv.nr 29-B):		
274	<i>Veilig werken</i> , uitgave door Arbeidsinspectie; deels genummers, 1957-1960.
Opm. Oorspronkelijk toegevoegd als bijlage bij het Personeelsblad (zie hierna).	1 omslag

- 274A BEDRIJFSARTS: Collectie Van der Peyl, 1968-1976. 1 omslag
De door de Bedrijfsgezondheidsdienst / Den Bosch gedetacheerde arts hield praktijk in het complex Fabriek III.
 Scriptie Vervolgcurcus Bedrijfsgeneeskunde: Vrachtwagenchauffeurs DG, 1975.
 Stagerapporten 1 en 2, 1969.
 Persoonlijke aantekeningen en schema's 1968-1970
 Examen EHBO 1969 en z.j.
 Foto 1969 / krantenknipsel
 Memoranda 1971
 Verslagen Ondernemingsraad 1968-1969
Fabrieken. Taak en verantwoordelijkheid van de bedrijfsleiders, 1965
 Prive: CAO 1969; Pensioenfonds 1971; Zilver 71; correspondentie.
Opm. Stukken van algemene aard overgebracht: Blanco papier (inv.nr 164), Knipselkrant (187). Krantenknipsels (190), EN/EN (279), Beste Recepten (396).

Periodieken

- 275 *ONDER ONS* Jaargangen, 1945-1957 grootformaat 1 pak
 Vanaf 1953 / nr 76 met ondertitel: *De Gruyter's personeelsblad voor kantoor en fabrieken.*
 Doorlopend genummerd 1-94.
- 276 *ONDER ONS. De Gruyter's personeelsblad voor kantoor en fabrieken.* Jaargangen 1956-1961 grootformaat 1 pak
 Doorlopend genummerd 95-131; extranummer
- 277 *DE BOSSE KRANT. Voor en van het winkelpersoneel van De Gruyter.* Jaargangen: 1 (1955) – 7 (1962) Met: Thomasvaer (...) en andere krantenknipsels. Extra nummers, ongenummerd. grootformaat 2 omslagen
- 278 *EN/EN. De Gruyters personeelsblad voor fabrieken, kantoren en winkels.* Jaargangen 1962-1964 1 omslag
- 279 *EN/EN. Orgaan voor het personeel van P. De Gruyter en Zoon N.V.* Jaargangen 1965-1972. grootformaat 1 pak
 Met extranummers
Opm. Wisselende ondertitel: 14-daags bedrijfs(nieuws)blad voor het personeel van DG. 14-daags; doorlopende nummering 1-172.
- 280 *DG Sportblad*, 1951. Stencil. Nrs 3, 8 en 14 (1951) 1 omslag
- 281 *CHECK IN. Informatieblad voor DG bv, sektor Winkelbedrijf.* Jaargangen 1972 (nr 3 en 4 ontbreken), 1973 (nr. 7 ontbreekt), 1974 1 omslag
- 282 *CHECK IN. DOE MEE. DG Winkelbedrijven.* Jaargangen 1974-1977 (nrs. 1-35) 1 omslag
- 283 *LOGBOEK. Veertiendaags Personeelsblad van het SHV-concern.* Vanaf 1975 zesmaal per jaar *COR LOGBOEK. Personeelsblad van het SHV-concern.* Jaargangen: 1970, 1972-1977, 1979-1981. Jaargangen deels incompleet Met *DG Journaal. Bijlage Logboek. Personeelsblad van het SHV-concern. Jaargangen 1972, 1973* 1 omslag
Zie Deelcollectie Zwieteren: Logboek 1973
- 284 Personeelbladen van opvolg-bedrijven, 1974-1981: 1 omslag
 XYZ-Personeelsblad., Jaargangen: 1974, 1975
 XYZ Journaal genummerd 2-6, 1976
 Vierspan, Jaargangen: 1977, 1978 Ontbreken 2-7, 1979, 1980, 1981
 SHV Berichten. 3-Wekelijkse mededelingenblad. Genummerd nrs 2-12 1976

grootformaat

- 285 Vgl. GAHt, CDG:
Personeelsbladen DG en opvolgers (dubbels) 1 pak
Opm. Zie voor meer complete reeksen Bibliotheek van GAHt.

Ondernemersraden DG, 1957-1977

Vgl. GAHt, CDG (voorheen CDG I, inv.nr 30-48):

DEELCOLLECTIE KOEDIJK

(Schenking Koedijk, lid van Ondernemingsraad DG en later SHV)

Vergaderstukken, agenda's en verslagen.

Per overlegorgaan chronologisch op jaar geordend.

Opm. Koedijk was blijkbaar in bepaalde jaren geen lid en wellicht daarom ontbreken 1967-1970.

- 286-291 Ondernemingsraad, 1957-1966 10 omslagen
 286 1957
 287 1958
 288 1959
 289 1960 o.a. uitnodiging opening Derde Fabriek
 290 1961
 291 1962 o.a. bidprentje Olga Brenninkmeijer, huwelijksaankondiging
 292 1963
 293 1964
 294 1965 o.a. Reglement (concept, voorlopig), wet, spelregels
 295 1966 o.a. Strategie, Commissarissen en Statuten SHV.
- 296-302 Ondernemersraad Winkelbedrijven, 1971-1977 5 omslagen, 2 pakken
 296 1971 o.a. Logboek, Check In; Koninklijk Paleis
 297 1972
 298 1973
 299 1974 Statie SHV, Commissarissen
 300 1975 (pak)
 301 1976 (pak)
 302 1977
- 303-304 Centrale ondernemingsraad (COR) van SHV 2 omslagen
 303 1971-1976
 304 Begeleidingscommissie [ca. 1975]

Voor fotomateriaal hiervoor inv.nr ??: Bedrijfsfotoalbum en aanverwante reportages.

Vgl. GAHt, CDG

(voorheen CDG I, inv.nr 29-C (collectie De Bont):

- 305 Ondernemingsraad Productiebedrijven, 1972-1974. 1 omslag
- 305a Stukken gericht aan P. de Rooy, 1960-1971. Memoranda gericht aan P. de Rooy, 1972-1982, Rapporten, regelingen en ledenlijsten, 1974-1982. 3 omslagen
 Oud: inv.nrs 41-43

Personeelsfeesten, uitstapjes, jubilarissen

- 306 Fotoalbum Personeel DG 1930-1939 Betreft: feest Sama, fabrieken, retraitsdagen, uitstapje, dagtour Nijmegen, voetballers. 1 deel
 (schenking A. Duynstee, Nijmegen. Uit boedel J. Slickers, eerste sociaal werkster † 1979)
- 307 Foto's, fotoreportages, [ca. 1960/70], o.a. 25 Jaar Van Berkel, afdelingschef. 1 omslag

		buitenformaat 2	
308	Getuigschrift Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel: H. van Berkel, chef Chocolade, 1951; achterzijde toelichting.	1 stuk	
309	Jubilaris: 25-jaar A. v/d Velden, A'dam 1927 - feestprogramma; met consumptiebonnen. <i>Feest-programma van de Boottocht op 2 juni '46</i> (stencil), [1946]. Toespraak door Lo dG bij huldiging van personeel; door Verhulst, PR, bij idem, 1962. Correspondentie, krantenknipsels: t.g.v. jubilea, festiviteiten e.d., gelukstelegram , 1951-1976 Feestjournaal, 1972.	1 omslag	
310	<i>Zilver 71</i> . DG, Den Bosch 1971. Met naam genoemde jubilarissen (3? expl.) <i>Zie hierna inv.nr 321 en 274 (Van der Peyl) o.a. tafelschikking.</i>	1 omslag	
311	Fotoalbum jubilaris, bedrijfsreportage (onbekend persoon / jaar), [ca. 1960].	1 deel	
312	Fotoalbum 40 jaar jubileum [Van Poppel], 1981. Collage van gedrukte teksten, krantenknipsels, brieven en foto's. (schenking J. van Poppel, directeur Filialen, aan DG-Museum 1991; voorin foto van overdracht).	1 deel	
		grootformaat	
313	Fotoalbum C.J. van Tricht, 40 jaar, 1968. Receptieboek; ingeplakte invitaties, krantenknipsels, felicitaties e.d. Los inliggend: menukaart, brief, fotocopieën foto's.	1 deel	
314	Foto's van jubilarissen, niet nader bekend, [ca. 1960/70].	1 omslag	
		buitenformaat doos 2	
315	Besluit Orde van Oranje-Nassau: C.J. van Tricht, 1968; met <u>zilveren medaille</u> . Getuigschrift Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel: H. van Berkel, chef Chocolade, 1951; achterzijde toelichting.	1 omslag	
315a	Vgl. GAHt, CDG. (voorheen CDG I, inv.nrs 1-2, 5, 29D; II 4/8):		
316	Cantate bij het jubileum M. Aerts, 1932 <i>Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nrs 28-29.</i>	1 deel	
317	Programmaboekje van Boottocht voor kantoorpersoneel t.g.v. jubilea, stencil, 1941.	1 deel	
318	Programmaboekje van Boottocht voor kantoorpersoneel t.g.v. jubilea, stencil, 1946; los inliggend 2 liedteksten.	1 omslag	
319	<i>Onder Ons</i> 1945-1950. Ingebonden in harde kaft met afbeelding van geridderde jubilaris, [1951].	1 deel	
319	Tekst <i>Veertig Jaar 'Bestevaer'</i> , 1955.	1 stuk	
320	<i>Jubilarissen Fabriek. Chronologisch overzicht van jubilarissen met taakaanduiding (al dan niet gepensioneerd) vanaf 1925; 1958</i> Opm. 156 namen; getypt.	1 omslag	
321	<i>Herinneringen van een Zilveren Pensioen jubilaris Westelaken, 1962</i> : Met menukaart 'Zilver DG 1971'.	1 omslag	
	Pensioenfonds DG		
322	Reglementen, 1937-1967 <i>Stichtingsacte pensioenreglement</i> 1937. <i>Statuten en pensioenreglement</i> 1937; 1948. <i>Stichting Pensioenfonds DG. Statuten en reglement</i> , 1962 <i>Stichting Pensioenfonds DG. Statuten en reglement</i> , 1967.	4 delen	

323 Correspondentie 1937-1983; Stichtingsacte, stencil, 1937; Algemene mededelingen; Briefwisseling met individuele gerechtigden. 1 omslag

324 Overlijden, 1933-1989; Rouwbeklag, bidprentjes DG medewerkers: deels met portret (9 stuks), 1933-1989; Bidprentje J. Steenbekkers, typist afd. Groothandel en Export Rouwadvertenties, necrologia, 1933- 1 omslag

Vgl. DEELCOLLECTIES Wilschut, Gommers, Zwieteren, Van der Peyl e.a. voor pensioenregelingen en – maatregelen met betrekking tot de betreffende persoon.

Vgl. GAHt, CDG, 3 delen

325 Pensioenreglementen:
Stichtingsacte pensioenreglement 1937.
Statuten en pensioenreglement 1937; 1948.
Stichting tot behartiging belangen, oorlogsisico, 1942

326 *Adressen gepensioneerde deelnemers*, 1960. 1 omslag

327 DE BONT Documentatiemap: Personeelszaken, [ca. 1985], Verknippte artikelen thematisch geordend en opgeplakt, tevens opgesierd met originele foto's en documentatie, soms voorzien van concept-teksten. 1 pak
 Bedrijfscursussen o.a. *De chef en zijn bedrijf* (foto's verwijderd); jubilea o.a. *Feestrevue O, Suzanne 1939*;
 afscheid o.a. foto's van gepensioneerden 1936-;
 verslagen ondernemingsraad 1972-1974
 Gepensioneerden op bezoek
 Personeelszaken
 Kantine
 Feesten
 Ondernemingsraad / fabriekscommissie
 Brandweer en EHBO
 Ideeënbuis.
Opm. deels afkomstig van Archief Afd. Reclame.
Documenten: Pensioenfonds 1958; opgave fabrieksbezoek 1947; feestprogramma 1939
Foto's: meisjeskantine, 1957; vacantie 1960, bedrijfsschool, afscheid 1936.

D.2 Bijzondere categorieën personeel

Personeel Winkels en filialen

Zie voor een eigen personeelsblad *Bossche Krant* (1955-1962). Na het faillissement van DG wederom verschenen onder de titel *Check In* (1972-1977); zie Personeel-Periodieken hierboven, inv.nrs 275-285.

328 Stukken betreffende winkelpersoneel in Nederland, 1915-1972. 1 omslag
 Correspondentie 1915-1921
 NB. Achterzijde: handgeschreven recept
 Brief: instructie voor winkelpersoneel.
 Verpakkingsmateriaal: instructie (1968)
 Krantenkipsels, 1960
 Aanstellings- en ontslagbrieven, met bijbehorende stukken, 1924-1972
 CAO winkelpersoneel, 1972
 Functieoverzicht resp. -codes
 Getuigschriften kassa-opleiding, 1965.

Personeel Fabrieken

Zie voor eigen personeelsblad voor mannen en meisjes die op de fabrieken in Den Bosch werkten: Onder Ons (1945-1962) en En En (1962-1972) periodieken hierboven inv.nrs 275-285.

- 329 Stukken betreffende fabriekspersoneel in 's-Hertogenbosch, 1915-1972. 1 omslag
Fabriekreglementen, drukwerk 1931, 1933; stencil 1942.
Aanstellings- en ontslagbrieven, met bijbehorende stukken
Aanmeldingsformulier: Ch. Van Gulik, arbeider Fabrik B, fotocopie, 1943
Fotomateriaal, origineel en copie,
Wegwijzer voor het fabriekspersoneel DG, [1944?].

buitenformaat doos 4

- 330 Foto op hardboard (50 x 58 cm), opgehangen: 'Dhr Willem Schouten, portier hier bij Fabrik III', in uniform. 1 stuk

Vgl. GAHt, CDG,

- 331 Stukken betreffende fabriekspersoneel in 's-Hertogenbosch, 1942-1980 1 omslag
Fabriekreglementen, drukwerk 1942 (2 expl.)
Opgaveformulier Moederdag, [z.j. ca. 1950]
Mededelingen 1968-1973
Wegwijzer voor het fabriekspersoneel DG, [1944?].
CAO's DG 1933, 1955, 1964, 1970, 1973
CAO's Hamido 1975, 1978, 1980

Personeel Kantoren

- 332 Stukken betreffende het kantoorpersoneel, 1934-1974 1 omslag
Moderne kantoortechniek 'Stumoka' o.a DG, 1974
Foto, origineel en copie [ca. 1945?]
Aanstellings- en ontslagbrieven, met bijbehorende stukken, 1939-1941
Arbeidsovereenkomst, 1934

Vgl. GAHt, (voorheen CDG II, Doos 4, inv.nr 3):

- 333** Arbeidscontracten met het Kantoorpersoneel 1924-1940. 1 omslag

(voorheen CDG II, Doos 4, inv. 12):

- 334 Stukken gericht aan het kantoorpersoneel, 1940-1948. 1 omslag
Eindejaarsuitkering,
DG Gilde, kaartje
Ziekengeld.

Personeel chefs, filiaalhouders, bedrijfsleiders

De hoogste echelons bij de Bedrijven en Kantoren zijn ingedeeld bij de betreffende sectoren, maar in feite is weinig materiaal op dat niveau bewaard. Een minder duidelijk te plaatsen tussenniveau vormden de winkelinspecteurs of algemeen verkoopleiders resp. districtsmanagers in de drie districten/groepen. Met name de eerstgenoemde kleine kring aan kader trad op namens de Directie maar woonden buiten Den Bosch.

De dagelijkse leiding over de winkels zelf voerde ongehuwd vrouwelijk personeel. Trouwen was toentertijd een normale reden voor ontslag, want een gehuwde vrouw stond niet in een als minderwaardig beschouwde loonrelatie. Dat was toch iets voor arbeiders/sters. Sinds omstreeks 1965/70 werd de strakke centralistische sturing vanuit Den Bosch omgezet in een meer zelfstandig opereren van de filiaalhouders. Die moest hiervoor worden klaargestoomd door middel van cursussen die tenminste vanaf ca. 1970 telkens weer werden georganiseerd. Inmiddels waren deze leidinggevende allemaal mannen.

- 335 De chef en zijn bedrijf, Den Bosch 1946 (45 blz.; incl. foto's). 1 pak
Cursus Vakbekwaamheid voor kruideniers. NIVA Driebergen, [z.j. ca. 1950?]; losbladig.

Eigendomskenmerk: R. van Helvert-Tilburg.
Kruideniersexamen 1938
Het beoordelen van personeel, [1968] (stencil)
Studiedagen 1971
Handleiding voor de methodische instructie, 1971 (map)
Opleidingen najaar 1971. Programma voor districtmanagers
Seminarie: leiding geven, 1972 (map)
B.L.-dagen 1972 - Thema: De Bedrijfsleider in het Middelpunt. (map)
B.L.-dagen 1972: De bedrijfsleider en zijn planning / zijn cijfers
Logboek manager, 1973
Opleiding aspirant-bedrijfsleiders, [1973] (map)
Stage DG Rotterdam e.o., 1974 (map).

Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG II, inv.nr 29-D: De Bont Documentatiemap Personeelszaken):

336 *De chef en zijn bedrijf*, Den Bosch 1946 (45 blz.; foto's verdwenen). 1 deel

II. RECLAMEMATERIAAL

De nieuwe eigenaar SHV van de failliete firma was niet geïnteresseerd in de gezichtsbepalende DG-erfenis, met name de reclame en de verpakking voor producten. Medewerkers en oud-medewerkers m.a.w. particulieren konden blijkbaar meenemen wat ze wilden hebben. Uiteindelijk kwamen sommige weer direct of indirect weer terecht in de huidige collectie. Zie bestanden Verpakkingsmateriaal: Serie I (volgens ordening Scharenburg), Serie: verpakkingen (deels volgens originele ordening van de Afd. Reclame). Zie ook GAHt, Collectie DG met originele dossiers. Dankzij tal van particulieren kwam het nodige materiaal dat zijn weg had gevonden naar de klant, weer boven water.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen ontstaan en ontwikkeling van de reclame en het afgeronde eindproduct dat naar buiten kwam en massaal werd verspreid. Tot het ontstaansproces behoren tekeningen (zwart/wit; kleuren), foto's en dia's, drukinstructies, clichés en drukproeven. In principe horen al die soorten documenten thuis bij de activiteiten van de Afd. Reclame. We hebben ervan afgezien deze sporen van technische voorstadia alsnog over te hevelen, maar in het betreffende dossier te laten zitten. De Afd. Reclame legde zelf archiefmappen aan van alles wat zij fabriceerden. Daaruit blijft dat zij zelf het onderscheid tussen reclame en verpakking niet altijd scherp trokken.

Onderverdeling

Voorop gaat materiaal dat het wordingsproces illustreert: naast samenhangende dossiers ook verspreid geraakte losse stukken die ook bij het betreffende product zouden kunnen worden ondergebracht, althans pas na intensief speurwerk (zie II.A). Naar aanleiding van bepaalde feestdagen of bijzondere gelegenheden zette DG een reclamecampagne op. Sommige keerden jaarlijks terug, bij andere bleef het bij die ene actie. Een vrij recent fenomeen samenhangend met de zelfbedieningswinkels zijn de winkelaffiches in grootformaat. Voordien bleef winkelreclame beperkt tot de etalage die iedere DG-winkel kenmerkte. Soms moesten bepaalde (nieuwe) producten, aanbiedingen of geschenken worden aangeprezen (zie II.B). Met behulp van een huis-aan-huisblad, dat vanaf omstreeks 1950 periodiek verscheen, werden klanten geattendeerd op producten en prijzen. Ondanks veelvuldig wisselende titels en opgevoerde frequentie (maandelijks naar wekelijks) werd een continuïteit gesuggereerd tot in midden jaren zestig. Dit soort reclameblaadjes zijn hoogst onvolledig overgeleverd. In boekvorm vond reclame zijn neerslag in prijzenboekjes, receptenboekjes en lectuur voor jong en oud (Zie II.D).

Voor de Tweede Wereldoorlog beperkt zich reclamedrukwerk voornamelijk tot kleine prijzenboekjes, waarvan voorbeelden - hoe kwetsbaar ook - zijn bewaard gebleven. Kenmerk voor veel van dit materiaal is dat het van inferieure papierkwaliteit is met alle consequenties voor hedendaagse conservering. Speciaal voor het jeugd kwam DG sinds de jaren vijftig met allerlei goedkope attracties onder de naam van het bekende Snoepje van de Week (zie II.E). In alle mogelijke kranten en geïllustreerde bladen plaatste DG advertenties. Zowel uitgeknipt als nog altijd in een compleet overgeleverde aflevering bleven die uit de hele twintigste eeuw bewaard (zie II.F).

Een bijzonder ruim vertegenwoordigde categorie onder het reclamemateriaal vormt het verpakkingsmateriaal, dat apart zal worden behandeld (zie hierna III).

A. Afdeling Reclame

337	<i>DG Handboek Bedrijfsstijl. Los inliggend: Voorlopig Verpakkingsmanual DG, 1971 dec. (fotocopie); logomateriaal; lichtreclame modellen.</i>	1 ringband; 1 omslag
338	<i>DG Handboek Bedrijfsstijl. Sheets in diverse formaten, 1972. Zie voor grote exemplaren: Buitenformaat doos 3.</i>	1 omslag
339	<i>Ontwerpen, drukmateriaal, drukproeven e.d. van verpakkingsmateriaal, [ca. 1960-1970].</i>	1 omslag; 1 deel

Ontwerptekeningen

340-343	<i>Verschillende reclameproducten. Diverse producten, reclame, strips, sinterklaas, verpakkingen, drukproeven e.d., [z.j.; ca. 1950/70].</i>	4 omslagen
344	<i>Snoepje van de Week</i>	1 omslag

- 345 Ontwerpen door Ten Bosch 1 omslag
 Opgeplakt figuurtjes, 1 map opgeplakte calques
 ingekleurde provinciewapens
 Op zwart papier geplakt:
 Advertenties Kleerendrachten Serie 1942; mapje
 Foto's tekeningen, kinderen e.d.
 Snoepjes van de Week o.a. Speelwinkeltje
 Idem: Puzzles.

grootformaat

- 346 Tekenmap St.Nicolaas illustraties met Bijdehandje door J. Ten Bosch / Vught (voormalig
 eigenaar); 8 tekeningen z/w. 1 omslag

buitenformaat doos 4

- 347 Ontwerptekeningen, drukproeven. o.a. *Winkel Thuis*, 1959-1970. kleurentekeningen
 diversen 1 omslag

Buitenformaat doos 3

- 348 Illustraties voor Groente advertenties Paul Kriele boek (1992). Ontwerptekeningen, diverse
 formaten (11 stukken) 1 omslag

- 349 Werkdossiers, 1960-1970. Opdrachtformulieren, discussienota, model-draagtas.
 Stansfiguren, spaarzegel, flessendoppen 1 omslag

Fotomateriaal

- 350 Foto's Afd. Reclame: fabrieken, winkels, producten 1965-1975. 1 omslag
 Opgeplakt, in kleur. Nrs met toelichting; koffie (6 foto's).

- 351 Foto's van producten, geschenkartikelen e.d., [ca. 1965/70]. 1 omslag

- 352 Glasnegatieven. Reclame-ontwerpen margarine, koffie, vermicelli, cacao 1 omslag
 4 expl. waarvan twee gebroken; 2 gewone z/w.

- 353 Etalagefoto's 1 omslag
 Algemene uitstallingen, 1962-1963 (6 expl.)
 Rotterdam, 1947.
Vgl. hiervoor inv.nr 231.

- 354 Fotoreeks, Negatieven en contactafdrukken geplakt op enveloppe 1967-1970 1 omslag
 Inhoud:
 Sfeersnuiven in Londen voor de actie *Swing on over to The Gruyter*, 1967
 Zeefdrukkerij; proefwinkel
 Sinterklaasfeest 1969 / 1970
 Reclamestudie.

- 355 Filmscenario *Tinus Procent*, 1961 1 deel
 Opzet voor bedrijfsfilm door Werner Wissman.

Diareeksen

- 356 DG Mode-Nylonkousen 3 diadozen

Vgl. GAHt, **HTA**, Collectie De Gruyter
 (voorheen CDG I, inv.nr 22a: schenking Verkammen / Den Bosch 1984):
 Series kleurendia's t.b.v. reclame over product en verpakkingen, [z.j.; ca. 1960/70].
 (89 stukken)

*Niet in Toegang opgenomen. Opgeborgen in 4 cassettes, iedere dia genummerd [48]-256; 258-290;
 292-476; 477-500.*

Archiefdossiers Afd. Reclame

Zie III.A.

B. Reclamecampagnes

357	Vacantie
<i>Er op uit in eigen land. DG's vakantiekompas</i> (10 expl.)
<i>Lui lekker land. Vakantie-uitgave van DG</i> (4 expl)
<i>Klein Vakantie Kookboek</i>
<i>Droomwensen voor zon, zomer en vakantie.</i>
Actie Briefkaart, 1965.	1 omslag
358	Sinterklaas
Liedboekjes, diverse uitvoeringen:
<i>Sinterklaas goed heilig man. DG Zangboekje.</i> Beschadigd.
Sinterklaas aanbiedingen
Ja, DG is voordeliger. Sinterklaas; beschadigd.
Grammefoonplaatjes.
Extranummer <i>Bosse Krant</i> , 1960.	1 omslag
<i>Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 30.</i>		
359	Kerstmis
Kerstliedjes; grammofoonplaatjes
Recepten, 1973, kerstkrantjes. Zie ook inv.nr 391.
Kerstfolder 1978 (Laatste onder VDB)
Kerstfolder; boekje (dec. 1976). Laatste voor overname VDB
Kerstfolder, langwerpig boekje.	1 omslag
360	(Verjaardags)Kalenders, 1944-1959.	1 omslag
361	Bevrijding / Oranjefeesten, 1945-1948
Liedboekjes: Oranje in het goud.	1 omslag
362	Familie Welgemoed / Provinciëreeks.	1 omslag
363	Bijdehandje
Ansichtkaarten DG Bijdehandje-serie nrs 1-9;	1 omslag
364	Kabouter Krikmik nrs 1-8 / Metro, [ca. 1966/70].	1 omslag
365	Striptekeningen, [ca. 1940/45]
Net op tijd
Oma 100 Jaar: koffiesurrogaat
Klein Jantje weet raad
Denk aan 20 febr.
Uit Daatjes dagboek	1 omslag
366	Tentoonstellingen en manifestaties, ca. 1930/40
Foto's:
Japanse theedame, 1905.
Uitstalling van tuinbouwproducten in schuur (voor 1940?; 1 expl.; moderne afdrukken 2 expl.).
Historische festiviteiten 750 jaar Den Bosch, [1935]	1 omslag
367	Londen-actie, 1966/67
Foto's, affiche <i>Swing on over</i> (...), reclame.	1 omslag

368	Amerikaanse markt Engelstalige reclamefolder Lemberger-chocolade, [ca. 1950?]	1 omslag
69	Wijn/bier Prijслиjsten, 1964, bierviltjes	1 omslag
370	Zilverwerk en serviesgoed	1 omslag
371	Losse DG reclame, kleinformat, [ca. 1900- ca. 1940/45]. Ook enkele uitgeknipte krantenadvertenties. Sporen van oude archivering. <i>NB voorzichtig. Zwakke kwaliteit papier scheurt snel in.</i> <i>NIET RAADPLEEGBAAR</i>	1 omslag
372	Reclameblaadjes, grootformat, 1932 - voor [ca. 1940/45] DG reclamenieuws, kleinformat DG, 1932- Jeugdkrant; Japanse krant. Sporen van oude archivering. <i>NB voorzichtig. Zwakke kwaliteit papier scheurt snel in.</i> <i>NIET RAADPLEEGBAAR</i>	1 omslag
373	Reclamedrukwerk, zwart/wit naar tekenwerk door dhr. Michielsen, 1951-1956.	1 omslag
374	Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG, inv.nr ?? Collectie De Bont): Reclamedrukwerk in zwart/wit, [ca. 1950/55] Kahrel's thee; (her)openingen van winkels.	1 omslag
375	Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG, inv.nr ?? Collectie De Bont): Reclamedrukwerk, ook in kleur, opgeplakt door De Bont, [ca. 1900-ca. 1940].	1 omslag
376	Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG I en II, inv.nr passim): Reclamedrukwerk, los aangetroffen: etalagereclame, series Welgemoed, Klederdrachten Nederlands leger, rentespaarbrief, Wie zoet zingt.Bijgevoegd: foto's zwart/wit.	1 omslag
377	Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG, inv.nr ?? Collectie De Bont): Rode Kruisactie, juni 1948. <i>Betreft origineel archiefdossier.</i>	1 omslag
378	Receptenfolders: Correspondentie, 1921-1951 Recepten in krant / druk <i>Een wijze Raad. Leef gezond, [1935?]</i> DG Vers Vlees; beschadigd [ca. 1970/73] <i>Smul tips voor meloenen [1972]</i> A. van 't Veer, <i>Uit Grootmoeders Keuken</i> R. Blankenburg, <i>Slank. Kookboekje voor lijners</i> , [uitgave DG] z.j. R. Lotgering-Hillebrand, <i>Practische recepten voor de huisvrouw</i> , [Buisman] z.j. Idem, <i>Buisman Receptenboekje</i> , z.j. <i>DG Baby Food. Nuttige wenken voor moeders</i> (1 orig.; 2 fotocopieën).	1 omslag
379	Winkelaффiches	5 stukken
380	Duitse affiche cacaoa, drukproef, [ca. 1950/60]	grootformat 1 omslag
381	Winkelaффiches: DG. Metro, Gruma, [ca. 1970]	grootformat 1 omslag

Buitenformaat doos 4

- 382 Winkelaффiches: 7 stukken
Affiche DG's koffie een genot (groot ovaal).
G-merk garantie, [ca. 1970]
Ja, DG is voordeliger. Sinterklaas, beschadigd, [ca. 1965]
Dubbelformaat: Vleesproducten.
Langformaat (22 x 190 cm): Welkom bij DG, [c. 1970].
Metromarkt, [1966/71].
Met Paashaast naar DG

C. Periodieken

Ondanks de landelijke en massale verspreiding bleven toch betrekkelijk weinig exemplaren van dit wegwerpmateriaal bewaard. Sinds de jaren zestig nam deze vorm van reclamedrukwerk een hoge vlucht.

- 383 *DG's Blad voor de huisvrouw. Vanaf 1959 DG. Blad voor de huisvrouw. Jaargangen 1 (1949 sept.) – 14 (1964 nov.); maandelijks verschijnend.* 1 map
Beschadigd; niet gecontroleerd op volledigheid binnen de jaargangen.
NIET RAADPLEEGBAAR
Inliggend: brief m.b.t. overzicht van schrijfster van recepten e.d. sedert 1953 tot 1972.
- 384 *EVEN LEZEN* 1 omslag
Magazine, met waardebon DG formaat verschenen tussen april 1963 en maart 1964.
- 385 *DE GRUYTER. Vanaf 1965 met ondertitel: Blad voor de huisvrouw. jaargangen 5 (1954) - 16 (1965)* 1 omslag
Later: *Metronieuws van DG. Weeklijks krantje. Wisselende formaten, verschillende frequenties.*
- 386 DG Weekblad voor de huisvrouw 16 (1965) 1 omslag
- 387 [DG] Winkelwijs. Weekblad voor de huisvrouw 17 (1966) – 19 (1968) 1 omslag
- 388 Metro-markt/nieuws Jaargang 1968. 1 omslag
- 389 DG. Achtmaal per jaar. jaargangen: 1971-1973 1 omslag
- 390 Goed Nieuws. Weekblad 1 (1974) – [4] 1977 1 omslag

Zie voor aanvullende nummers hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 30 (1952) en Zwieteren, inv.nr 156. Ook inv.nr 403 (1951-1961).

- 391 Goed nieuws / Kerstvers, [ca. 1970]-1978. 1 omslag
Zie inv.nr 359.
- 392 Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG I en II, inv.nr passim): 1 omslag
Reclamekranten, 1950-1974.
Aangevuld met dubbeln uit Coll. DG-NBM.
- Vervalt?**
- 393 *Metronieuws van DG. Weeklijks krantje. Vanaf 1966- = 388?* 1 omslag

D. Reclamedrukwerk en Audio-visueel materiaal

- 394 Vgl. GAHt, CDG, (voorheen CDG I en II, inv.nr passim): 1 omslag
Prijzlijsten, voor 1940.

- 395 Prijzenboekjes 1 omslag
DG sinds 1818 in koffie en thee [1963]
Op ontdekkingsreis bij DG. (3 expl.)
- 396 Receptenboekjes 1 omslag
 Sophia Loren, *Koken 'con amore'*, eigen uitgave uit Italiaans vertaald, [ca. 1975].
101 recepten. Deel 1 en deel 2, 1967 (8 expl.)
De beste recepten. DG's Blad voor de huisvrouw (6 expl.)
- 397 Lectuur 1 omslag
DG's Handboek voor knutselaars en knutselaars. Losbladig, plastic kaft, blanco; papieren kaft (2 expl.)
Tijl Uilenspiegel. Stripverhaal; beschadigd.
Gein bij wijn door Max Tailleur, Moppenboekjes met wijnlijst, 1-4 [1965/66]:
 1) Proost dokter. Neem een advocaatje
 2) Moos weet waar (..)
 3) Met een pastoor en een rabbijn
 4) Hef je glas tussen baard en engelenhaar
 (3 series)
 Johan Cruyff. Cup stukken 71/72. DG-uitgave [1972]
 J. Bruens, *Spul van de rul. Uitdrukkingen van Bossche kneupen*, 1976
Jippo (1980)

Zie hiervoor Deelcollectie Familie, inv.nr 30.

Audio/audiovisuele-reclame

- 398 Grammofoonplaten **grootformaat**
 14 stuks
- 399 Geluidscassettes met DG-merk (2 x 45 min.): **grootformaat**
 populaire muziek (jaren zestig) 2 stuks
 beschadigd; niet af te luisteren.
- 400 Reclamefilm, *Gerritje in Wonderland* **grootformaat; HTA**
 ZIE DVD # 059 HTA rec. 72232. 1 film; BETACAMband

E. Snoepje van de Week

*Na de Tweede Wereldoorlog, rond 1949, begon DG met een actie speciaal gericht op de kinderen.
 Het werd een doorslaand succes.
 Veel kwetsbaar materiaal is omwille van conservering in plastic hoesjes gelaten.
 Objecten en opgebouwde bouwpakketten bevinden zich in NBM.*

- 401 Ongebruikt bouwpakket huisjes 1 omslag
 (Verschillende particuliere schenkingen)
- 402 Plat materiaal 1 omslag
 Schetsboekje van F. Schuurink / Amsterdam (10 jaar): fam. Welgemoed.
 Dierentuinspel
Minidam. Een eigen stad voor jong en oud (4 expl.)
 Kleurenplaat Pasen: haasje-rep-je
 Verjaardagskalender
 Kalenderkaartje 1962
- 403 Werkmap Scharenburg: Geschiedenis van Snoepje van de Week 1 omslag
 Moderne fotocopieën

Advertenties; krantenknipsels 1949-1959
 Madurodam; reclamepagina
 DG Blad voor de huisvrouw, 1951-1961
 Snoepje van de Week, stanskaarten e.d.

404	Klein materiaal.	1 omslag
405	Opgeplakt. (door Scharenburg ?)	1 omslag
406	Snoepje van de Week – Kaarten: diverse series Nieuwjaarkaarten Felicitatiekaarten Folklorekaarten Oudemeesters Provinciekaarten Bijdehandje 1-9 Bijdehandje op reis 1-6 Bijdehandje in de dierentuin 1-7 Bijdehandje op de boerderij 1-8 (onvolledig) Bijdehandje in het circus 4-10 Diverse teken en kleurkaarten.	1 pak
407	Snoepje van de Week, Ongesorteerd kleinmateriaal: stanskaarten e.d.	1 kistje
408	Snoepje van de Week?, Ongesorteerd kleinmateriaal: plastic speeltjes!	1 doos
409	DG. Snoepje van de Week 2, Los materiaal.	1 map
410	Snoepje van de Week, Los materiaal	1 map
411	<i>Minidam</i> . Originele bouwpakketten opgeplakt.	grootformaat 1 map
412	Nathanserie, Plakplaatjes opgeplakt, 1951-1964	grootformaat 1 map
413	Zonder opschrift. Alles in plastic steekmappen. Met zekerheid is niet alles 'Snoepje'; met tentoonstellings- bordje: 'De echte Snoepjes van de week'; vgl Coll. Scharenburg.	grootformaat 1 map

F. Reclame-advertenties in kranten en tijdschriften

Vanaf de jaren dertig plaatste DG regelmatig in alle mogelijke kranten reclame-advertenties. In de overgeleverde vorm werden die niet als zodanig door de Afd. Reclame verzameld en bewaard. Dat deden achteraf wel vele particulieren.

414	Reclameadvertenties, uitgescheurd uit damesbladen, [ca. 1960/69].	grootformaat 1 omslag
415	Vgl. GAHt, CDG: <i>Uitgeknipte krantenadvertenties, [voor 1940].</i>	1 omslag

ADVERTENTIES IN KRANTEN: DEELCOLLECTIE SCHARENBURG

Verzameld in verband met DG advertenties, katern/bladgewijs uit diverse kranten (bijv. doos 4 en 5 (1940/45): Het Vaderland, De Courant – Het Nieuws van de Dag, Nieuw Utrechts Dagblad, Haagsche Courant, Standaard, De Telegraaf, Algemeen Handelsblad, Nieuwe Rotterdamse Courant, Dagblad voor Noord-Holland, Utrechts Nieuwsblad, Haarlemse Courant, Leidsch Dagblad, Het Volk, Dagblad van Rotterdam, Drentsch Dagblad, Zuiderveluwe, De Residentiebode, Zuidhollandsch dagblad; Het

Vrije Volk, Het Parool, Nieuwe Haarlemsche Courant, Nieuwe Haarlemsche Courant, De Waarheid. Volksblad voor Nederland, Goudsche Courant, De Tijd, De Vrije Hoornsche, Trouw, De Nieuwe Nederlander).

Jaargangen 1932 – 1977. Opgeborgen in dozen genummerd 1-13.

Voorzover nodig herordend en herpakt op chronologische volgorde per dossier. Los aangetroffen krantenadvertenties op jaar bijgevoegd.

416	(voorheen Doos 1) Jaargangen: 1932-1936	6 omslagen
417	(voorheen Doos 2) Jaargangen: 1937 jan., febr, mrt, apr, mei, juni, aug., sept. (incl. losse knipsels), 1938 (incl. losse knipsels).	2 omslagen
418	(voorheen Doos 3) Jaargangen: 1939, jan., febr, mrt, apr, mei, juni (incl. knipsels); juli-nov. dec.	1 omslag
419	(voorheen Doos 4) Jaargangen: 1940 jan, febr., mrt., apr.; mei, juni, sept. nov., dec. 1941 jan, mei, juni, 1942 jan. – dec.	3 omslagen
420	(voorheen Doos 5) Jaargangen: 1943 febr., apr., juli, dec., 1944 juni, juli, aug., sept., 1945 mei, juni, juli, aug., okt, nov. Dec, 1946 apr, mei, juni, juli, aug., sept., oct, dec. (met losse knipsels), 1947 febr, mrt, juli, aug, sept, nov, dec. (met losse knipsels), 1948 mrt-dec, 1949 jan-dec.	7 omslagen
421	(voorheen Doos 6) Jaargangen: 1950-1953	4 omslagen
422	(voorheen Doos 7) Jaargangen: 1954-1956	3 omslagen
423	(voorheen Doos 8) Jaargangen: 1957-1959	3 omslagen
424	(voorheen Doos 9) Jaargangen: 1960, 1961 jan - mrt, aug., 1962 jan - mrt, nov.	3 omslagen
425	(voorheen Doos 10) Jaargangen: 1964-1966	3 omslagen
426	(voorheen Doos 11) Jaargangen: 1967-1969	3 omslagen
427	(voorheen Doos 12) Jaargangen (ongesorteerd): 1961-1964	4 omslagen
428	(voorheen Doos 13) Jaargangen 1967-1977 (met losse knipsels)	4 omslagen

III. VERPAKKINGSMATERIAAL

A. Archiefdossiers Afd. Reclame

De Afd. Reclame hield zelf minutieus dossiers bij waarin verpakkingsmateriaal, eventueel gecombineerd met reclamemateriaal, in al zijn variëteit werd vastgelegd. Opgeplakt op blanco vellen werden die opgeborgen in mappen en soms voorzien van een jaartal. In de loop van de jaren zestig kwam wellicht een codering (Ordernr) in zwang waarbij het jaartal de eerste twee cijfers van de code vormden (bijv. het eerste ontwerp uit 1967 wordt 6701). Tot eind jaren zestig ging men hiermee door. Tenminste vanaf ca. 1930 zijn er dergelijke dossiers bewaard gebleven. In grootformaat zijn vier indrukwekkende exemplaren met opgeplakt materiaal uit de jaren derig/veertig. Van een losbladige archivering zijn meer voorbeelden over langere perioden bekend. Al met al is ten enenmale onbekend hoeveel er ooit geweest zijn. Wat nu nog over is, zijn soms intacte dossier, dan weer fragmenten ervan. Sporen zoals opgeplakt op oud papier of perforering voor opberging in een ordner, vormen aanwijzingen dat men met een bedrijfsdossier te doen heeft. De originele interne opbouw verschilde van geval tot geval. Soms lijkt een onderwerp de overhand te hebben, soms domineert gelijktijdig materiaal naast elkaar. Van een consequent aangehouden systematiek lijkt geen sprake. Het is niet uitgesloten dat bij losbladige dossiers bladen verdwenen zijn dan wel jongere toevoegingen ertussen zitten.

In hoeverre die dossiers ten tijde van DG daadwerkelijk werden benut en de Afdeling Reclame regelmatig daarop teruggreep, is niet duidelijk. Sporen van intensief gebruik tot ca. 1970 lijken zich evenmin voor te doen.

Deze archiefdossiers waren na 1970 onbruikbaar voor de nieuwe eigenaar. (Oud-)medewerkers konden van alles meenemen. Zeker na de ontruiming van de Orthenstraat lag alle mogelijk materiaal voor iedereen te grabbel. Sommigen moeten het met karrevrachten tegelijk hebben weggesleept. Anderen hielden het bij enkele pronkstukken.

429	Verpakkingsmateriaal, [ca. 1960]. Origineel archiefdossier.	1 pak
430	Bonbons / luxe bonbons (1949, 1950)	1 omslag
431	Griespudding, Vruchten-/ vanille-/ amandel- (1949, 1954, 1956)	1 omslag
432	Havermout algemeen (1930, 1941, 1949, 1953, 1957, 1958)	1 omslag
433	Thee / neutraal, Gebroken, grove (1918, 1921, 1931, 1941, 1948, 1949, 1954). Incl. fotocopie theesurrogaat; ontwerp theebus.	1 omslag
434	Wijnen, 1939-1942	1 omslag
435	Koffie	1 omslag
436	Aardappelmeel	1 omslag
437	Chocoladerepen Oranjerepen, speelwinkeltjes, klein duimpje (1937, 1941, 1937, 1947, 1948, 1950, 1951, 1955, 1956)	1 omslag
438	Hagel / Schillette (1954, 1949), Varia: luiers.	1 omslag
439	Koffie, Thee. Opgeplakt op zwarte/witte vellen; deels verknipt. Bijgevoegd: los aangetroffen bladen (voorheen Verpakkingen); deels verknipt.	2 omslagen
<i>Zie hierna inv.nr 618: Kindermeel, 1947-1958.</i>		
Vgl. GAHt, CDG:		
440	Prijscouranten 1932-1938 (voorheen CDG I, inv.nr 11)	1 omslag

- Vgl. GAHt, CDG:
 441 Koffie, etalage, 1947?-1938. 1 omslag
 (voorheen CDG I, inv.nr 13):
 Tabbladen a-f, k, m; zwart/wit, drukwerk
- Vgl. GAHt, CDG:
 442 Verpakkingen 1 pak, 1 omslag
 (voorheen CDG I, inv.nr 14 resp. 16)
 peulvruchten 1959-1967; rijst, griesmeel 1960-1964.
 Bijgevoegd: zakjes chocolade e.d. (voorheen GAHt CDG 16)
- Vgl. GAHt, CDG:
 443 Verpakking soep 1942-1947. 1 pak
 (voorheen CDG I, inv.nr 12):
 Tabbladen A-U; incl. correspondentie met Keuringsdienst.
- Vgl. GAHt, CDG:
 444 Verpakking Poeders, 1945 1 omslag
 (voorheen CDG II, inv.nr. ?? Coll. De Bont)
 Karton: Pudding, Soep, bakmeel, griesmeel, Zijlstra.
Fragment van dossier; geperforeerd.
- grootformaat**
- Vgl. GAHt, CDG:
 445 Reclame drukwerk 1 omslag
 (voorheen CDG I, inv.nr 15)
 incl. postpapier, servies (1943-1935).
- grootformaat**
- Vgl. GAHt, CDG:
 446 Reclamedrukwerk, [ca. 1950] 1 omslag
 Fragment van een origineel dossier.
 Bijgevoegd: *Het eerste levensjaar.*
- grootformaat**
- Vgl. GAHt, CDG:
 447 Diverse stans-modellen. Register met verpakkingsmateriaal opgeplakt op rood papier; ook
 losliggend identieke exemplaren, [ca. 1935/40]. 1 band
 (voorheen: CDG II, inv.nr ??; Coll. P.J. van der Heyden; overgeheveld 2001).
- Vgl. GAHt, CDG:
 448 Reclamemateriaal Nrs 430-663 kranten, afbeeldingen van cliché's, correspondentie;
 etalagereclame, bonnen; 1942-1946 1 band
 (voorheen CDG I, inv.nr 7)
 Paginering 218-432
 Achterin: plagiaten
Originele band Afd. Reklame.
- Vgl. GAHt, CDG:
 449 Reclamemateriaal: Artikel-, prijs- en Reclamekaarten K.T.D. 1947-1955. o.a. stencil:
Etalage-courant nr 269 (1947) 1 band
 (voorheen CDG I, inv.nr 8)
- Vgl. GAHt, CDG:
 450 Reclamemateriaal Etalagereclame; ca. 1938- ca. 1946; opgeplakt en achterin losliggend 1 band
 (voorheen CDG I, inv.nr 9)
 Ongepagineerd; nrs K 1- K 211 en deel ongenummerd; *verwijzend naar nieuw boek 1946.*
Originele band Afd. Reklame.

Vgl. GAHt, CDG:

- 451 Reclamemateriaal, genummerd 1-180; opgeplakt en deels losliggend, namen van winkels; ca. 1940-1945; genummerd F 1- F 98; gelegenheidsmateriaal, Kloosterafd[eling]. Serviezen excursies; ca. 1935-1945. Met achterin: Bezorgdienst: boekjes 1 band
(voorheen CDG I, inv.nr 10):
Originele band van Afd. Reclame.

B. Werkdossiers Afd. Reclame

Verpakkingsmateriaal in de vorm van originele werkdossiers afkomstig van de Afd. Reclame van DG, bestaat uit een map met beplakt papier onder toevoeging van losliggend materiaal en correspondentie met ontwerpers en drukkers. In deze werkdossiers horen de her en der aangetroffen ontwerptekeningen thuis (vgl. inv.nr 339-343). Voorzover overgeleverd zijn zij intact gelaten door Scharenburg, die wel het een en ander eruit zal/kan hebben gelicht. Soms kunnen die dossiers allerlei bewerkingsstadia bevatten; soms zijn het niet meer de pure archiefdossiers. In dit verband moet tevens verwezen worden naar de controle die de Keuringsdienst voor Waren uitoefende. De nieuwe etiketten moesten namelijk, althans tenminste sinds de jaren veertig, ter goedkeuring worden voorgelegd aan die rijksdienst (zie inv.nr 443: correspondentie ca. 1942-1947 evenals inv.nrs 177-179 recentere correspondentie met opvolger Hamido 1963-1977).

Bij de beschrijving wordt het opschrift van het dossier overgenomen en werd het globaal op inhoud nagelopen. Met name enveloppen met correspondentie leveren dateringen. Alleen in het geval van afwijkend materiaal is dit nader aangegeven. Blanco gebleven exemplaren en zonder opschrift zijn vernietigd.

Eventuele nabewerking

Herinvoegen van ontwerptekeningen, drukclichés e.d. In dat gevallen kunnen lege werkmappen weer gevuld raken. Eén exemplaar van het eindproduct lijkt dan voldoende, omdat de kans groot is dat zich elders (bijv. in archiefdossier (III.A) of onder het losse verpakkingsmateriaal (III.C) identieke exemplaren berusten.

Herordening per produkt (zie Scharenburg-codes); daarbinnen op opdrachtgever, eerst binnenland dan buitenland.

- 452 (voorheen Doos Verpakkingen 1) 1 doos
Vedic American Coffee Ontwerpen (1965)
Vedic Reepwikkels(1959-1967)
Vedic Poederkoffie (1959-1963)
Zakken Groot (leeg)
Vedic Soepen Ontwerp
Vedic Soepen
Vedic T.V. chocolaatjes Ontwerpen (1959)
Vedic Butterscotch repen Ontwerp; correspondentie met V&D = Venda (1963-1966)
Vedic choc[olade] harten Ontwerpen (1959)
Vedic choc[olade] hagel (1959)
Vedic Choc[olade] letters Ontwerpen (1959-1968)
Vedic Koffie zakken (1959)
Frankford figuren Ontwerpen (engels; 1969).
- 453 (voorheen Doos Verpakkingen 2) 1 doos
Venda chocolate tablet
Soepen!
Fuere [= Thuere] thee (ontwerpen 1963-1964)
Frankford Choc.-figuren (ontwerpen; 1969)
Zakjes kleinverpakking
Vedic Hoorntjes macaroni
Mokka boontjes (1959-1960)
Pastilles (ontwerpen; 1961-1962)
Zakjes klein verpakking Negertjes Belami (1965)
Vedic vermicelli Krul- (1963)
Vedic choc. Letters.

- 454 (voorheen Doos Verpakkingen 3) 1 doos
 Paraat oploskoffie (ontwerp; 1968)
 Irma oploskoffie (scandinavisch; 1967)
 Espro gemalen vacuum koffie
 Gemalen vacuum Expro koffie (lege map)
 Mocafino cafe
 Capri repen (ontwerp; 1971)
 Irma cacao (scandinavisch; ontwerpen 1967)
 Heerengracht choc.letters (ontwerp; 1965)
 Beyers oploskoffie
 Bolletje koek (cliche's, ontwerpen)
 Expres koffiefilter
 Heerengracht tabletten (ontwerp; 1961, 1966)
 G.B. crackers (1965)
 G.B. choc. Beestjes (ontwerp).
- 455 (voorheen Doos Verpakkingen 4) 1 doos
 Choc. letters algemeen (sinterklaas)
 Lelion thee (frans)
 Boehme choc. Hagel (duits; ontwerpen; 1967)
 Victoria thee (frans)
 Marjorka choc. repen
 Le filtre cafe (frans)
 Drina goulash Original serbisches (duits)
 Bijenkorf Choc. Letters (1961)
 Pijnenburg choc. Repen
 Meurice cafe (frans; 1964/65)
 Maurice oploskoffie (1968)
 Assortis meringues (frans; 1968)
 Cadillac koffie
 Edah majorka reep (1966)
 Edah capri choc.
 Fera thee (cliche's; 1967)
 Yan brand name (1967)
 Velte choc. Hagel (duits; 1969)
 Pauwen Sorgeloos vruchtenzuurtjes Wonderette fruit
 Chibi reep(1967)
 Super unie thee
 Rijst (ontwerp; 1969)
 Fanchette bars (ontwerp 1968)
 Casino koffie (1968)
 Carnaby koffie (ontwerpen; 1967)
 Pauwen Sorgeloos soepen (frans)
 Super unie koffie
 Lege mappen: Espro koffie, Unie super koffie, Meurisse caramels fruits, Expres koffiefilter, Sourmix, Pauwen Sorgeloos speculaas, Kahrel Reepomslagen, Hema Crackers, Frankford Tabletten.
- 456 (voorheen Doos Verpakkingen 5) 1 doos
 Vruchten / groenten, Zuurkool, grauwe erwten, dates, perziken, manderijnen, fruitcoctail, ananas (duits, engels; 1951, 1957)
 Volendam tabletten / hagel / kattetongen
 Pepermunt (Duits, frans, engels; ontwerpen 1966)
 Vedic Repen
 Veleta, Hema (Ontwerpen; 1959, 1962)
 Vedic theedoosjes-etiketten (1961)
 Vedic napolitains (1961)
 Vedic Bridge pastilles (1959)
 Vedic Pastilles (ontwerp,; 1959, 1966)
 Vedic Prettablet (ontwerpen)

457	(voorheen Doos Verpakkingen 6) Lemberger Flying Dutchman (engels; ontwerpen) Lemberger show karton biscuits (engels; 1965) Lemberger rundettes (engels; 1960) Lemberger biscuits (engels; 1967, 1968) Lemberger petit beurre (1968) Lemberger show dozen fruitwikkels (engels, ontwerpen; 1963, 1964, 1962)	1 doos
458	(voorheen Doos Verpakkingen 7) Lemberger Cocoa (engels; 1956) Lemberger showkaart cacao Duits, engels; ontwerpen 1966 Lemberger sprookjes repen (engels; fotocliche's, striptekeningen Roodkapje (6 plaatsjes) Lemberger heatseal eitjes (engels; 196?) Lemberger zegels Voornamelijk ingredienten (engels; Duits e.d.; ontwerpen; 1960, 1961) Lemberger choc. sticks (engels; ontwerpen) Lemberger Davy Crockett (engels; ontwerp) Lemberger cowboys / indiaan (engels; ontwerpen) Lemberger mokkaboontjes (engels) Lemberger ciddy clock (engels; ontwerp) Lemberger diners club (engels; foto's, ontwerpen; 1960) Lemberger choc. ovals eggs (engels; ontwerp) Lemberger eitjes (engels). Puzzle candy blocks; 1955; koek Lemberger klompendoosjes (engels; ontwerpen; 1956) Lemberger napolitains ass[ortiment]. (engels; 1960) Lemberger blue ribbon box (engels; ontwerp) Lemberger sprookjes semisweet (engels) Lemberger mentol liquorice (engels; ontwerpen; 1963) Lemberger reepwikkels en omdoos (engels; ontwerpen) Lemberger chocolate flowers (engels; ontwerp) Lemberger Dutch cookies (engels).	1 doos
459	(voorheen Doos Verpakkingen 8) Lemberger choc. oublies (engels; ontwerpen) Lemberger pastilles (engels; ontwerpen 1956) Lemberger kattetongen (engels; ontwerp; 1959) Lemberger folders (engels; ontwerpen) Builen, Tuinder, slagerij, suiker	1 doos
460	(voorheen Doos Verpakkingen 9) Betuwe tabletines (engels) Ster oploskoffie Ook merkenloos, andere merken (Engels, Duits, Frans; ontwerpen) Charlot oploskoffie (Duits) Neutraal Happa babykreks (Duits) Neutraal tea anglais (Frans; ca. 1962) Meurise fruit caramels (Frans; ontwerpen) Macaroni enz Spaghetti, rijst, kant en klaar maaltijden, vermicelli.	1 doos
461	(voorheen Doos Verpakkingen 10) Olibet crackers (Frans, ontwerp) Simon de Wit Taggertjes aromatic Oploskoffie (ontwerpen) Simon de Wit thee (ontwerpen) Simon de Wit krakelingen Napolitains (ontwerpen) Tosco koffie (ontwerp).	1 doos
462	(voorheen Doos Verpakkingen 11) Meurisse caramels fruit (fotocliche) Orchardo tabletten repen (ontwerpen) Priba cheese corn indiacrackers (1965, 1967) Priba tabletten repen (1965, 1966)	1 doos

- Dekka koffieroom / tube (ontlening?, foto's, ontwerpen; duits; 1967)
 Dekka doosjes tube room (ontwerpen)
 Dekka koffie room (fotocliche)
 Dekka choc. Drank Soedant tabletten repen (1965, 1967)
 Schuitema Paraat oploskoffie (1966)
 Royal varsity Drop (fotocliche; 1967)
 Orgardo fondant Chocolate korrels (fotocliche)
 Cafe soluble le filtre (frans; 1967)
 Palette Bloembollen (fotocliche)
 Morning coffee biscuits (1968)
 Lege mappen: (geel 6 expl.)
 Haust Zamanda
 Medova koffie
 Clevera koeken
 Norica
 Rich Tea Biscuits
 Koekjes Tea for Two
 (blauw; 8 expl.)
 Dekka koffieroom
 Royal Varsity
 Orgando fondant
 Palette
 Morning Coffee Biscuits
 Rich Tea Biscuits
 Sour mix
 Koekjes Tea for Two.
- 463 (voorheen Doos Verpakkingen 12) 1 doos
 Superunie vacuum gemalen koffie, Roodmerk (1968, 1969)
 Karare choc. Eitjes (ontwerp; 1959, 1960)
 Karare choc. Klompjes (ontwerp; 1956-1963)
 Karare Naam vignet-wapen (ontwerpen)
 Karare cacao (ontwerp; 1956)
 Karare hagel (frans; ontwerpen; 1959-1961)
 Karare choc. letters (ontwerp; 1960)
 Karare wereldtentoonstelling Chocolate (1957, 1958, 1960)
 Karare paaseitjes (1956, 1958)
 Karare Stimela pudding Instant (1959, 1962)
 Diverse export soepen Garta Soepen (ontwerpen; 1964, 1967, 1968)
- 464 (voorheen Doos Verpakkingen 13) 1 doos
 arare pastilles (1960)
 Karare tabletten (ontwerpen; 1958, 1963)
 Karare nopri 25 jaar sukses
 Karare tabletines (1959)
 Karare napolitains (domino) (1959)
 Karare Hazelnooten blokken (ontwerp; 1957, 1960)
 Karare kattentongen (ontwerp; 1960, 1962, 1967)
 Karare reepwikkels (1959, 1960, 1963, 1965)
 Karare choc. Pasta (1959)
 Karare napolitaines (1956, 1958, 1960, 1965?, 1967)
- 465 (voorheen Doos Verpakkingen 14) 1 doos
Alle mappen in deze doos zijn van een afwijkend type zoals bij DG gebruikelijk. Verder blijken zij deels dichtgeniet. In alfabetische volgorde aangetroffen, zijn zij allemaal gemerkt met letter 'D'. Betreft het door Scharenburg aangemerkt als Dubbels?
 Beestjes / versnaperingen
 Caramels
 Doorelkaar gevulde melange, Belami, Rum pralines, tum tum, lolys, suikerwaar
 Drop

	Drups / drops Folieverpakking snoep en repen Fondant en borstplaat Grootverbruik Kaugum Pepermunt Schuimpjes Spekkies Toffee Vruchten / flikken / hartjes Zuurtjes (1959)	
466	(voorheen doos 16) Groene, rode, gele en blauwe mappen met opschrift (vroegst vermelde jaar): Verpakkingsmateriaal (zakjes bedrukt / onbedrukt) Limonadesiroop / sinaasappelgrenadine Dameskousen (2 expl.; o.a. object) Kerstkransjes. Ontwerpen/ wikkels Mini nylons (grilon, modica) (1967) Kerstsneeuw (1964) Kerstkransjes Chocolade speelwinketje	8 omslagen
467	(voorheen doos 17) Groene mappen met opschrift (vroegst vermelde jaar): Rijst algemeen (1957) Vruchten / witte hagel (1947) Limonade algemeen (1938) Margarine algemeen (oude verpakkingen 1913) Jam algemeen (1941) Chocolade / napolitain assortiment (1948) Builen	7 omslagen
468	(voorheen doos 18) Groene mappen met opschrift (vroegst vermelde jaar): Azijs algemeen (1942-1967) Speculaas / amandelspeculaas (1949) Augurken / tafelzuur algemeen (1940) Zangzaad (1941) Jampotdeksel / openner (1953) Chocolade / kattetongen (1951-1966) Zeeppoeier (1939) Cacao algemeen (oude verpakkingen. o.a. metaal 1922) Zakjes wichtgoed Pindarotsjes, ijscups, bigaro's, kokosblokjes e.d.	9 omslagen
469	(voorheen doos 19) roene, rode, gele en blauwe dossiers (met opschrift): Vruchtenlimonade: sinaasappel / frambozen bessen Patentbloem Suikerkristal (metaal) 1931/32 Chocolade (oude verpakking: algemeen, sluitzegels, builen) 1937 Bouillonblokjes (1944) Zout Wikkels: Chocolade / sprookjesrepen / metalen doos Chocolade/ beestjesdoosje Ontwerptekeningen/ omslagen/ doosjes e.d. Zachte zeep (1952) Kousen shocking colours (fotoserie in kleur) Kerstkrans	11 omslagen

- 470 (Voorheen doos 20) 7 omslagen
 Groene mappen met opschrift (vroegst vermelde jaar):
 Peulvruchten algemeen, bonen, erwten (1947)
 Vermicelli algemeen (1944)
 Tomatensoep met rijst (incl. oude verpakkingen), Verschillende soorten (1943)
 Maizena (Indiaan 1920?)
 Huishoudzeep (spaarmiddel)
 Vleesjuspoeder (1942)
 Gort Alkmaarse / parelgort, Snelgort (1942)
- 471 (Voorheen doos 21) 7 omslagen
 Groene mappen met opschrift (vroegst vermelde jaar):
 Pudding algemeen, Vanille, mokka, citroen, frambozen, roomsmak (1912)
 Chocolade mokkaboontjes (engels 1950)
 Sauspoeder Sinaasappel, vanille, frambozen (1924)
 Koekbuilen Gebak, koek algemeen (engels 1937)
 Toiletzeep algemeen, Familie, baby (1949, 1952)
 Chocolade vlapoeder/ custardpoeder (1948)
 Gritol Reinigingsmiddel (1951)
- 472 (voorheen DS 15) 13 omslagen
 Groene, rode, gele en blauwe dossiers (met opschrift):
 Tabletines
 Chocolade (duits)
 Suikerzakjes Kantine
 Munchener (ontwerp)
 Chocoladetablet / Melk / puur
 Oldtimers
 Kerstkaarsjes
 Chocolade figuren Sinterklaas (1931/32, 1958, 1956, 1955)
 Chocolade denneappels
 Chocolade Speelwinkeltje
 Hagel
 Beschuit (1955, 1952, 1955, foto beschuitbus)
 Koffie Koffiestroop (1947, 1944, 1940; metaal; ontwerp)
 Conserven groenten algemeen (1957, 1940; ontwerp)
 Lichtjes en lichtglaasjes (ontwerpen)
 Kerstbollen
 Varia: Farbtonkarte, opdrachtenveloppes
 Blanco map
 Zakken en pakpapier.
- 473 (voorheen doos 16) **BUITENFORMAAT**
 3 omslagen, ? mappen
 Kwatta Napolitains (frans, duits)
 Kwatta Pepermunt
 Kwatta Tabletten (1962-1963; tekeningen; correspondentie)
 Kwatta Chocolade
 Kwatta Kattetongen
 Duitsland kersttableaux
 Garta Kant en klaar schotels
 Rijstmaaltijden
 Gravures Tabletines
 Pepi koeken
 Kandijkoeken
 Duitsland tabletines
 chocolade letters / taai-taai
 sinterklaas
 Zakjes wichtgoed
 Pindarotsjes, ijscups, bigaro's, kokosblokjes e.d.

Chocolade Spoorweg (= zakjes wichtgoed)
Ontwerpen
Aluminiumfolie (1971).

Scharenburg-dossiers: DEELCOLLECTIE Scharenburg

Verzamelaar Scharenburg (zie hierna Deel IV) moet ook veel tijd gestoken hebben in het bijeenbrengen en ordenen van het ruimschoots voorhanden verpakkingsmateriaal. Daarbij heeft hij zeker gebruik gemaakt van originele dossiers, die hij op verschillende manieren aanvulde, maar ook uit elkaar haalde. Tegelijk introduceerde Scharenburg een nieuwe ordening en een codering die niet aantoonbaar samenhang met de oude archiefopstelling vertoont. Wat hij al had opgenomen, werd niet vernietigd maar als Dubbele exemplaren bewaard.

Scharenburg heeft de herordening niet kunnen voltooien. Voortdurend kwam er nieuw materiaal bij. Ook bij diverse latere verwervingsacties kwam telkens weer het nodige verpakkingsmateriaal boven water (zie III.C).

SERIE I; genummerde Amsterdamse archiefdozen 1-37.

Voornamelijk verpakkingmateriaal, rond produktentema's geordend door Scharenburg aan de hand van historisch gevormde bedrijfsdossiers en zelf bijeengebracht materiaal. Een alfabetische volgorde ligt hieraan ten grondslag, maar deze is niet consequent volgehouden.

Het gaat om verpakkingsmateriaal in de meest uitgebreide zin van het woord: buitjes, wikkels om producten, stickers, kartonnen doosjes, metalen dozen. Alles wat meer met de voorbereidingsfase te maken heeft, zoals ontwerpen, drukinstructies, blijken er ook tussen te zitten. Met name deze laatste moeten afkomstig zijn van DG zelf.

Scharenburg haalde originele archiefmappen soms uit elkaar en bracht de beplakte vellen over naar een eigen thematisch geordende serie (hier Serie I), die hij nummerde van 1-37.

474 (voorheen Doos 1)

1 doos

BOTERHAM-ARTIKELLEN

Ontwerptekeningen (op karton)

Etiketten voor jam (verschillende soorten) (op stempels: 1967)

Deksel van potje chocoladepasta

Honing, stroop

Appelstroop (metaal; ontwerpen; 1939, 1941, 1943, 1949, 1950, 1956, 1958, 1967)

Bijen/kunsthoning

Keukenstroop

Pindakaas (1948, 1965; grootverbruik, Duits, Frans)

chocoladepasta (choco, choc; Kon. Marine; 1940, 1956, 1964, 1968)

Grootverbruik

Huishoudjam

Chocoladepasta

Chocoladehagel

Appelstroop (ontwerp)

Bloemenhoning

Boterham artikelen

Choco (pasta)

Gestampte muisjes (ontwerpen; 1952, 1959, 1965, 1966)

Gemalen kokos

Kokosbrood

Hagel

Anijshagel (1965)

Chocoladehagel (puur, melk) (ontwerp)

Boterhamkorrels

Jan hagel (ontwerp; 1959?)

Koskoshagel

Sinashagel

Vruchtenhagel (sinas; ontwerp)

Witte hagel

Jam ,

Verschillende soorten; etiketten, zakjes (Engels; ontwerpen; 1948, 1950, 1953, 1958, 1959, 1960, 1967)

- 475 (voorheen Doos 2) 1 doos
VOOR BIJ DE BORREL
 Diversen (voor bij de borrel)
 Kaassandwiche (ontwerpen; 1965)
 Coctailprikkers
 Blowups (tomaat/kerrie)
 Cheessecorns
 Kaaswafeltjes
 Zoute bolletjes, stengels, gemengde zoutjes
 Tick tocks (ontwerpen; 1957, 1958, 1959)
 Pinda's, gebrand, Niet gezoute, Zoute (1965)
 Paprika chips (ontwerp)
 Crackers/ krecko's/ blowups (verschillende soorten; 1967)
 vierkante toostjes
 Noten (verschillende soorten)
 Bigarreux, gehakte sukade, (ontwerp; 1957?, 1959)
- 476 (voorheen DOOS 3) 1 doos
BLOEM EN BINDMIDDEL
 (Banket)bakkerspoeder
 Gelatine (1944, 1952, 1959, 1964)
 Boekweitmeel (1947, 1950)
 Aardappelsago/zetmeel (frans, duits; 1965, 1967)
 Maizena (frans; 1964)
 Tarwe/gerstegries
 Paneermeel (1965, 1966)
 Zelfrijzend bakmeel
 Pannekoekmeel (ontwerp; 1942, 1946, 1952, 1957, 1967)
 Cakemeel
 Cake(mix) (ontwerp; 1942, 1957, 1967)
 Tarwebloem (edel-)
 Patentbloem (ontwerpen)
 Sticker voor beschuit (1959)
 Roggebrood: volkoren, Limburgs, Gronings
 Sterrebrood
 Gesneden brood (diverse, o.a. weekend) (fotocliches; ontwerpen)
 Krenten brood/ bollen(1959; foto bekers, krentebrood)
 Gort: Alkmaarse, parelgort, snelgort
 Haverhout: vluhkokend, zonder koken (ontwerp; 1957, 1962, 1965)
 Cornflakes, maisvlokken (ontwerpen; bouwpuzzle Kon. Paleis Dam; 1956, 1957)
 Grootverbruik
 Tarwe/patentbloem
 Aardappelmeel
 Maizena
 Cakemeel
 Tarwegries
 bakmeel
- 477 (voorheen DOOS 4) 1 doos
CACAO
 Automaten cacao (groenmerk / premix)
 Hollandischer Kakao (Duits) incl. ontwerpen
 Goudmerk
 Blauwmerk
 Roodmerk (1956, 1953, 1951)
 Poeder/pulver, Brabant (duits)
 Instant/oplos

478	(voorheen DOOS 5) Snoep Algemeen (door elkaar) Snoep, koffiestroop, dropzuurtjes, Haagse hopjes, stroopbabbels, rum parlines, gevulde melange, lolly, eucalyptus, vanille batons, Pick en mix, hoestmelange, Belami, haverstro (engels; Pasen. Kerstmis) (1956, 1962, 1967, 1968) Beestjes (1957), melkchocolade (engels, duits) Caramels Fruitcaramels, fruitella, fruitomel, roomcaramels Drop Zoute, boerderij, dropdrups, Jojo, katjes, knoopjes, Jujubes, groentjes, zoute, zoute griotten, haverstro, antihoest, hoestmelange, salmiakruitjes, wintermelange, dubbelzout, heldere, lasso (1968; engels) Drups / drops / babbels / hopjes melange, fruit, vruchten (verschillende soorten), winter, koffie, hoest, stroop, drop, pepermunt, meimix (engels: sugarsounds, summersweets, oklahoma) (1943, 1948, 1949, 1967) Fondant / borstplaat / roosjes Harten, room, fantasie (sinterklaas, Pasen) (1959, 1965, 1967) Sourmixed, mixed fruit, eucalyptus, zoute drop etc. Repen/folieverpakking Het snoepje van de week, strooigoed, repen Drie / tien voor (...) (1965, 1967) Kauwgum Gomballen, bubbelgum Pepermunt Medicinale, dessert, kristal, dragees (1948) Snoepje van de week (1967) Schuimpjes St.Nicolaasschuim, eitjes Spekkies Toffee Vanille, gemengde, nougat, drop, fruit (verschillende soorten), room-vanille, chocolade, mint, hap(brok) (engels) (1967) Vruchten (flikjes / hartjes / figuurtjes) Mixed fruit (verschillende soorten), tutti frutti (engels) (1968) Zuurtjes (zie ook toffee) Gevulde vruchten (1967)	1 doos
479	(voorheen) Doos 6) Chocolade De Gruyter Betuwe / DG dinersclub Duitsland (1966) Bonen Cappucino Mokka (engels, frans) Rhumboon/vaatjes jamaicarum Creation Melkchocolade, verschillende soorten (frans) Dieren (engels) Flikjes Toverblokken (bouwpakket, verkeersborden) Gevulde / likeur chocolade (zie ook hazelnoten) Varsity, sticks, hap (duits) Goud(duits; 1966) Kattetongen (engels; 1965, 1966)	1 doos
480	(voorheen Doos 7) Chocolade	1 doos

- Kerstkransjes
Musket, fondant, klokjes, denneappels, gesuikerd (1966)
Paaseitjes
Easter figures (zilverpapier; engels, duits; 1966-1956)
Pastittels
Advocaat, rhum, mint (historische figuurtjes; oranje)
Picnic(blok)
(verschillende soorten; 1955-1967)
Roundettes (1962-1963)
Squares, Tablet(tines), Napolitain (assortiment)
Oublies, prettablet (zilverpapier; duits, engels; 1962-1966)
Opm. Feesttablet. Opening 200ste zelfbedieningswinkel Leidse Vaart A'dam nov. 1959
- 481 (voorheen Doos 8) 1 doos
Chocolade
Taai-taai
Zwarte Piet, Honing, pop(jes), Zie de maan. (1941?, 1957-1960)
Blocks
Puzzle candy (figuurtjes), televisie (engels)
Letters / Harten
Zwarte Piet, Sinterklaas (1966, 1965, 1957-1952)
Diversen
Pop choc, picnicrepen, bloemen, fondant, assortiment, (nood)rantsoen, saus, munten (9x), klompjes, Volendam; stripvelhalen: Rood Kapje, Klein Duimpje, Flintstones (engels, duits; 1965, 1966)
- 482 (voorheen Doos 9) 1 doos
Chocolade
Glasnegatief
Zakjes (1961, 1952, 1947)
Bon-bons
Varsity
Hazelnot, mokka (zie ook gevulde ch.)
Torentjes, karare, kokos. Risotto, brabant (engels, duits; 1955, 1956, 1966, 1967)
Puur
Eurotablet (1961, 1962, 1967)
Melk
Reclamesticker: *Even lezen. Maandblad voor het hele gezin*; zomervacantietablet, hangar, bouwpakket bootje, verkeersborden, heelal, brandweerautotjes, treintjes, raceautotjes, garage, cowboy's, fabeltjeskrant, zuiderzee (1966; engels)
Melk / Puur
Bouwpakket maanraket, bootje, helikopter, auto, televisie-, schoolrepen. Heerengracht (1955, 1956, 1962, 1967; engels, frans)
- 483 (voorheen Doos 10) 1 doos
Dranken
Limonadesiropen; verschillende soorten, limonette, zonder prik, gazeuse, orangeade, friola, frili, basis, grenadine, tonic, top up, cola,; grootverbruik.
Vruchtendranken / sappen (zie ook Vruchten) ; Jus d'orange, appel, framboos, druiven, tomaten; florida, grenadine, orangeade fantaisie (1953, 1966, 1968; engels, duits, frans)
Chocolademelk; Cacaomalt, subico (duits)
Bier; pilsner, Bier van Pieters, oud bruin, extra lager. Munchener, pils; ook frisdranken (1940, 1952, 1959, 1966)
Exellente wijnen
Port, vermouthe (1956, 1958, 1959)
Aperitiefs / wijnen; Rode / witte, Spaanse / Griekse / portugese, Moesel, vruchten, Compagnon, sherry, Beaujolais, Voorburg, Castellon (zoet-rood), vermouthe, rose
Slijterij; Likeur, (verlof)schilletjes, fladderak, jet-set, advocaat; ook menthol liquorice pastilles (engels). (1937, 1938)

- 484 (voorheen Doos 11) 1 doos
Groenten
 Verpakking
 Builen (tuinder, orta) (1959).
 A-G: aardappel, andijvie, asperges, bleekselderie, bieten, boerenkool, capucijners, champignons, ,(frites) Patat, gemengde groenten (1956, 1957)
 erwten (met wortelen) grijs, split, groene (1965)
 Snijbonen / Sperciebonen
 Spek-. pronkbonen
 Spinazie / Tuinbonen
 S-Z: Schorseneren, Uitjes (fruitjes), Worteltjes, Rode kool, zuurkool
- 485 (voorheen Doos 12) 1 doos
Huishoudelijke artikelen
 Verlichting
 Schoenen creme (metaal) / veters
 Toilethygiene
 Rensa (= schoonmaakmiddel)
 Diversen (trefwoorden naar doosopschrift)
 Auto onderhoudsmiddel, boterhamzakjes, stofdoeken, vaatdoeken, dweil, kaarsen, kachelpoets, keukenrolhouder, onderzetters, panlap, petsextract, metaalpoets, pedaalemmerzak, spons, panneboender, teakolie, was (linoleum, meubel, wrijf, zelfglans, vloeibare), waslijn, wasknijpers, staalwol, zeem (1937, 1948, 1950, 1957, 1960) (metaal)
 Objecten: DG deksel (wrijfwas), DG deksel (schoencreme) (2 expl. in dossier).
- 486 (voorheen Doos 13) 1 doos
Koek A – L
 Beurre petit-, biscuit (en bakwerk), banket, bitterkoekjes, bossche koek, bretagne; (1964)
 Cake, cafe noir, citroensterren, choco (bosjes), confijt, croquette, croquant; (frans)
 Duet;
 Eier;
 Festival, fijne, fourre, frou frou;
 Gember, gesneden, gogo wafels;
 Honing (1937, 1960)
 Kandij, gevulde koek, koffie, kokos, konings, kransjes; (duits, engels)
 Limburgse;
- 487 (voorheen Doos 14) 1 doos
Koek M-Z
 Marie. mocca;
 Nella, nonja, duet;
 Ontbijt (1937, 1938, 1940, 1952);
 Picnic;
 Rand, rich tea rumsticks, rondo;
 Snipper, sinas, sprits, siroop, speculaas, sticks (div. soorten), sukade (duits; 1941, 1950, 1955, 1960, 1972, 1974);
 Tafel (1940);
 Vingers lange, volkoren, vruchtenkoek;
 Zand;
 Wafels, wener;
 Zegel.
 Gebak / cake
 Grootverbruik
 Gouden sleutel (banket, staaf)
 Door elkaar / assortiment
- 488 (voorheen Doos 15)
Koffie
 Koffiemelk / room
 Slagroom, kunstcreme, Friese meisje, biomel, halfvol (1940, 1941, 1951, 1953, 1957-1960)

	Mout (1947, 1952, 1965) Pee (1921) Oplos Extractpoeder, Mokka (frans, duits; 1956) Oranjemark (1952) Roodmerk Royalty Sprint oplos Super (1955, 1965) Surrogaat (= gerst, veldbonen, peekoffie) (1957, 1948, 1942, 1945) Vacuum Goud dessert, roodmerk, zilvermerk, paarsmerk, a-extra. Oranjemark, rood-a merk	
489	(voorheen Doos 16) Koffie Algemeen Coffeine-vrij, cichorei, santri, gemalen, subito, mokka-filter, espresso, snelfilter, aroma (Kon. Marine; frans) Blauwmerk (1952) Briljant Bruinmerk Dessert Mokka, (goud-)dessert, melange Export ;Moka, royalty, reveille, direkt, servis, aroma, mocaraba (frans, engels, duits) Filter; Snelfilter, koffiefilterzakjes, rond filters Goudmerk; Holland gold, (1952) Grootverbruik (o.a. voor automaten); Hotel / restauratie melange; American coffee (vliegtuigjes; KLM) Jago (Scandinavische markt?) Kleuren / neutraal; Zakjes vooroorlogs? (o.a. kranteknipset; fotocopie)	1 doos
490	(voorheen Doos 17) Pasta Macaroni; ; Band, schelpjes, hoorntjes, spiraaltjes, lintjes; eier-noedels (1944, 1962, 1974, 1976); speciaal, pikant, milanese; met ingrediënten; Pasetto, kant en klaar; vlugkokend (1966) Spaghetti (met ingrediënten) (Duits).	1 doos
491	(voorheen Doos 18) Pasta Vermicelli / Grootverbruik Vermicelli; Franse, gesneden, figuur, middel, krul, draad, engelhaar (frans) Rijst / Grootverbruik; Kant en klaar, tafel, pap, gebroken, goede, wonder, zelfdrogende, reuze; met verschillende ingrediënten	1 doos
492	(voorheen Doos 19) Pasta <u>Dia's</u> diepvriesmaaltijd Ook nassi en bami. Grootformaat (9 expl.); eigendom: Grobo Zundert(?). Diepvriesmaaltijden (diverse soorten) Kant en Klaar Groenten; Ideaal voor camping, picnoc, weeleind en vakantie Aardappelpuree Nasi Goreng/ Schotel Bami Goreng Mie (1972) Grootverbruik macaroni / spaghetti	1 doos
493	(Voorheen Doos 20) Specerijen, zuren en sausen Saus in droge vorm	1 doos

- Specerijen, Gember, Stengember, gesneden, Kaneel Surrogaat (1942, 1947, 1948, 1955; metaal), Kruidnagel, Laurier, Nootmuskaat (1947, 1948; metaal), Paprika zoetzuur, Peper Witte, surrogaat (1947, 1948; metaal),
Nasi-gorengkruiden, bamigroenten / Sajoeran kering, Sambal Oelek, Sojasaus / Ketjap manis (1973/74)
Zuren en Sausen; Atjar tjampoer, Azijn, Augurken, Gesteriliseerde, zoetzuur
Ketjap Manis / sojasaus (1968)
Komkommer
Mayonaise, Frites-saus; grootverbruik (1949)
Mosterd 1947 (metaal; frans)
Olijven
Piccalilly (1942)
(Zonnebloem-sla)olie / saus / mix, grootverbruik (1950, 1957, 1958, 1961; duits)
Tomatenketchup (1968; duits)
(Zilver)uitjes / tafelzuur (1942)
- 494 (voorheen Doos 21) 1 doos
Soep
Soep in pakjes A t/m J; Verschillende soorten groenten en vlees; familie, winsor, julienne
Voordelig camping pakket (duits, frans, spaans; 1958)
- 495 (voorheen Doos 22) 1 doos
Soep
Soep in pakjes K t/m Z; Idem K t/m R; Verschillende soorten groenten en vlees; koninginne (spaans); Idem S t/m Z; verschillende soorten groenten en vlees; seltoma; tapioca (engels)
- 496 (voorheen Doos 23) 1 doos
Soep
Aroma (1941, 1942, 1944; ontwerp)
Bouillon; Blokjes, poeder, extract; vlees, kippe-, vleesjus, jus (engels)
Bouillon soep; Zout-arm, gekookte kip, kippenvet (ontwerpen; duits, engels)
Grootverbruik, Incl. overzicht calorieën en voedingsbestanddelen (Ontwerp)
Soep in blik en instant
Soepgroenten, Diepvries (1947, 1951). Zie ook map Groenten
- 497 (voorheen Doos 24) 1 doos
Panty / textiel
Textiel; Dameshemd, Dames / heren / jongens / meisjes / baby- slip / singlet, (Oogjes)luiers, hydrophyl (ontwerp), Badhanddoek, Keukendoek, Slopen, Lakens, Theedoek
Nonfood-lijst, Overzicht van artikelen, met prijzen en BTW, 1967 juni 26.
Mininylon
kous, pantys, Modica, Panty-nylon, kousen, netkousen, wandelkousen, Grilon, Wandelkousen, dameskousen, elasta, andere merken, panty's (scandinavisch, duits)
Sokken / Grilon, Heren-, kinder-
- 498 (voorheen Doos 25) 1 doos
Thee
Varia, Modern theezetten
Huishoud, Roodmerk, Gebroken, grove (1960), Oranjemark / Blauw / Paars, Roze, Zwart, Groen, Bruin, Goud, Mint / citroen, rum, manderijn, Nouveaute (ontwerpen)
China, Ceylon (engels; ontwerpen), Engelse / Assam, Java
Super / dalmor, Theezakje (ca. 1951)
Darjeeling melange, Groen / assam
Korrel
Grootverbruik, Instant, Thee-extract (engels), Blend
- 499 (voorheen Doos 26) 1 doos
Was- en reinigingsmiddel
Wasmiddel, Gritol, trexop (1954 ev, 1962)
Wolwas (1949, 1955)

- Fijnwas, (ontwerp)
 Zelfwerkend wasmiddel
 Bleekmiddel, Blauwsel (1937?, 1957, 1959; ontwerp; frans)
 Stijfsel (1950, 1957, 1959; frans)
 Reinigingsmiddel, Kwixop, rensa (ontwerp)
 Afwasmiddel, Strandset
- 500 (voorheen Doos 27) 1 doos
Vla, Pudding, IJs
 Instant-pudding / mix, Zonder koken. Diverse soorten (1958, 1959, 1960, 1967; engels, duits; ontwerpen)
 Puddingsaus (1947?, 1954, 1965, 1967; ontwerpen; grootverbruik)
 Gries-, Flan pudding (1967; grootverbruik; ontwerpen; bouwtekening 1959)
 Vla, Instant, poeder, custard, goudensleutel
 Grootverbruik (1967, 1969)
 IJs, Poeder, ijslolly (deksels, foto's)
- 501 (Voorheen Doos 28) 1 doos
Vla, Pudding, IJs
 Puddingpoeder grootverbruik, (verschillende soorten)
 Puddingpoeder A t/m F (1956, 1951)
 Puddingpoeder E t/m Z Veredeld aardappelmeel (1949, 1956, 1953; ontwerpen)
- 502 (voorheen Doos 29) 1 doos
Vis Vlees
 Diversen (vleesschaal, ontwerp; metaal; 1956, 1975) Goulash; hachee, Kroket, Ragout, Kuiken, Grootverbruik, Vleeszakjes, Ham, Gehakt- / soepballen
 Worst; verschillende soorten; Sandwich, thee, cocktail, borrel, knak, party, tafel, rook (metaal, labeltjes; 1957, 1965)
 Vis; (vispasta; 1941, 1958; ontwerp) Krab, Haring (ontwerp 1958), Kabeljauw (frans), Makreel (ontwerpen), Rolmops, Sardines (1952; ontwerp; engels, frans), Schelvis (lever), Tonijn (engels), vissticks, Wijting, Zalm (ontwerpen)
- 503 (voorheen Doos 30) 1 doos
Vruchten
 Zuidvruchten; Amandelen, Dadels (ontwerp), Pruim (ontwerp), Abrikoos, Rozijn (1958), Krent, Tutti frutti
 Peulvruchten, Bonen witte / bruine, kant en klaar; in tomatensaus, buitenlandse, Hollandse, kapucijners
 Dubbel groenten
 Appelmoes
 Op siroop, grootverbruik (1950?, 1958, 1959, 1960, 1967; ontwerpen)
 Tomatenpuree, Grootverbruik (1942, 1946, 1948, 1952, 1957; foto, ontwerpen)
 Fruitsap; zie ook Vruchtendrank; aardbeien, ananas(sap), bessen, bramen, frambozen, grapefruit, kersen, kwetsen, mandarijnen, peren, perzik, pruimen, reines claudes, fruitcocktail, druiven (1937, 1940, 1941, 1948, 1950, 1956, 1957, 1958, 1962; ontwerpen; engels)
- 504 (voorheen Doos 31) 1 omslag
Zeep
 Toiletzeep, Zeepsponsjes, bad-, grootverbruik (ontwerp; engels; 1960) Bloemenzeep, Verschillende soorten zeep (1962, 1967), Zachte zeep (ontwerp), Huishoudzeep, Badzeep, Overvete / Kinder
 Grootverbruik (ontwerp)
- 505 (voorheen Doos 32) 1 omslag
Boter / kaas / eieren
 Eieren, Kukelvers klasse 1 en 3 (Ontwerpen)
 Margarine / Roomboter; botervloot, ongezoute, planten, tafel, Vivi, cadeaulijst (frans, ontwerpen; 1952)
 Frituur / braadvet, Gesmolten (ontwerp; 1954)

- (Smeer)kaas
volvet (Ontwerpen; 1956-1966)
- 506 (voorheen Doos 33) 1 omslag
Kindervoeding / Dierenvoeding
Kindervoeding, Karvan Cevitamsiroop (engels), Meel / Bloem Grootverbruik, noodverpakking (1964, 1967), Biscuits (foto)
Babyvoeding (1968)
Kleutervoeding (ontwerp; 1966-1968)
Dierenvoeding
Potaarde / Koeienmest ? (foto, ontwerp)
Opvokvoer
Vogel, hond, kat / poes
Zang, rubs, kanarie; schelpzand; vlees, hondenbrokken, Poezendiner, brokken (ontwerpen)
- 507 (voorheen Doos 34) 1 omslag, 1 deel
Kadoverpakkingspapier / schrijfwaren
Kadoverpakkingspapier
Kastpapier, kerst, sinterklaas (ontwerpen 1960, 1963)
Schrijfwaren; potloden / balpennen (ontwerp), Notitieblokje / boekje, Schriften / cahiers (ontwerpen), Enveloppen, Schrijfblok
- 508 (voorheen Doos 35) 1 omslag
Bloemen en suiker
Bloemen, Bloemschikpakket (ontwerpen, foto's; 1967, 1968)
Suiker, poeder, Klontjes (ontwerpen), Basterd, Witte (1958)
Zoetmiddel (ontwerpen)
Vanillesuiker (1921?, 1958)
- 509 (voorheen Doos 36) 1 omslag
Hygienisch verband / Sanitairpapier / Wondverband
Hygienisch verband
Sanitair papier, Onderzetter, Tissue, Servetten (ontwerp), Zakdoekjes,
Wondverband, Belofast, Self-ironing cotton, Zig-zag watten, toilettonsjes
- 510 (voorheen Doos 37) 1 omslag
Lichaamsverzorging
Mondverzorging; Tandborstel (ontwerpen; 1958), Tandpasta (1957)
Haarverzorging; Borstel, Shampoo (vouw instructie; engels; ontwerp; 1963), Hairlotion,
Haarversteviger
Huidverzorging, Doucheschuim, Handlotion (engels; 1966)
Scheerartikelen; zeep
Zonproducten (ontwerpen), Saddle
Haarcreme, pre / after shave, hair lotion (engels)

Evaluatie

Deze door Scharenburg in de jaren negentig opgebouwde verzameling van verpakkingsmateriaal in de meest ruime zin van het woord krijgt door zijn omvang een bijzonder waarde. Hij bouwde die op aan de hand van de collectie van Afd. Reklame, wellicht restanten her en der uit het bedrijf, en wat hij van particuliere zijde bijeenbracht. Zijn ordening is een alfabetisch-thematische. Deze gaat niet terug op het systeem dat de DG hanteerde, welk vorm dat dat ook gehad moge hebben (zie Serie II: Verpakkingen). Scharenburgs ordening is wel voor hedendaagse onderzoek toegankelijker en verdient intact te blijven.

Dit verpakkingsmateriaal van alle mogelijke producten die DG verkocht geeft een aardige kijk op de verhouding tussen producent en consument. Enerzijds wat de producent dacht te kunnen verkopen door de consument op bepaalde elementen aan te spreken; anderzijds hoe de klant gevoelig blijkt voor bepaalde emotioneel geladen begrippen. Dit alles brengt fraai de tijdgeest vooral die van de periode ca. 1940 tot ca. 1970 in beeld. Tegelijk ziet men de ontwikkelingen op het vlak van reclamadesign in die jaren.

Ook het woordgebruik verradt veel van die tijd. Adjectieven resp. superlatieven weerspiegelen de trendgevoeligheid van zowel producent als consument. Merknamen / fantasienamen blijken doorgaans een kortstondig bestaan te kennen. Associatie met landen en volken (mais = indiaan; thee = Indie / kolonien; Volendam chocolade = klederdracht en klompen (niet alleen voor de export; ook voor de binnenlandse markt) roepen gevoels op van vertrouwdheid dan wel betrouwbaarheid. Ontwikkeling van een logo leest men eveneens af aan de etiketten: lange tijd voerde DG een pseudo-wapenschildje. In de loop van de jaren zestig wordt dit vervangen door een abstracte lijnvoering van de letters DG. Later ook toegepast op Metro-markt (1966) en dergelijke nevenbedrijven. Veranderend consumptiepatroon tekent zich af in de verschuiving van aanbod over de periode ca. 1940 tot ca. 1970. Surrogaat-producten tijdens de oorlogsjaren 1940-45 met zijn schaarse aan importproducten moesten uitkomst bieden en de schijn van normaliteit ophouden. De beschikbaarheid van volwaardige produkten wordt in de Wederopbouw-tijd (eind jaren veertig, begin jaren vijftig) volop aangeprezen. Dit cumuleert in het doorbreken van de algemene welvaart midden jaren zestig; het consumptietijdperk breekt aan. Het assortiment breidde zich explosief uit. De klantvriendelijk-chique 'Grutter' werd een zelfbedieningszaak en uiteindelijk een supermarkt voor de massa. In deze tijden van welvaart en overvloed aan alles slaat de attitude ten aanzien van eten om. Was volvet nog een positief begrip in het verleden, reclamewoorden zoals halfvet, mager, e.d. verwijzen voortaan naar gezondheid en gezond leven.

Dubbelexplaren

511-549 **SERIE II: Dubbels van serie I**

Oorspronkelijk genummerd 1-30; niet aaneensluitend. Correspondeert met rubricering / nummering van dozen in Serie I.

Totaal: 31 dozen.

Niet in detail beschreven. Globaal gecontroleerd aan de hand van inventaris op Serie I. Niet per exemplaar gecontroleerd.

511	(voorheen Doos Dubbel 1) Botenham-artikelen	1 doos
512	(voorheen Doos Dubbel 2) Bloem en bindmiddel	1 doos
513	(voorheen Doos Dubbel 6) Chocolade	1 doos
514	(Voorheen Doos Dubbel 7) Chocolade	1 doos
515	(Voorheen Doos Dubbel 10) Dranken	1 doos
516	(voorheen Doos Dubbel 11) Groenten	1 omslag
517	(voorheen Doos Dubbel 11) Groenten	1 omslag
518	(Voorheen doos Dubbel 11) Groenten	1 omslag
519	(voorheen Doos Dubbel 12) Huishoudelijke artikelen	1 doos
520	(voorheen Doos Dubbel 13) Koek	1 doos

521	(voorheen Doos Dubbel 13) Koek	1 doos
522	(voorheen Doos Dubbel 15/16) Koffie	1 doos
523	(voorheen Doos Dubbel 15/16) Koffie	1 omslag
524	(voorheen Doos Dubbel 16) Koffie	1 omslag
525	(voorheen Doos Dubbel 17) Macaroni	1 doos
526	(voorheen Doos Dubbel 18) Rijst	1 omslag
527	(voorheen Doos Dubbel 19) Nassi Bami	1 omslag
528	(voorheen Doos Dubbel 20) Zuren en sausen	1 doos
529	(voorheen Doos Dubbel 20) Sausen	1 doos
530	(voorheen Doos Dubbel 21/22) Soep	1 doos
531	(voorheen Doos Dubbel 22/23) Soep	1 omslag
532	(voorheen Doos Dubbel 23) Soep	1 omslag
533	(voorheen Doos Dubbel 24) Panty's	1 omslag
534	(voorheen Doos Dubbel 24) Textiel	1 omslag
535	(voorheen Doos Dubbel 25) Thee	1 omslag
536	(voorheen Doos Dubbel 25) Thee	1 omslag
537	(voorheen Doos Dubbel 26) Was- en reinigingsmiddelen	1 omslag
538	(voorheen Doos Dubbel 27) Pudding	1 omslag
539	(voorheen Doos Dubbel 27) Vla	1 doos
540	(voorheen Doos Dubbel 29) Vlees	1 doos

541	(voorheen Doos Dubbel 29) Vis	1 doos
542	(voorheen Doos Dubbel 30) Vruchten	1 doos
543	(Voorheen Doos Dubbel 31) Zeep	1 omslag
544	(Voorheen Doos Dubbel 32) Smeerkaas, diervoeding	1 omslag
545	(Voorheen Doos Dubbel 33) Kindermeel, kindervoeding	1 omslag
546	(voorheen Doos Dubbel 34) Schrijfwaren	1 omslag
547	(voorheen Doos Dubbel 35) Suiker	1 omslag
548	(voorheen Doos Dubbel 36) Sanitair papier, servetten	1 omslag
549	(voorheen Doos Dubbel 37) Lichamelijke verzorging	1 omslag

Evaluatie

Exemplaren die mogen gelden als stadia van ontwerp afgaande op manieren van vervaardiging, opmerkingen, gestempelde datering, fotocliche's, e.d. werden eruit gelicht en zoveel mogelijk ingevoegd in de werkdossiers. Gezien de omvangrijke hoeveelheden verpakkingsmateriaal in dit gehele fonds lijkt controle of men daadwerkelijk te doen heeft met dubbele exemplaren ten opzichte van SERIE I minder zinvol. Aandacht verdienen vooral originele blauwe mappen en daarin horende beplakte vellen van de Afd. Reclame.

Na deze uitzuivering is de waarde van dit bestand minder relevant. Het is dan de vraag wat met dit bestand dubbels te doen? Overdracht aan andere instelling (archieven, instituut voor industriële vormgeving, toegepaste kunst, of iets dergelijks) verdient voorkeur boven vernietiging.

Nabewerkingen

Zoals boven aangegeven is, werd het dubbelbestand nog eens nagelopen op materiaal met een meerwaarde vanuit het oogpunt van de ontwikkeling van het design. Die zijn overgeheveld naar Afd. Reclame. Daarna gingen eveneens fragmenten van Archiefdossiers; zo ook drukproeven. Dikke pakken met identieke exemplaren werden gereduceerd tot enkele, doorgaans minstens drie exemplaren die tot op het niveau van drukcodenummering en subcoderingen werden gecontroleerd. Een dergelijke aanpak had Scharenburg al toegepast op sommige onderdelen. In het bijzonder notities of andersoortige aantekeningen, meestal met datumaanduiding, werden bewaard, terwijl juist Scharenburg die als storend element overbodig achtte! Dit alles betreft overwegend relatief jong materiaal uit de jaren rond 1970. Ouder verpakkingsmateriaal werd in de regel wel allemaal bewaard. Dat vormde maar een gering deel. Vooroorlogse verpakkingen troffen we nauwelijks aan. Materiaal van geringe formaat is meestal niet verder uigeselecteerd.

C. Los verpakkingsmateriaal

Scharenburg's thematische ordening is eveneens aangehouden voor het resterende, los aangetroffen materiaal. Deze opberging dient niet alleen een snellere raadpleging maar tevens een toekomstige integratie en selectie c.q. vernietiging.

Er bestond een geordende reeks door het NB-Museum gemaakt, waarbij tot op zekere hoogte dubbels waren verwijderd (vier kisten hangmappen). De Scharenburg-code is aangehouden. Daarvan

is een gedetailleerde beschrijving opgesteld door conservator Ingrid Sonderen beschikbaar (merknaam, gewicht, prijsopgave, opdrachtnr. e.d.) De individuele stukken kregen bovendien een signatuur (DG [getal]).

Na de bruikleengave aan het Stadsarchief is in het kader van de voorbereidingen op dit overzicht van de totale Collectie DG een tweede reeks ontstaan van stukken die niet in voorgaande series, reeksen en bestanden van het geïntegreerde overzicht bleken te passen. Hierbij werd eveneens de Scharenburg-ordering aangehouden, maar niet op stuksniveau beschreven.

Beide reeksen met los verpakkingsmateriaal zijn hier nu in elkaar geschoven met enige aanpassingen. Opgenomen is met name verpakkingsmateriaal voorzien van een datering ofwel een getal van de oplage; concepten, tekeningen e.d. zijn ondergebracht bij Afd. Reclame (zie hiervoor). De NBM-beschrijving stemt hierdoor niet meer geheel overeen met de inhoud van de omslagen die op onderdelen kan zijn aangevuld of overgeheveld.

Veel van het door Scharenburg onbewerkt gelaten verpakkingsmateriaal betreft bedrijven die niet direct met DG te maken hadden, de exportartikelen en de opvolgers.

Nabewerking

Met de samenhangende reeksen aan geordend verpakkingsmateriaal, namelijk originele archiefmappen naast de Scharenburg-mappen, verdienen deze stukken beslist geen voorrang. In het meest negatieve geval zou een stuk hier reeds voor de vierde of vijfde keer kunnen voorkomen! Alles zou met deze hoger te waarderen reeksen gecontroleerd moeten worden: van wat reeds daarin aanwezig blijkt, kunnen de losse stukken worden vernietigd.

Bij de selectie c.q. vernieging dient afgaande op het historische belang al het materiaal ten tijde van DG, zeker als het dateert vóór de jaren-1960, met terughoudendheid te worden gehandeld. Het minst belangrijk is zeker het jongere verpakkingsmateriaal afkomstig van de opvolgerbedrijven (jaren-1970), dat als minder uitgesproken zonder meer het eerst voor vernietiging in aanmerking komt.

550	Losse verpakking (nrs 1-5): 1. Boterhamartikelen 2. Borrelhapjes / Crackers, zoutjes 2. Borrelhapjes / Toast 3. Bloem en bindmiddel 4. Cacao 5. Snoep en drop	6 omslagen
551	Losse verpakking (nrs 6-9): 7-9. Chocolate	4 omslagen
552	Losse verpakking (nrs 10-14): 10. Dranken: wijn, bier 11. Bonen 11. Groenten 11. Aardappelen 12. Huishoudelijke artikelen: Muurverf e.d. 13-14. koek	9 omslagen
553	Losse verpakking (nrs 11): 11. groentenconserven.	1 doos
554	Losse verpakking (nrs 15): 15. Koffie	5 omslagen
555	Losse verpakking (nrs 16): 16. Koffie	4 omslagen
556	Losse verpakking (nrs 17): 17. Pasta	8 omslagen
557	Losse verpakking (nrs 18): 18. Rijst	10 omslagen

558	Losse verpakking (nrs 19-20): 19. Pasta, mie 20. Specerijen, zuren, sausen	7 omslagen
559	Losse verpakking (nrs 21): 21. Soep 24. Textiel 24. Thee	8 omslagen
560	Losse verpakking (nrs 26-30): 26. Wasmiddel 27-28. Pudding 29 Vis vlees, vruchten	8 omslagen
561	Losse verpakking (nrs 31-37; varia): -. Varia. NB. Deels bedrijfsarchief Afd. Reclame.	10 omslagen
562	Verpakkingsdoos DG fijnste margarine, 33 [pakken].	Grootformaat 3 1 stuk

GAHt, CDG II, inv.nrs (passim):

Verpakkingsmateriaal varia.

Het bestand aan verpakkingsmateriaal, eigendom van GAHt, was na inv.nr 444 dermate weinig en onbeduidend dat het ingevoegd is in de uitgebreide dossiers van NBM.

IV. DEELCOLLECTIE SCHARENBURG

Bijengebracht zijn verspreid aangetroffen stukken en mappen die Scharenburg, voornamelijk in het kader van zijn Museum te Noordwijkerhout, heeft gebruikt, zoals tentoonstellingsbordjes, expositiepanelen, folders, krantenartikelen. Her en der bevinden zich nog meer van dergelijke sporen van de trotse verzamelaar. Hij bouwde verschillende series met documentatie op. Deze documentatiemappen lagen voor de bezoekers ter inzage. Die zijn nog altijd waardevol. Zelf maakte hij al toegangen op zijn collectie: een als uitgetypte lijst, de ander als kaartsysteem. De aangekochte documentatiemappen uitgegeven door Uitgevershuis De Moor, blijven hier buiten beschouwing (zie dozen Doc 107, 108, 109, 110, 7). Zij zijn van weinig betekenis en als subcollectie toegevoegd.

A. Museum Snoepje van de Week, Noordwijkerhout

563	Folder:
<i>Historie en groei van GD, stencil.</i>	1 omslag
564	Folder:
<i>DG. Tentoonstelling als publiektrekker in het BAVO-museum te Noordwijkerhout.</i>	1 pak
65	Artikelen in kranten of tijdschriften over DG-Museum resp. Scharenburg 1987-1998.
<i>Bijgevoegd: Den Bosch. Als de dag van gisteren, afl. 1, Zwolle 1987.</i>	1 omslag
566	Correspondentie, door en/of gericht aan Scharenburg, 1988-1995.	1 omslag
567	Kring en Stichting DG, 1987-1992. Folders, nieuwjaarswensen, oproepen, Nieuwsbrief "Kring" DG 1 (1992)-2 (1993); Uitnodiging DG Weekeinde 1992 juni 20; herdruk [oorlogs-nummer], fragment.	1 omslag
568	Tentoonstellingsbijschriften en beteksting. Bidprentje J. Steenbekkers, typist Afd. Groothandel en Export; met toelichting. <i>De echte Snoepjes van de Week</i> ". (zie inv.nr 413) Kindervoeding.	1 omslag
569	DG Weekeinden, Fotoalbum per jaar van het DG-Museum, 1992-1997.	1 map

Tentoonstellingspanelen

Scharenburg heeft omstreeks 1990 in diverse uitvoeringen zelf expositieborden vervaardigd (zie prikgaten; vgl. opgeplakte krant 1992 achterzijde), waarbij hij veelvuldig gebruik maate van rijkelijk voorhanden origineel documentatie dan wel verpakkingsmateriaal. Tevens nam hij herhaaldelijk zijn toevlucht tot reproducties in de vorm van fotocopie en uitvergroete foto's.

570-573	Op vellen geplakt, z.d.	Buitenformaat 6
1 pak, 12 stukken
570	<u>witte</u> vellen opgeplakte verpakkingsmateriaal, meestal per soort product; een buitenformaat. (1 pak)	
571	<u>zwart</u> papier met ansichtkaart van Museum Langeveld. (2 stukken)	
572	<u>zwart</u> papier opgeplakte voorlichtingsmateriaal over fabrieken en productieprocessen. (5 stukken)	
573	<u>zwart</u> papier: Snoepje van de Week. (5 stukken)	
574	Moderne repro op schuinplastic.	Buitenformaat 5
3 stukken
575	In passepartout moderne reproducties:
Affiches: koffie, kameel, snoepjes, melange-/ijskast, Heel Nederland koopt nu bij DG
Etalageuitstalling: Onze Weermacht bouwplaten; [mobilisatieperiode 1939?]
Bronzen plaquette: 4 generaties De Gruyter
Opstelling Museum: Weermacht, Kabouter Krikmik	Buitenformaat 5
10 stukken

Foto Jubilaris NN
Foto Winkelpui met personeel R'dam – Mulderstraat.

576	Collagewerk met foto's en tekeningen:
Winkel 1920 Den Bosch Hoge Steenweg
Schema: Personeels Bestand 1905-1966
Schema: Aantal winkels 1896-1967
Fotonegatieven (originelen?)
Bevrijdingsetalage 1945 juni 8
Sinterklaas aanbiedingen. | Buitenformaat 5
6 stukken |
|-----|---|-------------------------------------|

Moderne reproducties

De rol ervan binnen Scharenburgs Museum is minder duidelijk. Zij dragen in ieder geval geen sporen dat zij tentoongesteld werden. Was het de bedoeling deze ooit nog eens in te lijsten? Waarom zouden die anders (voor prive gebruik?) zo groot moeten zijn?

577	Diverse formaten, Winkelinterieur, etc.	Buitenformaat 5
578	Groot formaat foto's (45 x 30 cm)
Tegeltabelau Kamelen
Tegeltabelau Japanse theeceremonie
Foto winkelpui en bestelwagens
Affiche Theeservies
Affiche producten
Tekening tegeltabelau 100 Jaar Jubiliuim 1918
Foto winkelinterieur met personeel.	Buitenformaat 5
579	Extra groot formaat foto's (70 x 50 cm)
DG Koffie en Theezaak Japanse vrouw
Affiche Onder ons 1945 okt
Affiche Gezin met Spaarbon 1968	Buitenformaat 5
580	Diadozen met kleinbeeld dia's betreffende DG Sloop.
2 sleden nrs 1-50; 51-99 en ongenummerde, [ca. 1980?].	1 diadoos
581	Films betreffende de sloop van de bedrijfsgebouwen Orthenstraat, 1980.	HTA
3 rollen
582	DG. Diareeks over DG, de producten en het DG-museum,
2 sleden; ongenummerd, [z.j.].	1 diadoos
583	Fichesysteem: Verpakkingen van DG. , trefwoorden binnen Serie I, verwijzend naar
doosnrs., [ca. 1995?]	1 metalen doosje
584	Inventarislijst, wellicht betreffende verpakkingsmateriaal.	1 omslag

B. Eigen collectie

Demonstratiemappen

Met reproducties, fotocopieën van originelen stukken, foto's e.d. wilde Scharenburg de geschiedenis van DG overbrengen. Zijn amateuristische aanpak (veel plak- en knipwerk) was sterk visueel gericht, menig keer inconsequent en een willekeurige verzameling van originelen en copieën. Zie ook voor documentatiemappen in wording onder betreffende thematiek zoals Documentatie (inv.nr 190) of Snoepje van de Week (inv.nr ???) voor voorbeelden van twee onderwerpen waarop het DG-verhaal telkens weer terugkomt: het 'Snoepje van de Week' uit de glorie tijd, m.a.w. een nostalgische jeugdherinnering van de naoorlogse generatie; en de 'Ondergang van DG', m.a.w. een onbegrepen consequentie naar de moderne consumptiemaatschappij. Inhoudelijk bevatten zij weinig opzienbarend authentiek documentatiemateriaal dat overigens al van elders bekend is. De gereedgekomen documentatiemappen zijn met omslag en al intact gelaten om een impressie te geven van de presentatie en de werkwijze.

585	Bruine verzamelmap, Foto's Sinterklaas; vergadering aandeelhouders 1967; groepsfoto's bezoekers; winkels en personeel op diverse plaatsen; tegeltableau fabriek.	1 map
586	Blauwe verzamelmap, Arbeidsprocessen, verwerkingen e.d. in fabrieken e.d. Moderne afdrucken van oude foto's / films?	1 map
587	Rode verzamelmap: <i>De Gruyter</i> . Moderne afdrucken foto's van winkels en personeel, reclame, tegeltableaus (moderne kleurenfoto's) op diverse plaatsen; oude ansichtkaarten, enkele originele foto's.	1 map
568	Plastic steekmap: <i>Advertenties</i> . Fotocopieën van advertenties in kranten; VVV?	1 map
589-593	Groene klemmappen met opschrift: Advertenties, 1929-1969. Fotocopieën van krantenadvertenties.
589 Advertenties begin 1929
590 Advertenties 1930-1939
591 Advertenties 1940-1949
592 Advertenties 1950-1959
593 Advertenties 1960-1969.	5 mappen
594	Bossche Omroep op Zondag: 'En beter waar en 10%' door dhr Kromhout. Krantenknipsels, kopij, 1988.	1 map
595	Tegeltableaus, Utrecht, Helmond, Den Haag (kleur; gesloopt?), Amsterdam, Haarlem, Zwolle, Groningen, Gouda, Hilversum, Amsterdam; Fabrieken in Den Bosch (nu België); o.a. in kleur; fotocopie, correspondentie en krantenknipsels, 1991. <i>Er bestonden verschillende series: Jugendstil, ca. 1900; ca. 1940.</i>	1 map
596	Personen die gewerkt hebben op DG, alfabetisch op naam (A-Z): foto's, brieven, bidprentje en rouwbeklag, liedjes, memoires, bedrijfsprocessen, bezoekers, toespraken, 1971-1997. Betreft Blaas / Rotterdam, Dijk, familie dG, Klane, Oosterloo, Poppel, Post, Sanden, Sweegers, Velden, Verhulst, Vastenberg, Wilschut.	1 map
597	DG 100 jaar (1918), Moderne repro van foto's en documenten	1 map
598	DG Bezorg- / Transportdienst, Originele en repro foto's	1 map
599	DG vraagtekenboek. Niet geïdentificeerde foto's.	1 map
600	Serie C. de Wit (1924-1966). Loopbaan (foto's, fotocopie documenten en levensverhaal)	1 map
601	Serie J. Fred[e]riks (1941-1945). Voornamelijk etalagefoto's, documenten; Amsterdam.	1 map

602	Serie A. Esseveld (1920-1960)	1 map
603	Serie C. v/d Sanden (1931-1965). Repro documenten Afd. Reclame 1958.	1 map
604	Memoires J. Cappers; documenten: gemeentepolitie, <i>Stabbefehl</i> , rantsoenlijst, 1942-1949; fotocopie.
<i>Vgl. Kriele (1992), 50.</i>	1 omslag
605	Fabriek	1 map
606	Winkels 's-Gravenhage. Per filiaal 1930-1962. Repro van krantenadvertentie en van foto's, documenten 1946-1962.	1 map
607	Serie Fam. Roos / Vught, 1939-1963. Brief met levensloop, gereproduceerde foto's, oorlogsherinneringen 1943-1944 met copieën, originele bezoekersfoto's (samengesteld ca. 1996).	1 map
608	<i>Advertenties.</i>
Fotocopieën van DG reclames zelfstandig verschenen of in krant.	1 omslag
609	<i>De chef en zijn bedrijf</i> , Den Bosch 1946. Fotocopie incl. foto's, ingebonden en in plastic / klemmap.	1 omslag
610	Bezoekersboekjes in fotocopie: <i>DG Een wandeling door de fabrieken</i> , Fotocopie in mapje.
<i>Een bezoek (..); in steekmappen.</i>	1 omslag

Winkels

- 611-621 Winkelpuien
Afbeeldingen van exterieur en straatbeeld: foto's, ansichtkaarten, (origineel en / of copie) in insteekhoezen. Per plaats, per straat. Opm. alfabetische volgorde verstoord. 118 delen
611	Groningen, Friesland, Drente
612	Overijssel, Zeeland
613	Gelderland
614	Utrecht
615	Noord-Holland
616	Zuid-Holland
617	Noord-Brabant
618	Limburg.
619	Rotterdam
620	Amsterdam
621	Den Haag.
- 622-629 Winkels – Plaatsen 7 delen, 1 pak
*Afbeeldingen van interieur en personeel e.d.: foto's, ansichtkaarten, correspondentie (1962-1997), kassabonnen (origineel en / of copie) in insteekhoezen.
 Per plaats, per straat; verschillende opengelaten (hierna niet vermeld).
 opm. alfabetische volgorde verstoord. Plaatsnamen F en G ontbrekt.*
622	Arnhem (1946, 1950, 1952, 1953, 1954, 1956, 1958)
	Amersfoort (1959)
	Alphen a/d Rijn (1934)
	Aalst
	Apeldoorn
	Amstelveen
	Alkmaar
	Badhoevendorp
	Brielle (1941)
	Breda (1936)
	Beverwijk (1952, 1955)

- Baarn (1959)
 Bilthoven
 Bergen op Zoom
 Brunssum
- 623 Culemborg
 Capelle a/d IJssel
 Delfzijl
 Delft (1940)
 Dordrecht
 Doetinchem
 Eindhoven (1948, 1957)
 Emmeloord
 Emmen
 Enschede
- 624 Haarlem (1954, 1960)
 Harderwijk
 Heemstede
 Harlingen
 Helmond
 Hoensbroek
 Hoek van Holland
 Hilversum
 Hengelo
- 625: Katwijk (1937)
 Krimpen a/d IJssel
 Lisse (1936, 1955)
 Leiden (1932, 1936)
 Leeuwarden (1928, 1931)
 Maastricht
 Middelharnis (1940, 1942).
- 626 Oss
 Oisterwijk
 Oestgeest
 Purmerend
 Princenhage (1961)
 Roosendaal (1959)
 Roermond (1930)
 Rijswijk
- 627 Sassenheim (1960) incl. correspondentie
 Steenwijk
 Steenbergen
 Sneek
 Sliedrecht
 Schiedam (1924, 1952)
 Schijndel
 Scheveningen (1938, 1956)
 Schagen
 Treebeek (1968)
 Tilburg (1956, 1961, 1964)
 Terneuzen
- 628 Valkenswaard
 Velp
 Vlaardingen
 Voorburg (1959, 1964, 1991)

Ubach over Worms
 Veenendaal
 Velsen
 Venlo
 Vlijmen
 Waalwijk
 Weert
 Winschoten
 Winterswijk (1959)
 Zaandam
 IJmuiden
 Zeist (1966)
 Zwijndrecht
 Zwolle

- 629 Utrecht, Amsterdam, Rotterdam:
 Utrecht (1945, 1954)
 Rotterdam (1952, 1953/55)
 Amsterdam (1940/45, 1954, ca. 1955, 1958, 1959, ca. 1960, 1961, 1963, 1970).
- 630 Fotoalbum "Fabrieken ca. 1935" 1 map
 Originele foto's, klein formaat (4 x 12 foto's).
 Moderne afdrukken, groot formaat (41 foto's)
 Excursie huismoeders, ca. 1939 (?) (4 foto's)
 Excursie fabrieksmeisjes naar Rhenen (6 foto's)
 St. Nicolaasfeest voor de meisjes, dec. 1946 (4 foto's).
 Achterin modern afdrukken van
 Foto's M. Coppens 1960 (3 foto's)
 Parallelweg Coppens 1960 (1 foto)
 Schafttijd Orthenstraat [ca. 1925] (1 foto).
Vgl. voor originele negatieven inv.nrs 116-117.

Documentatiemappen met overwegend of uitsluitend origineel materiaal.

Deze door Scharenburg aangelegde dossiermappen zijn intact gelaten niet alleen om te laten zien hoe hij zijn collectie presenteerde, maar ook om een gecreëerde samenhang te handhaven.

- 631 Rondleiding door de fabriek. Welkom bezoekers fabriek. Verknipt boekjes *Een bezoek aan* (..): [1957] op zwart papier; groepsfoto's 1958-1964. Bezoekers uit: Haarlem, Lisse, Oegstgeest, Sassenheim, Amersfoort, Bilthoven, Voorschoten, Den Haag, Leiden, Sneek, Emmen, Tilburg, Heelsum. 1 map
- 632 Welkom personeel. Verknipt boekje: *Waar het bij ons om draait* [na 1957], o.a. organigram; indeling fabrieken (Smalle Haven, Veemarktkade, Parallelweg) op zwart papier. 1 map
- 633 DG Lucifermerken.. Originele plaatjes, 1964-1971. 1 map
- 634 DG advertenties in kranten, 1954-1964. Krantenknipsels. 1 map
- 635 DG Snoepjes van de Week – Knipkrant; Minidam. Mouwinstructie; bouwpakket huisjes. 1 map
- 636 Vooroorlogse DG kinderreclame. Tentoonstellingsbord: 'Vooroorlogse kindvriendelijke reclame'. Foto's speelgoedautotje; visspel. 1 map
- 637 Snoepje van de Week. Opgeplakt. 1 map
- 638 Werkmappen. Kerstsneeuw, leeggoed-zegels, prijszegels. Duits, Belgisch. Kruiden, appelmoes (1967), soeparoma (1963,1974) 1 omslag

- 639 DG Snoepjes van de Week 1. Losbladige map met plastic insteekhoezen: originele plaatjes, ansichtkaarten e.d. 1 map
- 640 Kindermeel. Verpakkingsmateriaal o.a. metaal (1947, 1954, 1958) Incl. fotoserie; monsterzakje. 1 map
NB Deels origineel archiefdossier; vgl. inv.nrs 429-439.
- 641 *DG verpakkingen.* 1 map
 Snoepjes, drups, toffees, puddingpoeder, siroop, puddingpoeders. Kruiden, appelmoes; advocaat, margarine, bier, fruit (1931, 1946)
 Snoepje van de Week; suikerzakjes (1958)
 Brief van Bergh en Jurgens / Rotterdam aan Versluis / Lopik toezending margarinewikkels, 1990.
- Zie Serie I met verpakkingsmateriaal als zijn collectie bij uitstek en verder zijn verzamel / documentatiemappen (aldaar specificatie).*

C. SUBCOLLECTIE DE MOOR: 4 verhuisdozen

Vernietigd

Evaluatie

Voorzover het kopieën betreft van nog in origineel aanwezige stukken (zie andere bestanden) hebben deze recente reproducties geringe waarde en kunnen de meeste t.z.t. worden vernietigd. De door hem aangekochte thematische documentatie van De Moor kan hoogstens nog diensten bewijzen als hulpmiddel voor toekomstig onderzoek naar facetten van DG-geschiedenis. Voor het overige is de waarde van hoogst chaotische De Moor uitermate gering.

Illustratief is daarentegen alles wat te maken heeft met de manier waarop Scharenberg het Museum presenteerde. De documentatiemappen lagen voor bezoekers ter inzage. Krantenknipsels en foto's hierover hield hij tevens bij voor zichzelf en voor de bezoekers aan zijn Museum. Over het algemeen is het materiaal van en over de firma De Gruyter zeer divers en van verschillende particulieren afkomstig.

Nabewerkingen

Diverse mappen en dossiers zijn dan ook weinig consistent en kunnen zonder veel bezwaar worden herordend. Alles wat niet direct van de hand van Scharenburg zelf is, is overgeheveld naar andere, eerder gepresenteerde subbestanden. Zo veel mogelijk (met handhaving van oorspronkelijke opzet) zijn originele archivalische documenten ondergebracht bij Archief.

V. NBM: Collectie Scharenburg, particulieren en tentoonstelling.

642	Overname van de Scharenburg-collectie door NBM en nieuwe wervingsacties.	1 omslag
643	Krantenknipsels over wervingsacties en tenoonstelling, deels fotocopieën, 2000.	1 omslag